

Pradžia>Kreipimasis į teismą>ES ir nacionalinės teisės sistemos>Specializuoti nacionaliniai teismai

Specializuoti nacionaliniai teismai

Kelios valstybės narės turi specializuotus teismus, nagrinėjančius tam tikro pobūdžio bylas. Šie teismai dažnai nagrinėja ginčus administraciniais klausimais, kartais ginčus tarp privačių asmenų ar įmonių.

Kelios valstybės narės turi specializuotus teismus, nagrinėjančius administracines bylas, t. y. valstybės institucijų ir privačių asmenų ar įmonių ginčus dėl viešojo administravimo subjektų sprendimų, pvz., ginčus dėl statybų leidimo, leidimo užsiimti verslu ar apmokestinimo.

Privačių asmenų ir (arba) įmonių ginčams (civilinėms byloms) nagrinėti kai kurios valstybės narės turi teismus, kurie specializuojasi darbo bylų srityje.

Spustelėjus kurios nors šalies vėliavą, bus pateikta išsami tos šalies informacija.

Paskutinis naujinimas: 17/11/2021

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Belgija

Šiame skyriuje apžvelgiami Belgijos specializuoti teismai.

Specializuoti teismai

Visa informacija apie konkrečios srities (darbo, komercinės teisės) specializuotus teismus pateikiama skyriuje „Bendrosios kompetencijos teismai“.

Konstitucinis Teismas

 Konstitucinis Teismas tikrina, ar įstatymai, dekretai ir nutarimai atitinka Konstituciją. Jis taip pat prižiūri, kad būtų tinkamai paskirstytos federacijos subjektų ir federacinės valstybės kompetencijos sritys.

Teismą sudaro 12 teisėjų, užtikrinančių, kad Belgijos teisės aktų leidėjai laikytųsi Konstitucijos. Jis gali panaikinti įstatymus, dekretus bei nutarimus ir sustabdyti jų galiojimą. Konstitucinis Teismas įsteigtas kaip specializuotas teismas. Dėl savo ypatingos funkcijos jis nepriklauso nei nuo įstatymų leidžiamosios, nei nuo vykdomosios, nei nuo teisminės valdžios.

Konstitucinio Teismo pirmtakas – Arbitražo teismas, įsteigtas 1980 m. laipsniškai pertvarkant Belgiją į federacinę valstybę. Steigėjai pirmąjį pavadinimą teismui davė dėl pradinės jo vykdytos arbitražo funkcijos sprendžiant įvairių teisės aktų leidėjų – federacinės valstybės ir bendruomenių bei regionų – ginčus. Tuomet jis tik tikrindavo, ar įstatymai, dekretai ir nutarimai atitinka Konstitucijoje ir institucijų reformų įstatymuose įtvirtintas kompetencijos sričių paskirstymo taisykles.

2007 m. gegužės 7 d. teismas pavadintas Konstituciniu Teismu – šis pavadinimas labiau atitinka jo kompetencijos sritis, kurios buvo išplėstos suteikus teisę tikrinti, ar įstatymais, dekretais ir nutarimais nepažeidžiama Konstitucijos II antraštinė dalis (8–32 straipsniai dėl Belgijos piliečių teisių ir laisvių), 170 ir 172 straipsniai (mokesčių teisėtumas ir vienodumas) ir 191 straipsnis (užsieniečių apsauga).

6 teisėjai priklauso prancūzų kalbinei grupei, **6** – olandų kalbinei grupei. Vienas teisėjas turi pakankamai gerai mokėti vokiečių kalbą. Kiekvienoje kalbinėje grupėje 3 teisėjai turi ne trumpesnę kaip penkerių metų parlamento asamblėjos nario darbo patirtį ir 3 teisėjai – darbo teisės srityje patirtį (Belgijos universiteto teisės profesorius, Kasacinio teismo arba Valstybės tarybos teisėjas, Konstitucinio Teismo teisės referentas).

Šaltinis: [Konstitucinio Teismo interneto svetainė](#).

Administraciniai teismai

Valstybės Taryba

 Valstybės Taryba – tai įstatymų leidžiamosios, vykdomosios ir teisminės valdžios kryžkelėje esanti patariamoji ir kartu teisminė institucija, kuri įsteigta daugiausia dėl teisės aktų leidėjo siekio visiems fiziniams ar juridiniams asmenims suteikti galimybę veiksmingai apskųsti neteisėtus administracinius aktus, dėl kurių jie patyrė žalą.

Todėl Valstybės Tarybos pagrindinės kompetencijos sritys – **sustabdyti administracinių aktų** (atskiri aktai ir nuostatai), **kuriais pažeidžiamos galiojančios teisės normos, galiojimą ir juos panaikinti**.

Tačiau ginti nuo savavališkų administracinių aktų – ne vienintelė Tarybos pareiga. Ji taip pat vykdo **patariamąsias institucijos funkcijas** įstatymų ir teisės aktų leidybos srityse.

Valstybės Taryba taip pat yra **kasacinis teismas**, kompetentingas nagrinėti skundus dėl žemesnės instancijos **administracinių teismų sprendimų**.

Valstybės Taryba priima sprendimus ir nutarimus dėl pateiktų ieškinijų.

Tarybą sudaro 44 nariai, skiriami iki gyvos galvos: 1 vyriausiasis pirmininkas, 1 pirmininkas, 14 kolegijų pirmininkų ir 28 valstybės teisėjai.

Nariai posėdžiauja Valstybės Tarybos generalinėje asamblėjoje ir vienoje iš administracinių bylų skyriaus arba teisės aktų skyriaus kolegijų.

Šaltinis: [Belgijos Valstybės Tarybos interneto svetainė](#).

Šių sričių teisinių duomenų bazės

 Valstybės Tarybos interneto svetainė.

 Konstitucinio Teismo interneto svetainė.

Ar duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, ja galima naudotis nemokamai.

Susijusios nuorodos

 Federacinė viešoji teisingumo tarnyba

Paskutinis naujinimas: 28/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Bulgarija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Bulgarijos specializuotus teismus.

Bulgarijos Respublikoje nėra specializuotų darbo, jūrų laivininkystės, komercinių bylų teismų ar panašių specializuotų teismų.

Administraciniai teismai

Administracinių teismų sistema Bulgarijos Respublikoje buvo nustatyta 2006 m. priėmus naują Administracinės procedūros kodeksą. Administracinių teismų sistemai priklauso 28 apygardos administraciniai teismai ir Vyriausiasis administracinis teismas (bulg. *Varhoven administrativen sad*).

Administraciniai teismai

Administraciniai teismai turi jurisdikciją nagrinėti visus ieškinius, kuriuose:

prašoma priimti, iš dalies pakeisti, atšaukti ar panaikinti administracinius teisės aktus;

prašoma panaikinti pagal Administracinės procedūros kodeksą sudarytus susitarimus;

prašoma apginti nuo nepagrįstų valdžios institucijų veiksmų ar neveikimo;

prašoma apginti nuo neteisėto priverstinio vykdymo;

prašoma atlyginti žalą, patirtą dėl neteisėtų administracinių institucijų ir jų pareigūnų aktų, veiksmų ar neveikimo;

prašoma atlyginti žalą, patirtą dėl priverstinio vykdymo;

prašoma panaikinti administracinio teismo sprendimą ar pripažinti jį negaliojančiu;

ginčijamas pagal Administracinės procedūros kodeksą priimtų administracinių aktų autentiškumas.

Bet kuris asmuo gali pareikšti ieškinį, kuriuo prašoma nustatyti, ar egzistuoja administracinė teisė arba teisiniai santykiai, jei ieškovas turi teisę pareikšti ieškinį ir negali pasinaudoti kita teisių gynimo priemone.

Bylas, susijusias su skundais dėl individualių administracinių aktų, nagrinėja administracinis teismas, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso ginčijamą aktą priėmusios institucijos regioninio skyriaus buveinės vieta, jei ieškovo nuolatinis ir (arba) dabartinis adresas ar buveinė yra to regioninio skyriaus pasiekiamumo zonoje. Tokias bylas nagrinėja administracinis teismas, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso institucijos, priėmusios ginčijamą individualų administracinį aktą, buveinės vieta, jei:

yra keli ginčijamo akto adresatai, kurių nuolatiniai arba dabartiniai adresai nepriklauso aktą priėmusios institucijos regioninio skyriaus pasiekiamumo zonai; institucijos, priėmusios ginčijamą aktą, administracija neturi regioninio skyriaus.

Bylas, susijusias su skundais dėl norminių administracinių aktų, nagrinėja administracinis teismas, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso ginčijamą aktą priėmusios institucijos buveinės vieta.

Jei ginčijamą aktą priėmusios institucijos buveinė yra kitoje šalyje, bylą nagrinėja Sofijos miesto administracinis teismas (bulg. *Administrativen sad – grad Sofia*).

Reikalavimai atlyginti žalą taip pat reiškiami teisme, kurio jurisdikcijai priklauso ieškovo adreso ar buveinės vieta, kai reikalavimai atlyginti žalą sujungiami 1–4 straipsniuose nurodytoje byloje.

Jei kompetentingas teismas bylos nagrinėti negali, Vyriausiasis administracinis teismas nurodo bylą perduoti tokį patį statusą turinčiam teismui.

Administraciniai aktai, kuriais tiesiogiai vykdoma Bulgarijos užsienio, gynybos ir saugumo politika, nėra teisminės peržiūros dalykas, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip.

Vyriausiasis administracinis teismas

 Vyriausiasis administracinis teismas turi jurisdikciją nagrinėti:

skundus dėl teisės aktais nustatytų taisyklių, išskyrus tas, kurias priima savivaldybių tarybos;

skundus dėl Ministrų Tarybos, Ministro Pirmininko, ministro pirmininko pavaduotojų ir ministrų sprendimų;

skundus dėl Aukščiausiosios teisėjų tarybos (bulg. *Vissh sadeben savef*) sprendimų;

skundus dėl Bulgarijos nacionalinio banko ir jo įstaigų sprendimų;

kasacinius skundus ir procesinius apeliacinius skundus dėl pirmosios instancijos teismų priimtų sprendimų;

bylos šalių apeliacinius skundus dėl sprendimų ir nutarčių;

prašymus panaikinti galutinius teismų sprendimus administracinėse bylose;

ieškinius, kuriuose ginčijami kiti įstatyme nurodyti aktai.

Vyriausiasis administracinis teismas turi skyrius, kuriuose yra grupės. Skyriams vadovauja pirmininkas (arba pirmininko pavaduotojas), kuris taip pat gali pirmininkauti atitinkamo skyriaus teisėjų kolegijoms.

Kiti specializuoti teismai

Karo teismai

Karo teismų istorija prasidėjo 1879 m. liepos 1 d. 1956 m. karo teismų sistema buvo pertvarkyta pagal kariuomenės padalinių dislokacijos vietas Sofijos, Plovdivo, Sliveno, Varnos ir Pleveno miestuose. (Ši karo teismų sistema išliko iki dabar).

Karo teismas (bulg. *Voenen sad*)

 Karo teismai, kaip pirmosios instancijos teismai, nagrinėja baudžiamąsias bylas dėl nusikaltimų, kuriuos įvykdė tarnybą atliekantis karinis personalas, generolai, karininkai, puskarininkai bei kitų ministerijų ir agentūrų žemesnio rango pareigūnai, Gynybos ministerijos, Bulgarijos kariuomenės, Gynybos ministerijai pavaldžių struktūrų, Nacionalinio saugumo agentūros ir Nacionalinės žvalgybos tarnybos civiliai darbuotojai. Apeliacinis karo teismas (bulg. *Voенno-apelativen sad*) šių bylų atžvilgiu yra antrosios instancijos teismas. Karo teismų jurisdikcija nustatyta Baudžiamojo proceso kodekse. Šiems teismams taikomas tas pats statusas, kaip apygardos teismams. **Apeliacinis karo teismas** (vienas teismas) nagrinėja apeliacinius skundus (įskaitant apeliacinius skundus procesiniais klausimais) dėl visų Bulgarijos karo teismų priimtų sprendimų.

Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas (bulg. *Specializiran nakazatelen sad*)

Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas buvo įsteigtas Įstatymu, kuriuo iš dalies pakeistas ir papildytas Teismų sistemos įstatymas (paskelbtas 2011 m. Bulgarijos valstybės oficialiajame leidinyje Nr. 1). Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas (veikiantis Sofijoje) yra vienintelis tokio pobūdžio teismas Bulgarijos Respublikoje, o jo statusas yra toks pat, kaip apygardos teismo. Jo jurisdikcija nustatyta įstatyme. (Baudžiamojo proceso kodekso 411a straipsnyje pateiktas išsamus nusikaltimų, priskiriamų Specializuoto baudžiamųjų bylų teismo, sąrašas; dauguma šių nusikaltimų – organizuotų nusikalstamų grupių arba jų užsakymu padaryti nusikaltimai).

Specializuotą baudžiamųjų bylų teismą sudaro teisėjai, o jam vadovauja pirmininkas.

 Specializuotas baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas (bulg. *Apelativen specializiran nakazatelen sad*) nagrinėja apeliacinius skundus (įskaitant apeliacinius skundus procesiniais klausimais) dėl Specializuoto baudžiamųjų bylų teismo sprendimų. Jo buveinė yra Sofijoje.

Specializuotą baudžiamųjų bylų apeliacinį teismą sudaro teisėjai, o jam vadovauja pirmininkas. **Aukščiausiasis kasacinis teismas** (bulg. *Varhoven kasatsionen sad*) yra aukščiausios instancijos baudžiamasis teismas, kuris kasacine tvarka peržiūri Specializuoto baudžiamųjų bylų apeliacinio teismo sprendimus.

Bulgarijos pramonės ir prekybos rūmų arbitražo teismas (toliau – AC BCCI)

AC BCCI sprendžia civilinius ginčus, įskaitant ginčus, susijusius su sutarčių trūkumų pašalinimu arba sutarčių sąlygų keitimu, kad jos atitiktų pasikeitusias aplinkybes, neatsižvelgiant į tai, ar vienos arba abiejų šalių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Bulgarijos Respublikoje.

AC BCCI įsitvirtino kaip pagrindinė Bulgarijos arbitražo institucija ir dėl itin profesionalaus teisiųjų ginčų sprendimo turi visuomenės pasitikėjimą. AC BCCI kiekvienais metais išnagrinėja 250–300 tarptautinių ir nacionalinių ginčų: 82 proc. nacionalinių bylų išnagrinėjamos per 9 mėnesius, 66 proc. tarptautinių bylų išnagrinėjamos per 12 mėnesių.

Be to, [arbitražo teismas](#) aktyviai tobulina arbitražo teisės aktus. Arbitraže negali būti nagrinėjami tik ginčai, susiję su daiktinėmis teisėmis į nekilnojamąjį turtą, išlaikymo reikalavimais ir iš darbo santykių kylančiomis teisėmis, taip pat ginčai, susiję su neturtinėmis teisėmis ar šeimos teise.

Teisinių duomenų bazė

Teismų interneto svetainės

Visi Bulgarijos teismai turi interneto svetaines, kuriose pateikiama informacija apie teismo struktūrą ir veiklą, įskaitant informaciją apie nagrinėjamas ir išnagrinėtas bylas, taip pat kita naudinga viešai prieinama informacija.

[Aukščiausiosios teisėjų tarybos](#) interneto svetainėje pateikiamas išsamus Bulgarijos teismų sąrašas, įskaitant jų adresus ir interneto svetaines (tik bulgarų k.).

Priimti teismų sprendimai skelbiami juos priėmusio teismo interneto svetainėje atsižvelgiant į [Asmens duomenų apsaugos įstatyme](#) ir [Įslaptintos informacijos apsaugos įstatyme](#) nustatytus reikalavimus.

Sprendimai bylose, susijusiose su asmenų civiline ar sveikatos būkle, skelbiami be motyvų.

Daugiau informacijos pateikiama šiose interneto svetainėse:

[Vyriausiasis administracinis teismas](#)

[Karo teismas \(bulg. Voenen sad\)](#)

Bulgarijos pramonės ir prekybos rūmų [arbitražo teismas](#) (AC BCCI)

[Tarptautinis arbitražo teismas](#)

Paskutinis naujinimas: 10/05/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Čekija

Specializuoti teismai

Apskritai Čekijoje specializuotų teismų nėra, tačiau bendrosios kompetencijos teismuose yra specializuotų (darbo teisės) skyrių.

Kiti teismai

Konstitucinis Teismas

Konstitucinis Teismas yra teisminė institucija, užtikrinanti Konstitucijos viršenybę.

Konstitucinis Teismas bylas nagrinėja plenarinėje sesijoje (esant plenumui) arba keturiose trijų teisėjų kolegijose.

Sprendimus pagrindiniais nacionalinės ir teisminės svarbos klausimais gali priimti tik visos sudėties plenumas. Tai, pavyzdžiui, – sprendimai dėl parlamento įstatymo panaikinimo, Respublikos prezidento apkaltos ar teisės eiti pareigas atėmimo arba politinės partijos panaikinimo.

Plenume dalyvauja visi teisėjai, iš kurių dešimt turi dalyvauti priimant sprendimą. Devynių teisėjų balsų dauguma būtina priimant sprendimus šiais klausimais: parlamento įstatymo panaikinimas, sprendimas dėl Respublikos prezidento apkaltos arba teisės eiti pareigas atėmimo, taip pat nuosprendžio, grindžiamo skirtingu anksčiau teismo priimto sprendimo išaiškinimu, priėmimas.

Trijų teisėjų kolegijos nagrinėja visas kitas bylas, kaip antai privačių asmenų ar savivaldybių konstitucinius skundus, ginčus dėl parlamento narių išrinkimo ar tinkamumo, centrinių valstybės institucijų ir autonominių vietos įstaigų konfliktus dėl kompetencijos.

Konstitucinį teismą sudaro 15 teisėjų. Senato pritarimu teisėjus dešimties metų kadencijai skiria Respublikos prezidentas. Apribojimų teisėjus skirti naujai kadencijai nėra.

Teismo administracijai vadovauja pirmininkas ir du pirmininko pavaduotojai. Kiekvienam teisėjui padeda jo darbuotojai – padėjėjai teisės klausimais ir sekretoriai.

Daugiau informacijos galima rasti [Konstitucinio Teismo svetainėje](#).

Paskutinis naujinimas: 15/06/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Danija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Danijos specializuotų teismų organizacinę sistemą.

Specializuoti teismai

Jūrų ir komercinis teismas (Sø- og Handelsretten)

[Jūrų ir komercinis teismas](#) įsteigtas 1862 m. Nuo to laiko jis nagrinėja bylas, susijusias su visos šalies jūrų ir komerciniais reikalais.

Jūrų ir komercinio teismo kompetencija buvo nuolat plečiama; šiandien teismas nagrinėja bylas, susijusias su [Danijos prekių ženklų įstatymu](#), [Dizaino įstatymu](#), [Rinkodaros priemonių įstatymu](#), [Konkurencijos įstatymu](#), tarptautinėmis prekybos sąlygomis ir kitais komerciniais klausimais.

Be to, [Bankroto bylų skyrius](#) nagrinėja didžiojoje Kopenhagoje iškeltas bylas, susijusias su bankrotu, mokėjimų sustabdymu, privalomu skolų grąžinimu ir skolų peržiūrėjimu.

Žemės kadastro teismas (Tinglysningsretten)

[Žemės kadastro teismas](#) buvo įsteigtas 2007 m. sausio 1 d. Jo jurisdikcija apima visą Daniją.

Netrukus teismas iš apylinkių teismų perims registravimo funkciją. Jis [registruos nuosavybės teises į žemę](#), [hipotekos įkeitimus](#) ir [kitus įkeitimus](#), [vedybines sutartis](#) ir [pan.](#)

Žemės kadastro teismas sprendžia ginčus, kylančius dėl registravimo. Šio teismo sprendimą galima apeliacine tvarka apskųsti Vakarų Danijos aukštajam teismui.

Specialusis kaltinimo ir peržiūros teismas (Den Særlige Klageret)

Specialusis kaltinimo ir peržiūros teismas nagrinėja [su teisėjais](#) arba kitais teismuose, įskaitant Farerų salų ir Grenlandijos teismus bei Apeliacinių skundų leidimų tarybą, [dirbančiais teisininkais susijusius drausmės klausimus](#). Be to, teismas gali atnaujinti baudžiamąsias bylas ir atleisti gynybos advokatą baudžiamajame byloje.

Specialųjį kaltinimo ir peržiūros teismą sudaro Aukščiausiojo Teismo teisėjas, aukštojo teismo teisėjas, apylinkės teismo teisėjas, teisininkas ir mokslinių žinių turintis teisininkas.

Administraciniai teismai

Danijos teismų sistemoje nėra administracinių teismų.

Paskutinis naujinimas: 04/05/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Vokietija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Vokietijos specializuotų teismų sistemą.

Darbo teismai

Darbo teismai sprendžia darbo teisės ginčus, kurie kyla iš darbuotojų ir darbdavių sutartinių santykių (individuali darbo teisė). Šie teismai taip pat nagrinėja kolektyvinių sutarčių šalių ginčus, pavyzdžiui, profesinių sąjungų ir darbdavių asociacijų ginčus (kolektyvinė darbo teisė) arba darbdavių ir įmonių tarybų ginčus.

Darbo teismai (kaip *Länder* (žemių) teismai) yra pirmosios instancijos teismai. Juose bylas nagrinėja kolegijos, kurias sudaro vienas profesionalus teisėjas (pirmininkas) ir du tarėjai (vienas tarėjas skiriamas iš darbuotojų, kitas – iš darbdavių). Tam tikrus sprendimus, kai nereikalingas žodinis bylos nagrinėjimas, priima pirmininkaujantis teisėjas nedalyvaujant tarėjams.

Aukštesnieji darbo teismai (vok. *Landesarbeitsgerichte*, jie taip pat yra *Länder* (žemių) teismai) nagrinėja apeliacinius skundus ir skundus dėl darbo teismų sprendimų. Šių teismų kolegijas taip pat sudaro vienas profesionalus teisėjas ir du tarėjai (vienas tarėjas skiriamas iš darbuotojų, kitas – iš darbdavių).

Paskutine instancija bylas nagrinėja **Federalinis darbo teismas** (vok. *Bundesarbeitsgericht*). Šio teismo kolegijas taip pat sudaro vienas pirmininkaujantis teisėjas, du papildomi profesionalūs teisėjai ir du tarėjai (vienas tarėjas skiriamas iš darbuotojų, kitas – iš darbdavių).

Administraciniai teismai

Už administracinių bylų nagrinėjimą atsakingi trijų teismų sistemos grandžių teismai: bendrosios kompetencijos administraciniai teismai, socialinių bylų teismai ir mokesčių bylų teismai. Pagrindinė bendrosios kompetencijos administracinių teismų, socialinių bylų teismų ir mokesčių bylų teismų ypatybė – šie teismai taiko *ex officio* tyrimo (vok. *Amtsermittlung*) principą. Tai reiškia, kad šie teismai privalo tirti bylos faktines aplinkybes savo iniciatyva (t. y. ne tik pagal vienos iš bylos šalių prašymą ar remdamiesi šalių pateiktais įrodymais), nes teismo sprendimo pagrįstumas yra viešojo intereso klausimas.

Bendrieji administraciniai teismai

Yra trijų pakopų (instancijų) bendrieji administraciniai teismai.

Pirmoji instancija – administraciniai teismai (vok. *Verwaltungsgerichte*).

Antroji instancija – aukštesnieji žemių (vok. *Land*) administraciniai teismai (vok. *Oberverwaltungsgericht* arba *Verwaltungsgerichtshof*)

Aukščiausioji instancija – **Federalinis administracinis teismas** (*Bundesverwaltungsgericht*).

Administraciniai teismai paprastai turi jurisdikciją nagrinėti bylą pirmąja instancija. Aukštesnieji administraciniai teismai yra visų pirma apeliaciniai teismai; jų funkcija – nagrinėti pirmosios instancijos teismų sprendimus teisės ir faktų požiūriu. Federalinis administracinis teismas yra kasacinis teismas, kuris nagrinėja tik skundus dėl teisės klausimų (vok. *Revision*) (yra kelios išimtys).

Bendrieji administraciniai teismai paprastai nagrinėja visus administravimo įstaigų ir privačių asmenų ginčus dėl teisingo administracinių įstatymų ir kitų teisės aktų taikymo. Kai administravimo įstaiga byloje dalyvauja ne kaip valdžios subjektas, o kaip privati bendrovė, vietoje administracinių teismų jurisdikciją turi bendrosios kompetencijos teismai. Tai taikoma visiems iš tokios veiklos kylantiems ginčams. Be to, ginčai, kurie pagal įstatymą teisingi kitam teismui (pavyzdžiui, mokesčių bylų teismams, socialinių bylų teismams arba bendrosios kompetencijos teismams) nėra teisingi bendriesiems administraciniams teismams.

Administraciniuose teismuose sprendimus priima teisėjų kolegijos. Administraciniuose teismuose bylas paprastai nagrinėja trys profesionalūs teisėjai ir du tarėjai. Aukštesniuose administraciniuose teismuose bylas paprastai nagrinėja trys profesionalūs teisėjai. Federalinio administracinio teismo kolegiją sudaro penki profesionalūs teisėjai. Administraciniuose teismuose bylos gali būti paskiriamos nagrinėti vienam teisėjui.

Socialinių bylų teismai

Socialinių bylų teismai, kaip ir bendrieji administraciniai teismai, apima tris instancijas, kurios užtikrina tinkamą užduočių pasidalijimą. Socialinių bylų teismai paprastai turi jurisdikciją nagrinėti bylą pirmąja instancija. 14 kiekvienos žemės (vok. *Länder*) aukštesniųjų socialinių bylų teismų (vok. *Landessozialgericht*) yra apeliaciniai teismai; yra vos kelios išimtys, **Federalinis socialinių bylų teismas** (vok. *Bundessozialgericht*) yra kasacinis teismas, kuris nagrinėja tik teisės klausimus (vok. *Revision*).

Socialinių bylų teismai visų pirma atsakingi už ginčų, susijusių su socialine apsauga (pensijomis, draudimu nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos draudimu ir ilgalaikės priežiūros draudimu), nedarbo draudimu, minimalia darbo ieškančių asmenų apsauga bei socialine gerove (ypač socialine parama, išmokomis pagal išmokų prieglobsčio prašytojams įstatymą (vok. *Asylbewerberleistungsgesetz*) ir tam tikrais klausimais, susijusiais su Neįgalųjų įstatymu (vok. *Schwerbehindertenrecht*)), nagrinėjimą. Socialinių bylų teismų kolegijas sudaro vienas profesionalus teisėjas ir du tarėjai. Žemių (vok. *Länder*) socialinių bylų teismų kolegijas ir Federalinio socialinių bylų teismo kolegijas sudaro trys profesionalūs teisėjai ir du tarėjai.

Mokesčių bylų teismai

Mokesčių bylų teismų sistemą sudaro pirmosios instancijos mokesčių bylų teismai ir **Federalinis finansų teismas** (vok. *Bundesfinanzhof*), kuris yra aukščiausiasis apeliacinis teismas, nagrinėjantis skundus teisės klausimais (vok. *Revision*). Mokesčių bylų teismų kompetencija apima ginčus dėl valstybės mokesčių, rinkliavų ir muitų. Mokesčių bylų teismų kolegijas sudaro trys profesionalūs teisėjai ir du tarėjai, o Federalinio mokesčių bylų teismo kolegiją paprastai sudaro penki profesionalūs teisėjai. Mokesčių bylų teismuose bylos gali būti paskiriamos nagrinėti vienam teisėjui.

Kiti specializuoti teismai

Federalinis Konstitucinis Teismas

 Federalinis Konstitucinis Teismas (vok. *Bundesverfassungsgericht*) turi jurisdikciją nacionaliniu lygmeniu spręsti konstitucinius klausimus. Jo sprendimai grindžiami Vokietijos konstitucijos – Pagrindinio įstatymo (vok. *Grundgesetz*) nuostatomis. Dauguma Federalinio Konstitucinio Teismo nagrinėjamų bylų iškeliamos pagal konstitucinius skundus. Šiuos skundus teikia piliečiai, kurie mano, kad teismo sprendimu, Vyriausybės veiksmais ar teisės aktu pažeidžiamos jų konstitucinės teisės. Paprastai konstitucinis skundas priimamas tik tuo atveju, kai išnaudotos galimybės kreiptis į visus kitus kompetentingus teismus (t. y. skundas teikiamas dėl aukščiausiosios instancijos teismų sprendimų). Tiesiogiai pateikti konstitucinį skundą dėl teisės akto galima tik išimtiniais atvejais.

Yra dar kelios proceso rūšys. Prie jų priskiriama, be kita ko, abstrakti ir konkreti įstatymų konstitucingumo teisminė kontrolė, taip pat procedūros, kuriomis nustatoma, ar konstitucinės institucijos neviršijo savo įgaliojimų. Tam tikri Federalinio Konstitucinio Teismo sprendimai gali turėti įstatymo galią. Teismą sudaro du skyriai (vok. *Senate*), kuriuose yra po aštuonis teisėjus. Bylos nagrinėjamos trijų teisėjų kolegijose arba skyriuje ir paprastai be žodinio nagrinėjimo.

Žemių konstituciniai teismai (vok. *Landesverfassungsgerichte* / *Staatsgerichtshöfe*)

Žemių konstituciniai teismai yra atitinkamų federalinių žemių (vok. *Länder*) konstituciniai teismai. Jie paprastai sprendžia konstitucinius ginčus, susijusius su žemių (vok. *Land*) teise (vok. *Landesrecht*), kurioje taip pat reglamentuojama šių teismų faktinė sudėtis, administracinės procedūros ir kompetencija.

Susijusios nuorodos

- [Federalinis darbo teismas](#)
- [Federalinis administracinis teismas](#)
- [Federalinis socialinių bylų teismas](#)
- [Federalinis finansinių bylų teismas](#)
- [Federalinis Konstitucinis Teismas](#)

Paskutinis naujinimas: 14/05/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Estija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Estijos teismų sistemai priklausančius administracinius ir specializuotus teismus.

Specializuoti teismai

Remiantis Estijos Konstitucija, įstatymais gali būti numatytas specializuotų teismų su specialiąja jurisdikcija steigimas. Nepaprastosios padėties teismus steigti draudžiama.

Estijoje specializuotų teismų neįsteigta.

Konstitucinis Teismas

Aukščiausiasis Teismas atlieka ir aukščiausiojo apeliacinio teismo, ir konstitucinio teismo funkcijas.

Kaip konstitucinis teismas, Aukščiausiasis Teismas:

nagrinėja prašymus įvertinti visuotinai taikomų įstatymų arba atsisakymo išleisti tokį įstatymą atitikimą Konstitucijai;

nagrinėja prašymus įvertinti tarptautinių sutarčių atitikimą Konstitucijai;

nagrinėja prašymus pateikti išvadą dėl Konstitucijos išaiškinimo atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisę;

nagrinėja reikalavimus, kad Parlamentas, Parlamento valdyba ir Respublikos Prezidentas priimtų nutarimus, taip pat skundus dėl tokių nutarimų;

nagrinėja prašymus pripažinti Parlamento narį, Respublikos Prezidentą, Teisingumo ministrą arba generalinį auditorių ilgą laiką negalintiais eiti pareigų;

nagrinėja prašymus nutraukti Parlamento nario įgaliojimus;

sprendžia, ar leisti parlamento pirmininkui, einančiam Respublikos Prezidento pareigas, paskelbti pirmalaikius Parlamento rinkimus arba atsisakyti paskelbti įstatymą;

nagrinėja prašymus nutraukti politinės partijos veiklą;

nagrinėja skundus ir protestus dėl rinkimų komitetų sprendimų ir veiksmų.

Individualus konstitucinis skundas negalimas.

Aukščiausiojo Teismo duomenis ryšiams galima rasti [Aukščiausiojo Teismo svetainėje](#).

Konstitucinės peržiūros procedūra nustatyta [Konstitucinės peržiūros teisminės procedūros įstatymu](#).

Administraciniai teismai

Administraciniai teismai **pirmąja instancija** nagrinėja administracines bylas. Estijoje jie veikia kaip nepriklausomos teisminės institucijos tik kaip pirmosios instancijos teismai.

Antrąją instanciją skundus dėl administracinių teismų sprendimų nagrinėja apygardos teismai.

Administracinių teismų jurisdikcija, skundo administraciniam teismui pateikimo procedūra ir administracinio proceso tvarka nustatyta [Administracinio proceso kodekse](#).

Administraciniai teismai

Estijoje yra du administraciniai teismai: Talino administracinis teismas ir Tartu administracinis teismas.

Administracinius teismus sudaro dveji teismo rūmai.

Talino administracinį teismą sudaro dveji teismo rūmai:

Talino teismo rūmai,

Pernu teismo rūmai

Tartu administracinį teismą sudaro dveji teismo rūmai:

Tartu teismo rūmai,

Jehvio teismo rūmai.

Apygardos teismai

Estijoje yra du apygardos teismai, veikiantys kaip antrosios instancijos teismai.

Talino apygardos teismas (*Tallinna Ringkonnkohus*)

Tartu apygardos teismas (*Tartu Ringkonnkohus*)

Estijos teismų kontaktinius duomenis galima rasti [teismų svetainėje](#). Kontaktiniai duomenys teikiami **nemokamai**.

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Airija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Airijos specializuotų teismų sistemą ir apibūdinama visa teismų sistema. Bendros informacijos apie [Teisėtvarkos sistemą](#) ir [Bendrosios kompetencijos teismus](#) ieškokite atitinkamuose šio portalo skyriuose.

Specializuoti teismai

leškinų dėl nedidelių sumų teismas

leškinų dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra – tai nebrangus ir formaliai nesudėtingas būdas spręsti vartotojų ginčus, kai šalys neprivalo turėti teisinio atstovo. leškinų dėl nedidelių sumų teismas veikia apylinkės teisme. Ši procedūra gali būti taikoma, kai ieškiny (kurio vertė yra ne didesnė kaip 2 000 EUR)

pareikštas dėl vartotojo įsigytų prekių ar paslaugų, patirtos nedidelės žalos nuosavybei arba siekiant susigrąžinti nuomos užstatą. Jeigu ieškinys neginčijamas, šalių dalyvavimas posėdyje nebūtinai. Jeigu ieškinys ginčijamas ir per teismo posėdį susitarti nepavyksta, ginčą sprendžia apylinkės teismo teisėjas, o jo sprendimą apeliacine tvarka galima apskųsti apygardos teisme.

Komercinių bylų teismas

Komercinių bylų teismas iš tikrųjų yra specializuotas Aukštojo teismo skyrius. Viena pagrindinių jo ypatybių yra gebėjimas greitai nagrinėti bylas. Kad tai pasiektų, jis taiko savo procedūras, skirtas užregistruotų bylų nagrinėjimui pagreitinti. Šios procedūros reglamentuojamos [Aukštųjų teismų taisyklių 63A skyriuje](#).

Šis teismas nagrinėja bylas, kurios pagal 63A skyriaus r1 punktą priskiriamos komercinių bylų kategorijai. Tai ginčai, susiję su įmonių teise, bankroto teise, intelektine nuosavybe, statybomis, administracine teise ir konstitucine teise. Kad ieškinys arba priešinis ieškinys pagal 1 taisyklės a punktą būtų priimtinas šiam teismui, jo vertė turi būti ne mažesnė kaip 1 000 000 EUR. Pagal 1 taisyklės b punktą priimtinių bylų atveju riba nenustatyta, dėl priimtimumo savo nuožiūra sprendžia komercinių bylų teismo teisėjas.

Gydymo nuo narkotikų priklausomybės teismas

Gydymo nuo narkotikų priklausomybės teismo programa (*Drug Treatment Court Programme, DTC*) veikia apylinkės teisme. Pagal šią programą už ne smurtinius nusikaltimus nuteistiems nuo narkotikų priklausomiems asmenims suteikiama galimybė išvengti ciklo „narkotikai, nusikaltimas, kalėjimas“. Tinkami kandidatai atrenkami atsižvelgiant į motyvaciją dalyvauti programoje.

Kiti teismai

Yra teismų, kurie nagrinėja skundus dėl pajamų mokesčių, teisės į socialines išmokas, ieškinius lygių galimybių teisės aktų pagrindu, imigracijos prašymus, miesto plėtros planavimo ir darbo bylas. Šiems teismams pirmininkauja ne teisėjai, o kvalifikuoti tų sričių specialistai, o jų sprendimus apeliacine tvarka galima apskųsti apygardos teisme arba Aukštajame teisme.

Paskutinis naujinimas: 11/11/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Graikija

Šiame skyriuje pateikiama informacijos apie Graikijos specializuotų teismų sistemą.

Audito Rūmai

Pagal Graikijos Konstitucijos 98 straipsnį įsteigti Audito Rūmai (*Ελεγκτικό Συνέδριο*) yra dvejopas – **teismines ir administracines** – funkcijas atliekantis **aukščiausiasis teismas**. Vykdydamas administracinius įgaliojimus, jis yra teisminė institucija. Audito Rūmų sudėtis tokia pati kaip Valstybės Tarybos. Audito Rūmai savo pareigas vykdo per plenarines sesijas (*Ολομέλεια*), juos sudaro trys skyriai (*τμήματα*) ir poskyriai (*κλιμάκια*).

Pagrindinės Audito Rūmų kompetencijos sritys:

tikrinti valstybės ir vietos valdžios institucijų ar kitų viešųjų juridinių asmenų išlaidas;

tikrinti valstybės valdžios institucijų ar joms prilyginamų asmenų sudaromas didelės ekonominės vertės sutartis;

tikrinti valstybės apskaitos pareigūnų ir vietos valdžios institucijų ar kitų viešųjų juridinių asmenų sąskaitas;

pareikšti nuomonę dėl įstatymų projektų, susijusių su pensijomis arba tarnybos pripažinimu siekiant įgyti teisę į pensiją;

parengti ir pateikti parlamentui valstybės pajamų ir išlaidų, taip pat balanso ataskaitą;

nagrinėti ginčus dėl pensijų skyrimo;

nagrinėti civilių ar karių valstybės tarnautojų **atsakomybės** už tyčia ar dėl aplaidumo valstybei padarytą žalą bylas.

Valstybės Taryba Audito Rūmų sprendimų netikrina.

Kiti specializuoti teismai

Karo teismas (*στρατοδικείο*), laivyno teismas (*ναυτοδικείο*) ir oro pajėgų teismas (*αεροδικείο*)

Tai **specializuoti baudžiamieji teismai**. Visi (be išimties) sausumos, jūrų arba oro pajėgose padaryti karinio personalo pažeidimai priklauso minėtų teismų jurisdikcijai.

Aukščiausiasis specialusis teismas

Aukščiausiasis specialusis teismas (*Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο*) – į Konstitucinį Teismą panašus specializuotas teismas, nes dauguma jo jurisdikcijai priklausančių ginčų yra konstitucinio pobūdžio. Šis teismas yra įsteigtas vadovaujantis Graikijos Konstitucijos 100 straipsniu ir yra įgalios nagrinėti parlamento rinkimų teisėtumą, atstatyti parlamento narius ir spręsti trijų aukščiausiųjų Graikijos teismų konfliktus. Aukščiausiojo specialiojo teismo sprendimai yra galutiniai ir neskundžiami.

Teismą sudaro Valstybės Tarybos pirmininkas, Aukščiausiojo Teismo (*Άρειος Πάγος*) pirmininkas, Audito Rūmų pirmininkas, keturi Valstybės Tarybos nariai ir keturi Aukščiausiojo Teismo nariai (jie kas dvejus metus skiriami burtų keliu).

Teismui pirmininkauja **Valstybės Tarybos arba Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, atsižvelgiant į tai, kuris iš jų pareigas eina ilgiau**. Svarstant bylas, kuriose sprendžiami konfliktai ir ginčai dėl teisės aktų atitikties konstitucijai arba aiškinamos jų nuostatos, taip pat dalyvauja du etatiniai Graikijos universitetų teisės fakultetų profesoriai.

Specialusis bylų prieš teismo pareigūnus teismas

Pagal **Konstitucijos 99 straipsnį** ir Įstatymą Nr. 693/1977 įsteigtas Specialusis bylų prieš teismo pareigūnus teismas (*Ειδικό δικαστήριο αγωγών κακοδικίας*) nagrinėja teismo pareigūnams iškeltas bylas dėl neteisingo teismo proceso. Teismui pirmininkauja Valstybės Tarybos pirmininkas; kiti nariai: Valstybės Tarybos narys, Aukščiausiojo Teismo narys, Audito Rūmų tarybos narys, du etatiniai Graikijos universitetų teisės fakultetų profesoriai ir du advokatai (burtais skiriami advokatų Aukščiausiosios drausminės tarybos nariai).

Specialusis ministrų atsakomybės teismas

Specialusis ministrų atsakomybės teismas (*Ειδικό Δικαστήριο ευθύνης υπουργών*) įsteigtas pagal **Konstitucijos 86 straipsnį**.

Konkrečioms byloms nagrinėti šis teismas sudaromas iš šešių Valstybės Tarybos narių ir septynių Aukščiausiojo Teismo narių, kuriuos, prasidėjus teismo procesui, burtų keliu skiria parlamento pirmininkas. Byla svarstoma viešame parlamento posėdyje, o posėdžiui pirmininkauja minėtųjų dviejų aukščiausiųjų teismų nariai. Šie nariai turimą statusą turi būti įgiję arba iki jo paaukštinti iki pateikiant pasiūlymą pradėti teismo procesą. Specialiajam teismui pirmininkauja aukščiausio rango Aukščiausiojo Teismo nariai, pasirinkti burtų keliu. Jeigu yra keli to paties rango nariai, specialiajam teismui pirmininkauja ilgiausiai pareigas einantis narys. Prokuroro pareigas eina Aukščiausiojo Teismo prokuratūros narys arba jo pavaduotojas – abu skiriami burtų keliu.

Šio specialiojo teismo kompetencija – nagrinėti bylas dėl vyriausybės ministrų ir jų pavaduotojų nusikalstamų veikų, padarytų tada, kai jie ėjo pareigas, jeigu bylas teismui perdavė parlamentas.

Specialusis ginčų dėl teismo pareigūnų atlygio teismas

Specialusis ginčų dėl teismo pareigūnų atlygio teismas (*Ειδικό δικαστήριο Μισθολογικών Διαφορών Δικαστικών Λειτουργιών*) įsteigtas pagal **Konstitucijos 88 straipsnį**.

Jį sudaro pagal Konstitucijos 99 straipsnį įsteigto Specialiojo teismo nariai, taip pat dalyvauja etatinis profesorius ir vienas papildomas advokatas.

Teismo kompetencija – nagrinėti ginčus dėl (bet kokio) teismo pareigūnų atlygio ir pensijų, jeigu atitinkamų teisinių klausimų sprendimo rezultatas gali turėti įtakos didesnės pareigūnų grupės atlyginimams, pensijoms arba mokestiniam statusui.

Teisinių duomenų bazės

 [Audito Rūmų](#) interneto svetainėje pateikiama tam tikrų sprendimų santrauka.

Susijusios nuorodos

 [Audito Rūmai](#)

Paskutinis naujinimas: 17/11/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Ispanija

1978 m. Ispanijos Konstitucijos 117 straipsnyje įtvirtintas jurisdikcijos vieningumo principas, kuriuo grindžiama šalies teismų sistema ir veikla.

Pagal Ispanijos teisinę sistemą bendroji jurisdikcija apima keturias teisės sritis: civilinę, baudžiamąją, administracinių ginčų ir socialinę arba darbo teisę. Be šių keturių teisės sričių pagal bendrąją jurisdikciją, Ispanijos teisinėje sistemoje pripažįstama karinė jurisdikcija, kuri yra neatskiriama valstybės teismų sistemos (isp. *Poder Judicial del Estado*) dalis ir suteikiama tik įstatymu įsteigtiems karo teismams.

Jurisdikcijos kolizijas tarp bet kokios teisės srities pagal bendrąją jurisdikciją teismų ir karo teismų sprendžia specialieji Aukščiausiojo Teismo (isp. *Tribunal Supremo*) kolegija – Jurisdikcijos kolizijų kolegija (isp. *Sala de Conflictos de Jurisdicción*), kurią sudaro Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, du teisėjai iš Aukščiausiojo Teismo kolegijos, skirtos teisės sričiai, dėl kurios kilo kolizija, ir du teisėjai iš Karinių klausimų kolegijos (isp. *Sala de lo Militar*). Šie teisėjai skiriami Generalinės teisminių institucijų tarybos (isp. *Consejo General del Poder Judicial*) plenariniame posėdyje.

Teisės srityse pagal bendrąją jurisdikciją kai kurie teismai gali specializuotis konkrečiose srityse. Tokie teismai – tai, pavyzdžiui, teismai, nagrinėjantys bylas dėl smurto prieš moteris, komercinių bylų teismai, teismai, turintys specialių įgaliojimų bausmių vykdymo klausimais, ir nepilnamečių bylų teismai.

Pagrindiniame teismų įstatyme (isp. *Ley Orgánica del Poder Judicial* – LOPJ) numatyti toliau nurodyti specializuoti teismai.

KOMERCINIŲ BYLŲ TEISMAI

Komercinių bylų teismai (isp. *Juzgados de lo Mercantil*), kurie veikia nuo 2004 m. rugsėjo 1 d., yra specializuoti teismai. Jie priklauso civilinės jurisdikcijos sistemai.

TERITORINĖ JURISDIKCIJA

Apskritai kalbant, kiekvienoje provincijoje yra bent vienas komercinių bylų teismas (įsteigtas provincijos sostinėje), kuris turi jurisdikciją visoje provincijoje. Komercinių bylų teismai taip pat gali būti steigiami kituose miesteliuose ar miestuose, o ne provincijos sostinėje, kai tai pateisinama atsižvelgiant į gyventojų skaičių, pramonės ar prekybos centrų buvimą ar ekonominę veiklą. Šių teismų jurisdikcijos ribos nustatomos atsižvelgiant į reikalavimus kiekvienu konkrečiu atveju.

Gali būti steigiami komercinių bylų teismai, kurie turi jurisdikciją dviejose arba daugiau provincijų, esančių toje pačioje autonominėje srityje.

JURISDIKCIJOS SRITYS

Komercinių bylų teismai įstatymais, kuriais reglamentuojama jų veikla, nustatytais sąlygomis nagrinėja **nemokumo bylas**.

Komercinių bylų teismai taip pat nagrinėja bylas, kurios priskiriamos civilinės jurisdikcijos sistemai, įskaitant reikalavimus, kuriais įgyvendinama teisė pareikšti ieškinį dėl nesąžiningos konkurencijos, pramoninės nuosavybės, intelektinės nuosavybės ir reklamos, taip pat visus ieškinius, kurie pagal šią jurisdikcijos sistemą pareiškiami pagal teisės aktus, kuriais reglamentuojamos komercinės ir kooperatinės bendrovės.

Komercinių bylų teismai turi jurisdikciją **pripažinti užsienio teismų priimtus nuosprendžius bei kitus teisinius ir arbitražo sprendimus ir juos vykdyti**, kai jie susiję su komercinių bylų teismų jurisdikcijai priskirtais klausimais, išskyrus atvejus, kai pagal tarptautines sutartis ir kitas taisykles šiuos klausimus turėtų spręsti kitas teismas.

APELIACINIAI SKUNDAI

Provincijų teismai nagrinėja įstatyme nurodytus apeliacinius skundus dėl komercinių bylų teismų pirmąja instancija priimtų sprendimų, išskyrus nemokumo bylose priimtus sprendimus, susijusius su darbo klausimais, kuriuos, atsižvelgiant į LOPJ nuostatas, turi nagrinėti vienas ar daugiau specializuotų skyrių.

Kiti apeliaciniai skundai gali būti teikiami LOPJ nurodytose bylose ir šiame įstatyme nustatyta tvarka.

EUROPOS SĄJUNGOS PREKIŲ ŽENKLŲ TEISMAI

Europos Sąjungos prekių ženklų teismai (isp. *Juzgados de Marca Comunitaria*) – tai Alikantės komercinių bylų teismai, kiek jie vykdo savo jurisdikciją išimtinai ir pirmąja instancija nagrinėti visas bylas, iškeltas pagal 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo ir 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino nuostatas.

Vykdydami šią jurisdikciją minėti teismai turi jurisdikciją visoje Ispanijos teritorijoje ir tik šiais tikslais jie vadinami Europos Sąjungos prekių ženklų teismais. Jie priklauso civilinės jurisdikcijos sistemai.

Be to, Alikantės provincijos teismo specializuotas skyrius ar skyriai išimtinai ir antrąja instancija nagrinėja apeliacinius skundus, nurodytus 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo 101 straipsnyje ir 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino. Vykdydami šią jurisdikciją minėti teismai turi jurisdikciją visoje Ispanijos teritorijoje ir tik šiais tikslais jie vadinami Europos Sąjungos prekių ženklų teismais.

TEISMAI, TURINTYS SPECIALIŲ ĮGALIOJIMŲ BAUSMIŲ VYKDYMO KLAUSIMAIS

Teismai, turintys specialių įgaliojimų bausmių vykdymo klausimais (isp. *Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), atlieka Bendrajame bausmių vykdymo įstatyme (isp. *Ley General Penitenciaria*) nustatytas funkcijas, susijusias su laisvės atėmimo bausmių ir apsaugos priemonių vykdymu, bausmių vykdymo institucijų drausminio pobūdžio įgaliojimų teismine kontrole, kalinių teisių apsauga ir kitais įstatyme nustatytais klausimais. Jie priklauso baudžiamosios jurisdikcijos sistemai.

TERITORINĖ JURISDIKCIJA

Baudžiamosios jurisdikcijos sistemoje kiekvienoje provincijoje yra vienas arba daugiau teismų, turinčių specialius įgaliojimus bausmių vykdymo klausimais. Madride yra vienas arba daugiau centrinių teismų, turinčių specialius įgaliojimus bausmių vykdymo klausimais, kurie turi jurisdikciją visoje Ispanijoje.

JURISDIKCIJOS SRITYS

Teismai, turintys specialių įgaliojimų bausmių vykdymo klausimais, atlieka Bendrajame bausmių vykdymo įstatyme nustatytas funkcijas, susijusias su laisvės atėmimo bausmių ir apsaugos priemonių vykdymu, bausmių vykdymo institucijų drausminio pobūdžio įgaliojimų teismine kontrole, kalinių teisių apsauga ir kitais įstatyme nustatytais klausimais.

APELIACINIAI SKUNDAI

Provincijų teismai nagrinėja įstatyme nustatytus apeliacinius skundus dėl sprendimų, kuriuos priėmė provincijų teismai, turintys specialių įgaliojimų baudžiamųjų vykdymo klausimais.

Kiti apeliaciniai skundai gali būti teikiami LOPJ nurodytose bylose ir šiame įstatyme nustatyta tvarka.

NEPILNAMEČIŲ BYLŲ TEISMAI

TERITORINĖ JURISDIKCIJA

Kiekvienoje provincijoje yra bent vienas nepilnamečių bylų teismas (isp. *Juzgado de Menores*) (įsteigtas provincijos sostinėje), kuris turi jurisdikciją visoje provincijoje.

Madride yra centrinis nepilnamečių bylų teismas, kuris turi jurisdikciją visoje Ispanijoje ir nagrinėja bylas, kurios šio teismo kompetencijai priskirtos pagal teisės aktus, kuriuose reglamentuota nepilnamečių baudžiamoji atsakomybė.

JURISDIKCIJOS SRITYS

Nepilnamečių bylų teismai nagrinėja bylas dėl įtariamų nusikaltimų, kuriuos įvykdė 14–18 metų asmenys.

Nepilnamečių bylų teismų teisėjai atlieka įstatymuose dėl nepilnamečių, padariusių nusikaltimais laikomas veikas, nustatytas funkcijas, taip pat atlieka funkcijas, kurios dėl nepilnamečių jiems priskirtos įstatymu.

APELIACINIAI SKUNDAI

Provincijų teismai nagrinėja įstatyme nustatytus apeliacinius skundus dėl sprendimų, kuriuos priėmė provincijų nepilnamečių bylų teismai.

Kiti apeliaciniai skundai gali būti teikiami LOPJ nurodytose bylose ir šiame įstatyme nustatyta tvarka.

TEISMAI, NAGRINĖJANTYS BYLAS DĖL SMURTO PRIEŠ MOTERIS

TERITORINĖ JURISDIKCIJA

Kiekvienoje provincijoje yra teismas, nagrinėjantis bylas dėl smurto prieš moteris (isp. *Juzgado de Violencia sobre la Mujer*) (įsteigtas provincijos sostinėje), kuris turi jurisdikciją visoje provincijoje. Jų pavadinimai sudaromi pagal savivaldybės, kurioje šie teismai įsteigti, pavadinimą.

Generalinės teisminių institucijų tarybos pasiūlymu ir, kai taikoma, atsižvelgdama į autonominės srities valdžios institucijų ataskaitą (tais atvejais, kai teisingumo vykdymas buvo perduotas tai autonominei sričiai), vyriausybė Karaliaus dekretu gali nustatyti platesnę teismų, nagrinėjančių bylas dėl smurto prieš moteris, jurisdikciją, apimančią vieną ar daugiau tos pačios provincijos apylinkių.

Generalinė teisminių institucijų taryba, atsižvelgdama į Valdančiosios kolegijos (isp. *Salas de Gobierno*) ataskaitą, gali pritarti, kad tose jurisdikcijose, kur tai būtina, ir atsižvelgiant į bylų skaičių, minėtų teismų nagrinėjamas bylas gali nagrinėti atitinkamai pirmosios instancijos ir ikiteisminio tyrimo teismas (isp. *Juzgado de Primera Instancia e Instrucción*) arba vietos baudžiamųjų bylų teismas (isp. *Juzgado de Instrucción*).

Apylinkėse, kur yra tik vienas pirmosios instancijos ir ikiteisminio tyrimo teismas, būtent šis teismas nagrinės bylas, priklausančias Teismo, nagrinėjančio bylas dėl smurto prieš moteris, jurisdikcijai.

Jie priklauso baudžiamosios jurisdikcijos sistemai.

JURISDIKCIJOS SRITYS

Teismai, nagrinėjantys bylas dėl smurto prieš moteris, pagal baudžiamąją sistemą ir kiekvienu atveju atsižvelgiant į Baudžiamojo proceso kodekse (isp. *Ley de Enjuiciamiento Criminal*) nustatytas procedūras ir skundų teikimo tvarką atlieka, be kita ko, šias funkcijas:

nagrinėja reikalavimus dėl baudžiamosios atsakomybės taikymo už nusikalstamas veikas, nurodytas Baudžiamojo kodekso (isp. *Código Penal*) antraštinėse dalyse dėl nužudymo, aborto, kūno sužalojimo, vaisiaus sužalojimo, laisvės atėmimo, nusikalstamų veikų moralinei neliečiamybei, seksualinei laisvei, teisei į privatumą ir asmens atvaizdo ir reputacijos apsaugą arba už bet kokias kitas nusikalstamas veikas, įvykdytas naudojant smurtą ir grasinimus, kai šie nusikaltimai buvo įvykdyti prieš esamą ar buvusią žmoną arba moterį, kurią su nusikalstama veika padariusiu asmeniu sieja panašus jausminis ryšys, nepriklausomai nuo to, ar jie kartu gyvena, taip pat už nusikalstamas veikas, įvykdytas prieš nusikalstamą veiką padariusio asmens, jo žmonos arba sugyventinės palikuonis, arba prieš nepilnamečius ar asmenis, teisiškai pripažintus neįgaliais, gyvenančius kartu su nusikalstamą veiką padariusiu asmeniu arba kuriems faktiškai taikoma žmonos arba sugyventinės valdžia, apsauga, globa ar priežiūra, įskaitant atvejus, kai buvo įvykdytas smurtas prieš moteris; nagrinėja reikalavimus dėl baudžiamosios atsakomybės taikymo už bet kokią nusikalstamą veiką šeimos teisėms ir pareigoms, kai nukentėjusysis yra vienas iš pirmesniame punkte nurodytų asmenų;

nepažeisdami budinčio teisėjo (isp. *Juez de Guardia*) įgaliojimų, išduoda nukentėjusiesiems atitinkamus apsaugos orderius;

nagrinėja bylas dėl nesunkių nusikalstamų veikų, kurios pagal įstatymą priklauso jų jurisdikcijai, kai nukentėjusysis yra vienas iš pirmesniame punkte nurodytų asmenų, ir priima sprendimus šiose bylose;

priima ir vykdo tarpusavio pripažinimo priemones, susijusias Europos Sąjungoje priimtais sprendimais baudžiamosiose bylose, kurie priskirti jų jurisdikcijai;

nagrinėja reikalavimus dėl baudžiamosios atsakomybės taikymo už Baudžiamojo kodekso 468 straipsnyje numatytą pažeidimą, kai nuo nusikalstamos

veikos, kuria buvo pažeista bausmė, atsargumo ar apsaugos priemonė, nukentėjęs asmuo yra dabartinė ar buvusi žmona arba moteris, kurią su nusikalstama veika padariusiu asmeniu sieja panašus jausminis ryšys, nepriklausomai nuo to, ar jie kartu gyvena, taip pat dėl nusikaltimų prieš nusikalstamą veiką padariusio asmens, jo žmonos ar sugyventinės palikuonis, arba nepilnamečius ar asmenis, teisiškai pripažintus neįgaliais, gyvenančius kartu su nusikalstamą veiką padariusiu asmeniu arba kuriems taikoma žmonos arba sugyventinės valdžia, apsauga, globa ar priežiūra.

Teismai, nagrinėjantys bylas dėl smurto prieš moteris, pagal civilinę sistemą ir kiekvienu atveju atsižvelgiant į Civilinio proceso kodekse (isp. *Ley de Enjuiciamiento Civil*) nustatytas procedūras ir skundų teikimo tvarką gali nagrinėti, be kita ko:

bylas dėl vaiko kilmės, vaiko kilmės iš motinos ir vaiko kilmės iš tėvo;

bylas dėl santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium ir santuokos nutraukimo;

bylas dėl vieno iš tėvų ir vaiko ryšio;

bylas, kuriose prašoma priimti arba pakeisti su šeimos reikalais susijusias priemones;

bylas, išimtinai susijusias su vaikų globos teisėmis, arba su išlaikymo išmokomis, kurių vienas iš tėvų vaikų vardu reikalauja iš tėvo arba motinos;

bylas dėl būtinybės gauti leidimą įvaikinti;

bylas, kuriose ginčijami administraciniai sprendimai dėl nepilnamečių apsaugos.

Teismai, nagrinėjantys bylas dėl smurto prieš moteris, turi išimtinę jurisdikciją pagal civilinę sistemą, kai yra šios sąlygos:

nagrinėjama civilinė byla dėl vieno iš pirmesniame punkte nurodytų klausimų;

viena iš civilinės bylos šalių yra nukentėjęs nuo smurto dėl lyties asmuo;

vienai iš civilinės bylos šalių yra pareikšti kaltinimai kaip smurtinių veiksmų dėl lyties nusikaltimo vykdytojui, kurstytojui arba šiems veiksams atlikti reikalingam bendrininkui;

Teisme, nagrinėjančiame bylas dėl smurto prieš moteris, buvo iškelta byla dėl nusikaltimų ar nesunkių nusikalstamų veikų dėl smurto prieš moteris, arba dėl nukentėjusio nuo smurto dėl lyties asmens buvo priimtas apsaugos orderis.

Jei teisėjas nusprendžia, kad veiksmai, apie kuriuos teismui pranešta, neabejotinai laikomi smurtu dėl lyties, jis gali reikalavimą atmesti ir jį perduoti atitinkamam teismui.

Šiose bylose tarpininkavimas neleidžiamas.

APELIACINIAI SKUNDAI

Provincijų teismai nagrinėja įstatyme nustatytus apeliacinius skundus dėl sprendimų, kuriuos priėmė provincijų teismai, nagrinėjantys bylas dėl smurto prieš moteris.

Kiti apeliaciniai skundai gali būti teikiami LOPJ nurodytose bylose ir šiame įstatyme nustatyta tvarka.

SPECIALIZUOTI TEISMAI, ĮSTEIGTI ISPANIJOS GENERALINĖS TEISMINIŲ INSTITUCIJŲ TARYBOS REZOLIUCIJA

Ispanijoje, nepažeidžiant jurisdikcijos vieningumo principo tiek, kiek jie priklauso penkioms jurisdikcijos sistemoms, specializuoti teismai gali būti įsteigti ne tik Pagrindiniu teismų įstatymu (kaip yra komercinių bylų teismų arba teismų, nagrinėjančių bylas dėl smurto prieš moteris, atveju), bet juos pagal minėto įstatymo 98 straipsnį gali įsteigti ir Generalinė teisminių institucijų taryba (taip yra šeimos bylų teismų (isp. *Juzgados de Familia*), išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto teismų (isp. *Juzgados de Ejecución Hipotecaria*) ir priverstinio vykdymo teismų (isp. *Juzgados de Ejecutorias*) atveju).

Kiti specializuoti teismai

1978 m. Ispanijos Konstitucijos VI antraštinės dalies 117 straipsnyje dėl teisminių institucijų įtvirtintas jurisdikcijos vieningumo principas, kuriuo grindžiama šalies teismų sistema ir veikla.

Šį principą atspindi tai, kad yra viena jurisdikcija, kurią sudaro vienas teisėjų, įgyvendinančių bendrąją jurisdikciją, korpusas.

Ispanijos Konstitucijoje nustatyta, kad teisingumas kildinamas iš žmonių, o jį Karaliaus vardu vykdo teisėjai ir teismų sistemos darbuotojai, kurie turi būti nepriklausomi, turėti pastovią kadenciją ir privalo atsiskaityti už savo veiksmus ir vadovautis teisinės valstybės principu.

Teisėjai gali būti atleidžiami, laikinai nušalinami nuo pareigų, perkeltami į kitas pareigas arba išleidžiami į pensiją tik įstatyme nustatytais pagrindais ir atsižvelgiant į jame numatytas garantijas.

Teisminę valdžią bet kokiais veiksmais, tiek priimant sprendimus, tiek juos vykdam, įgyvendina tik įstatyme nurodyti teismai, atsižvelgdami į juose nustatytas jurisdikcijos taisykles ir procedūrą.

Teismai negali vykdyti kitų įgaliojimų, išskyrus tuos, kurie nurodyti pirmesniame poskirsnyje, ir tuos, kurie jiems aiškiai suteikti įstatymu kaip kokios nors teisės garantija.

Be teisminių institucijų skirtingose Konstitucijos antraštinėse dalyse numatyti du konstituciniai teismai. Šie teismai yra visiškai nepriklausomi, nešališki ir vadovaujasi tik įstatymais.

Tokie teismai yra Konstitucinis Teismas (isp. *Tribunal Constitucional*) ir Audito Rūmai (isp. *Tribunal de Cuentas*).

KONSTITUCINIS TEISMAS

Ispanijos Konstitucinis Teismas teismų sistemai nepriklauso.

Šis teismas yra aukščiausia Konstituciją aiškinanti institucija ir yra nepriklausomas nuo kitų konstitucinių institucijų bei vadovaujasi tik Konstitucija ir atitinkamu Pagrindiniu įstatymu.

Šio teismo jurisdikcija yra išskirtinė – ji apima visą Ispaniją.

SUDĖTIS

Konstitucinį Teismą sudaro dvylika teisėjų, kuriuos skiria Karalius. Keturių iš šių teisėjų kandidatūras teikia Deputatų kongresas (isp. *Congreso de los Diputados*) (tam reikia trijų penktadalių jo narių balsų daugumos); keturias kandidatūras teikia Senatas (isp. *Senado*) (tam reikia tokios pačios balsų daugumos); dvi kandidatūras teikia vyriausybė; dvi kandidatūras teikia Generalinė teisminių institucijų taryba. Paskirti teisėjai iš savo narių išsirenka Konstitucinio Teismo pirmininką ir jo pavaduotoją.

JURISDIKCIJOS SRITYS

Konstitucinis Teismas įstatyme nustatyta tvarka nagrinėja įstatyme nurodytas bylas, įskaitant:

skundus dėl įstatymų, norminių nuostatų ar aktų, turinčių įstatymo galią, nekonstitucingumo;

skundus dėl Konstitucijos 53 straipsnio 2 dalyje nurodytų pilietinių teisių ir laisvių pažeidimo;

konstitucinius ginčus dėl jurisdikcijos tarp valstybės ir autonominių sričių arba tarp autonominių sričių;

Ispanijos konstitucinių institucijų ginčus;

deklaracijas dėl tarptautinių sutarčių konstitucingumo.

Daugiau informacijos: [📄 Konstitucinis Teismas](#)

AUDITO RŪMAI

Audito rūmai yra aukščiausioji valstybės ir viešojo sektoriaus apskaitos ir ekonominio valdymo audito įstaiga.

Nepažeisdami savo jurisdikcijos, Audito rūmai yra įstatymų leidžiamosios valdžios dalis ir yra tiesiogiai atskaitingi Ispanijos parlamentui (isp. *Cortes Generales*).

SUDĖTIS

Audito rūmus sudaro dvylika narių, vadinamų auditoriais (isp. *Consejeros de Cuentas*); šešis auditorius skiria Deputatų kongresas, o kitus šešis – Senatas.

Jiems taikomos tokios pačios nepriklausomumo bei kadencijos pastovumo garantijos ir tokios pačios taisyklės dėl pareigų nesuderinamumo, kaip teisėjams.

FUNKCIJOS

Audito rūmams priskirtos dvi funkcijos:

atliekant audito funkciją, kuri yra išorinė, nuolatinė ir kuria vertinamas suvartojimas, tikrinama, ar ekonominė ir finansinė viešojo sektoriaus veikla atitinka teisėtumo, efektyvumo ir ekonomikos principus;

jurisdikcijos funkcija – bylų dėl asmenų, atsakingų už viešąją nuosavybę, pajamas ar turtą, finansinės atsakomybės nagrinėjimas siekiant kompensuoti viešąsias lėšas, kurioms buvo padaryta žalos jas pasisavinant, nenurodant išsamaus arba tinkamo pagrindimo arba dėl kitų priežasčių arba kitais veiksmais.

Daugiau informacijos: [📄 Audito rūmai](#).

PAPROTINĖS TEISĖS TEISMAI

Konstitucijos 125 straipsnyje šie teismai pripažįstami vienu iš visuomenės dalyvavimo vykdam teisingumą būdų.

Pagal pagrindinio teismų įstatymo 19 straipsnį paprotinės teisės teismai (isp. *tribunales consuetudinarios*) laikomi Valensijos lygumos vandentvarkos teismas (isp. *Tribunal de las Aguas de la Vega Valencia*) ir Mursijos ekspertų taryba (isp. *Consejo de Hombres Buenos de Murcia*). Abu teismai yra paprotinės teisės institucijos, nagrinėjančios vandentvarkos klausimus.

Nuo 2009 m. šie du Ispanijos paprotinės teisės teismai buvo įtraukti į Reprezentatyvųji žmonių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą ir laikomi žmonių grupių gebėjimo demokratiškai įsteigti sudėtingas institucijas, sudarytas iš tų grupių narių, įrodymu.

VALENSIJOS LYGUMOS VANDENTVARKOS TEISMAS

Tai seniausia Europoje teisminė institucija.

Jis veikia Valensijos teritorijoje.

Šį teismą sudaro aštuoni teisėjai, kuriuos demokratiškai renka *Huerta Valenciana* (derlingo Valensijos regiono) ūkininkai. Jo jurisdikcijos sritys – teisingas vandens paskirstymas skirtingiems žemės savininkams, tarp ūkininkų kilusių ginčų sprendimas ir sankcijų skyrimas už Drėkinimo taisyklių pažeidimus.

MURSIJOS EKSPERTŲ TARYBA

Mursijos ekspertų tarybos istorija siekia viduramžius. Ši taryba nuo 1849 m. yra institucionalizuota ir reglamentuojama kaip *Huerta de Murcia* (derlingo Mursijos regiono) aukščiausiasis teismas. Tarybą sudaro pirmininkas, sekretorius ir penki nariai.

Mursijos ekspertų taryba kiekvieną ketvirtadienį rengia viešus posėdžius vietos valdžios rūmuose ir kiekvieną bylą išnagrinėja tos dienos sesijoje arba ne vėliau kaip per kitą posėdį. Sprendimai priimami iš karto ir atsižvelgiant į balsų daugumą; balsams pasiskirsčius po lygiai lemiamą balsą turi pirmininkas.

Mursijos ekspertų tarybos sprendimais skiriamos sankcijos yra tik piniginės. Šio teismo priimti sprendimai yra galutiniai, neskundžiami ir vykdytini.

Daugiau informacijos: [Ekspertų taryba](#).

Susijusios nuorodos

[ISPANIJOS GENERALINĖ TEISMINIŲ INSTITUCIJŲ TARYBA](#)

[ISPANIJOS KONSTITUCINIS TEISMAS](#)

[ISPANIJOS AUDITO RŪMAI](#)

[ISPANIJOS PAPROTINĖS TEISĖS TEISMAI](#)

Paskutinis naujinimas: 29/06/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Prancūzija

Šiame skyriuje rasite Prancūzijos konstitucinių ir administracinių teismų apžvalgą.

Konstitucinė Taryba

Konstitucinė Taryba (*Conseil constitutionnel*), įsteigta 1958 m. spalio 4 d. pagal **Penktosios Respublikos Konstituciją**, nėra nei bendrosios kompetencijos, nei administracinių teismų hierarchijos viršūnėje. Šiuo požiūriu ji nėra **aukščiausiasis teismas**.

Konstitucinę Tarybą sudaro **devyni nariai**, jos sudėtis kas treji metai vienu trečdaliu atnaujinama. Jos narius **tik vienam devynerių metų laikotarpiui** skiria respublikos prezidentas ir abiejų parlamento rūmų (Senato ir Nacionalinės Asamblėjos) pirmininkai. **Buvę respublikos prezidentai** *ex officio* dalyvauja Konstitucinės Tarybos veikloje, jeigu neužima su Tarybos nario įgaliojimais nesuderinamų pareigų, priešingu atveju jie negali dalyvauti posėdžiuose.

Respublikos prezidentas vieną iš Konstitucinės Tarybos narių skiria **Konstitucinės Tarybos pirmininku**.

Norintiesiems tapti Konstitucinės Tarybos nariais netaikomi jokie **amžiaus ar profesijos reikalavimai**. Vis dėlto nario funkcijos yra **nesuderinamos** su vyriausybės arba Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos nario pareigomis ir su jokiais per rinkimus gautais įgaliojimais. Be to, jos nariams taikomi tokie pat profesinio nesuderinamumo reikalavimai, kaip ir parlamento nariams.

Konstitucinė Taryba yra **nuolatinė institucija**, jos sesijų dažnumas priklauso nuo to, kaip dažnai jai pateikiami prašymai. Ji posėdžiauja ir sprendimus priima tikta **plenariniame posėdyje**. Jos sprendimams taikoma **kvorumo taisyklė**, pagal kurią posėdyje faktiškai turi dalyvauti **septyni teisėjai**. Jeigu balsai pasidalija po lygiai, lemiamas yra pirmininko balsas. Atskirosios nuomonės pateikti negalima. Diskusijos ir balsavimas sesijoje bei plenariniame posėdyje **yra nevieši ir neskelbiami**.

Procedūra yra rašytinė, joje dalyvauja abi šalys. Tačiau su rinkimais susijusiose bylose šalys gali prašyti būti išklaustos. Be to, nagrinėjant prioritetinius konstitucingumo klausimus šalys ar jų atstovai yra išklausomi per posėdį.

Konstitucinės Tarybos dalykinio teisingumo **prerogatyvas** galima suskirstyti į dvi kategorijas.

Jurisdikcija, apimanti dviejų skirtingų tipų bylas

Bylos dėl teisės aktų

Konstitucingumo ex ante kontrolė yra abstrakti, bendriesiems įstatymams ar tarptautiniams įsipareigojimams ji neprivaloma, o konstituciniams įstatymams ir parlamento rūmų darbo taisyklėms – privaloma. Ji vykdoma pateikus prašymą po balsavimo parlamente, tačiau prieš paskelbiant įstatymą, ratifikuojant arba patvirtinant tarptautinius įsipareigojimus ir įsigaliojant parlamento rūmų darbo taisyklėms. Politinė institucija (respublikos prezidentas, ministras pirmininkas, Nacionalinės Asamblėjos arba Senato pirmininkas) arba 60 Nacionalinės Asamblėjos narių, arba 60 Senato narių neprivalo, bet gali pateikti prašymą dėl neprivalomų klausimų.

Išimtinė konstitucingumo kontrolė buvo įdiegta 2010 m. kovo 1 d., įsigaliojus su prioritetiniu konstitucingumo klausimu susijusioms nuostatoms. Nuo tada visi teisės subjektai teismo nagrinėjamoje byloje gali užginčyti teisės akto nuostatos atitiktį Konstitucijoje garantuojamoms teisėms ir laisvėms. Valstybės Taryba (Vyriausiasis administracinis teismas) ar Kasacinis teismas šį klausimą gali perduoti svarstyti Konstitucinei Tarybai, kuri sprendimą priima per tris mėnesius. Į Konstitucinę Tarybą, kuri **priima sprendimus** dėl įstatymams ir kitiems teisės aktams **priskiriamų galių**, vykstant teisėkūros procedūrai gali kreiptis šią procedūrą vykdančių parlamento rūmų (Nacionalinės Asamblėjos arba Senato) pirmininkas ar vyriausybė arba vėliau – ministras pirmininkas, siekdamas tam tikrai teisės akto nuostatai suteikti mažesnę galią.

Su rinkimais ir referendumais susijusios bylos

Konstitucinė Taryba priima sprendimus dėl **respublikos prezidento rinkimų ir referendumų**, kurių rezultatus ji skelbia, **teisėtumo**. Ji taip pat priima sprendimus dėl rinkimų teisėtumo, taip pat dėl parlamento narių teisės būti kandidatais ir kandidatūrų atmetimo.

Rinkėjai gali nevaržomai kreiptis į Tarybą rinkimų klausimais, ir tokių kreipimūsi gerokai padaugėjo priėmus teisės aktus dėl rinkimų išlaidų finansavimo ir finansavimo kontrolės. Taryba dėl rinkimų išlaidų priima sprendimą, kai į ją (apeliacine tvarka) kreipiasi parlamento ir prezidento rinkimuose dalyvaujantys kandidatai.

Konsultavimo kompetencija

Konstitucinė Taryba paskelbia savo nuomonę, jeigu valstybės vadovas su ja oficialiai konsultuojasi dėl **Konstitucijos 16 straipsnio** įgyvendinimo (**visų įgaliojimų krizės laikotarpiu**), o vėliau – dėl šioje srityje priimtų sprendimų.

Be to, vyriausybė konsultuojasi su Taryba dėl **teisės aktų tekstų, susijusių su respublikos prezidento rinkimų ir referendumo organizavimu**.

Visi sprendimai priimami vienoda forma; juos sudaro:

taikomų teisės aktų nurodomosios dalys ir su procedūra susiję aspektai,

motyvai, išvardijami konstatuojamosiose dalyse, kuriose analizuojami nurodytieji pagrindai, nurodomi taikomi principai ir atsakoma į prašymą,

rezoliucinė dalis pateikiama straipsniuose, kuriuose išdėstomas priimtasis sprendimas.

Sprendimai privalomi valdžios institucijoms ir visoms administracinėms bei teisminėms institucijoms. Jų **apskūsti** negalima. **Res judicata galios principas** taikomas ne tik sprendimo rezoliucinei daliai, bet ir motyvams, kurias ji pagrįsta. Tačiau Konstitucinė Taryba priima prašymus ištaisyti korektūros klaidas.

Nuostata, kuri atlikus *ex ante* kontrolę pripažįstama prieštaraujanti Konstitucijai, negali būti skelbiama ar pradėta taikyti.

Nuostata, kuri išnagrinėjus prioritetinį konstitucingumo klausimą pripažįstama prieštaraujančia Konstitucijai, yra panaikinama nuo Konstitucinės Tarybos sprendimo paskelbimo dienos arba nuo tame sprendime nurodytos vėlesnės dienos. Konstitucinė Taryba nustato sąlygas ir apribojimus, kuriuos taikant nuostatos poveikis gali būti užginčytas.

Su rinkimais susijusiose bylose priimamų sprendimų poveikis gali būti įvairus – nuo balsavimo biuletenių iki pačių rinkimų panaikinimo. Kandidatas gali būti paskelbtas neturiniu teisės būti kandidatu ir (arba) išrinktasis asmuo gali būti atstatydas.

Apie sprendimus **pranešama** šalims ir jie **skelbiami Prancūzijos Respublikos oficialiajame leidinyje** kartu su parlamento prašymo tekstu ir vyriausybės pastabomis, kai sprendimas priimamas atlikus *ex ante* kontrolę.

Galiausiai visi nuo Konstitucinės Tarybos sukūrimo priimti sprendimai skelbiami [Konstitucinės Tarybos interneto svetainėje](#).

Administraciniai teismai

Administracinių teismų funkcijos

Viešojo administravimo įstaigų norminių teisės aktų kontrolę užtikrina **nuo administravimo įstaigų nepriklausomi administraciniai teismai** (administravimo ir teismų funkcijos yra atskirtos), kurie skiriasi nuo bendrosios kompetencijos teismų (taikomas teismų dualizmo principas). Kontrolę taip pat gali vykdyti administravimo įstaigos, tačiau tokiu atveju atliekama šių įstaigų sprendimų teisminė priežiūra.

Administracinis teismas yra pirmosios instancijos bendrosios kompetencijos administracinis teismas. Administracinių teismų specializacija yra labai įvairi: finansines bylas nagrinėjantys teismai (regioninės audito kolegijos ir Audito Rūmai),

socialinės paramos bylas nagrinėjantys teismai (teritorinių administracinių vienetų (departamentų) komisijos ir Centrinė socialinės paramos komisija),

profesinės drausmės bylas nagrinėjantys teismai (Fiskalinės ir finansinės drausmės teismas, Aukščiausioji teisėjų taryba, profesinės drausmės teismai, universitetiniai teismai ir kt.).

Iš esmės jų sprendimai apeliacine tvarka apskundžiami **apeliaciniais administraciniais teismams**, kurių sprendimus kasacine tvarka nagrinėja **Valstybės Taryba** (Vyriausiasis administracinis teismas). Valstybės Taryba ne tik atlieka kasacinio teismo funkcijas ir, kaip šis teismas, tik tikrina, ar priimant Valstybės Tarybai užginčytus teismų sprendimus tinkamai laikytasi procedūrinių taisyklių ir teisės normų, bet ir tam tikrose bylose, kaip antai susijusiose su reglamentuojamojo pobūdžio ministrų priimtais teisės aktais, priima pirmą ir galutinį sprendimą.

Abiejų sistemų teismų **jurisdikcijos konfliktus** sprendžia Konfliktų teismas, kurį sudaro po tiek pat Kasacinio teismo ir Valstybės Tarybos narių. Konstitucinė Taryba prižiūri įstatymų atitiktį Konstitucijai; viešojo administravimo įstaigų norminių teisės aktų ar veiksmų ji nenagrinėja.

Administracinių teismų vidaus struktūra

Administracinius teismus (jų yra 42) ir **administracinius apeliacinius teismus** (jų yra 8) sudaro **kolegijos**, kurių skaičius ir specializacija priklauso nuo to, kokie yra teismo nariai ir kokią teismo vidaus struktūrą pasirenka jo vadovas. Valstybės Taryba turi vienintelį už teismo funkcijų vykdymą atsakingą skyrių (Bylų skyrių); kitų administracinių skyrių užduotis – atlikti Valstybės Tarybos konsultavimo funkciją.

Bylų skyrių sudaro dešimt tam tikrose srityse specializuotų poskyrių. Sprendimus bendrosios kompetencijos srityje priima du tokie poskyriai (devyni nariai); jeigu byla sudėtingesnė arba reikalingas atidesnis nagrinėjimas, ji gali būti nagrinėjama Bylų skyriuje (dalyvaujant poskyrių pirmininkams, Bylų skyriaus pirmininkui ir jo pavaduotojams; septyniolika narių) arba Bylų asamblėjoje (dalyvaujant skyrių pirmininkams, pirmininkaujant Valstybės Tarybos pirmininko pavaduotojui; trylika narių).

Administracinių teismų narių statusas

Administracinių teismų nariai paprastai neturi teisėjo statuso Prancūzijos Konstitucijoje nurodyta prasme, nes šis statusas suteikiamas tik bendrosios kompetencijos teismų sistemos nariams. Jiems suteiktas bendrasis valstybės tarnautojo statusas. Todėl administracinių teismų nariams taikomuose teisės aktuose ilgą laiką nebuvo jokių konkrečiai jiems skirtų taisyklių, kurios skirtųsi nuo kitiems valstybės tarnautojams taikomų taisyklių. Tačiau XX a. devintajame dešimtmetyje ši padėtis keitėsi – sustiprintas **administracinių teismų narių nepriklausomumas**, todėl šiuo metu dažniausiai linkstama juos prilyginti teisėjams; be to, taip jie apibūdinami kai kuriuose teisės aktuose, o visomis taisyklėmis, kuriomis reglamentuojama jų karjera, jiems *de facto* užtikrinamas visiškas nepriklausomumas.

Bendrosios kompetencijos teismų teisėjai priklauso vienai bendrai sistemai, o administracinių teismų teisėjai priskiriami dviem skirtingoms sistemoms: Valstybės Tarybos narių ir administracinių bei administracinių apeliacinių teismų narių sistemoms.

Tačiau nors jiems taikytos taisyklės ilgą laiką buvo surašytos skirtinguose teisės aktuose, ir Valstybės Tarybos nariams, ir administracinių bei administracinių apeliacinių teismų nariams nuo šiol taikomos Administracinės teisės kodekso nuostatos.

Šių sričių teisinių duomenų bankai

Prancūzijoje prie teisinių duomenų bazių galima prisijungti internetu. Taigi svetainėje [Légifrance](#) pateikiama:

duomenų bazėje JADE – Valstybės Tarybos ir Konfliktų teismo sprendimai, administracinių apeliacinių teismų sprendimai ir tam tikri administracinių teismų sprendimai;

duomenų bazėje CONSTIT – Konstitucinės Tarybos sprendimai.

Ar duomenų banku galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų banku galima naudotis **nemokamai**.

Trumpas turinio aprašymas

Duomenų bazėje JADE patalpinta 230 000 sprendimų, kasmet įtraukiama 12 000 sprendimų, o duomenų bazėje CONSTIT galima rasti 3 500 sprendimų, kasmet įtraukiama 150 sprendimų.

Susijusios nuorodos

[Teismų jurisdikcija. Prancūzija](#)

Paskutinis naujinimas: 17/01/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Kroatija

Specializuoti pirmosios instancijos teismai yra komerciniai teismai (*trgovački sudovi*) ir administraciniai teismai (*upravni sudovi*). Specializuoti antrosios instancijos teismai yra Kroatijos Respublikos aukštasis baudžiamųjų nusižengimų teismas (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*), Kroatijos Respublikos aukštasis komercinis teismas (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*) ir Kroatijos Respublikos aukštasis administracinis teismas (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*)

Toliau nurodyta jų jurisdikcija.

Komerciniai teismai

Kroatijos Respublikoje yra devyni komerciniai teismai (Zagrebe, Splitė, Rijekoje, Osijeke, Bjelovare, Varaždine, Zadare, Pazine ir Dubrovnikė).

Jie:

ginčo ir ne ginčo tvarka nagrinėja bylas, kai tai numatyta konkrečiuose įstatymuose;
nagrinėja su registracija susijusias bylas ir tvarko teismo registrus;
nagrinėja prašymus, susijusius su bendrovės steigimu, veikimu ir pabaiga;
sprendžia dėl pasiūlymų pradėti bankroto procedūras ir vykdo nemokumo bei bankroto procedūras;
priima sprendimus bylose dėl jrašų laivų ir jachtų registre, kai tokios bylos pagal Jūrų kodeksą priskiriamos komercinių teismų jurisdikcijai, ir dėl laivų savininkų atsakomybės ribojimo, taip pat nagrinėja skundus dėl galutinio bendrosios avarijos likvidavimo pagrindo, išskyrus atvejus, kai kitaip nustatyta konkrečios rūšies bylai taikomame įstatyme;
vykdo užsienio teismų sprendimų pripažinimo procedūras, taip pat priima arbitražinius sprendimus kilus komerciniams ginčams;
užtikrina įrodymų apsaugą bylose, kuriose turi jurisdikciją;
taiko apsaugos priemones bylose ir bylose, kuriose turi jurisdikciją;
teikia tarptautinę teisinę pagalbą komercinėse bylose renkant įrodymus;
vykdo kitas įstatymuose nustatytas pareigas.

Kroatijos Respublikos komerciniai teismai

Administraciniai teismai

Kroatijos Respublikoje yra keturi administraciniai teismai (Zagrebe, Splitė, Rijekoje ir Osijeke).
Jie nagrinėja bylas dėl įstaigų, kurios veikia pagal viešąją teisę, priimtų individualių sprendimų;
nagrinėja bylas dėl įstaigų, kurios veikia pagal viešąją teisę, veiksmų;
nagrinėja bylas dėl nepriimtų individualių sprendimų ar įstaigos, kuri veikia pagal viešąją teisę, neveikimo per įstatyme nustatytą terminą;
nagrinėja bylas dėl administracinių susitarimų ir tokių susitarimų vykdymo;
nagrinėja kitas įstatymais priskirtas bylas.

Kroatijos Respublikos administraciniai teismai

Kroatijos Respublikos aukštasis baudžiamųjų nusižengimų teismas.

Priima sprendimus dėl įprastų skundų dėl savivaldybių teismų sprendimų, susijusių su baudžiamaisiais nusižengimais, ir viešosios teisės subjektų, vykdančių pažeidimo nagrinėjimo procedūras, sprendimų, kai tai numatyta konkrečiuose įstatymuose;
priima sprendimus dėl savivaldybių teismų jurisdikcijos ginčų nagrinėjant baudžiamųjų nusižengimų bylas;
priima sprendimus dėl galutinių ir privalomų sprendimų, susijusių su baudžiamaisiais nusižengimais, apskundimo kasacine tvarka, kai tai numatyta konkrečiuose įstatymuose;
priima sprendimus dėl apeliacinių skundų tarptautinio teismo bendradarbiavimo su ES valstybėmis narėmis srityje, kiek tai susiję su jų jurisdikcijai priklausančiomis baudžiamųjų nusižengimų bylomis;
prižiūri, kad nusižengimų bylas nagrinėjantys teisėjai tai darytų tinkamai;
vykdo kitas įstatymuose nustatytas pareigas.

Kroatijos Respublikos aukštasis baudžiamųjų nusižengimų teismas

Ulica Augusta Šenoje 30

10 000 Zagreb

Tel. +385 1 480 75 10

Faks. +385 1 461 12 91

E. paštas predsjednik@vpsrh.pravosudje.hr

 <http://sudovi.pravosudje.hr/VPSRH/>

Kroatijos Respublikos aukštasis komercinis teismas

Nagrinėja skundus dėl komercinių teismų pirmąja instancija priimtų sprendimų;
sprendžia komercinių teismų teritorinės jurisdikcijos kolizijos klausimus ir priima sprendimus dėl jurisdikcijos priskyrimo komerciniams teismams;
vykdo kitas įstatymuose nustatytas pareigas.

Kroatijos Respublikos aukštasis komercinis teismas

Berislavičeva 11

10 000 Zagreb

Tel. +385 1 489 68 88

Faks. +385 1 487 23 29

 <http://www.vtsrh.hr/>

Kroatijos Respublikos aukštasis administracinis teismas

Nagrinėja skundus dėl administracinių teismų sprendimų ir apskundžiamus sprendimus;
priima sprendimus dėl bendrųjų įstatymų teisėtumo;
sprendžia administracinių teismų jurisdikcijos kolizijos klausimus;
nagrinėja kitas įstatymais priskirtas bylas.

Kroatijos Respublikos aukštasis administracinis teismas

Frankopanska 16

10 000 Zagreb

Tel. +385 1 480 78 00

Faks. +385 1 480 79 28

 <http://www.upravnisdudrh.hr/>

Paskutinis naujinimas: 20/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Italija

Šiame skirsnyje pateikiama informacija apie Italijos specializuotų teismų sistemą.

Specializuoti teismai. Įvadas

Italijoje teisingumas vykdomas Italijos gyventojų vardu ir pagal Italijos Konstituciją teismus saisto tik teisės aktai. Remiantis Konstitucijos 102 straipsniu, teismų įgaliojimus vykdo pagal teismų sistemos reglamentavimo normas sukurti ir reglamentuojami bendrosios kompetencijos teismai: tai reiškia, kad negalima kurti jokių ypatingų ar specialių teismų (išskyrus tuos, kurie yra konkrečiai numatyti). Gali būti kuriami tik specializuoti bendrosios kompetencijos teismų skyriai, kurių veikloje dalyvauja ir kvalifikuoti piliečiai, kurie nėra teismų sistemos nariai. Tačiau pačioje Konstitucijoje numatyti teismai, kurie nėra teismų sistemos (bendrosios kompetencijos teismų) dalis.

Specializuoti teismai

Kalbant apie civilinės teisės (plačiausia prasme) bylas, Italijos teismai skirstomi į bendrosios kompetencijos teismus ir administracinius teismus.

Administraciniai teismai turi jurisdikciją saugoti teisėtus interesus ir – teisės aktais nustatytoje konkrečioje srityse – individualias teises valdžios institucijų atžvilgiu: administraciniai teismai yra Regioninis administracinis teismas (it. *Tribunale Amministrativo Regionale* – TAR), kuris yra pirmosios instancijos teismas, ir Valstybės taryba (*Consiglio di Stato*), kuri yra apeliacinis teismas. Bendrosios kompetencijos teismai turi jurisdikciją bylose dėl „individualių teisių“, administraciniai teismai turi jurisdikciją bylose dėl „teisėtų interesų“. Administracinės teisenos kodeksas (it. *codice di giustizia amministrativa*), kuriame taip pat išvardytos jurisdikcijos rūšys, yra išdėstytas Įstatyminiame dekrete Nr. 104/2010 (*decreto legislativo n. 104 del 2010*). Su [Administracinės teisenos kodeksu](#) (CGA) galima nemokamai susipažinti prancūzų, anglų ir vokiečių kalbomis.

Dar vienas teisminis subjektas yra **Audito rūmai** (it. *Corte dei conti*). Jie turi jurisdikciją bylose dėl valstybinės apskaitos ir kitose teisės aktais nustatytoje bylose. Apskaitos teisingumo kodeksas (it. *codice di giustizia contabile*) yra išdėstytas Įstatyminiame dekrete Nr. 174/2016 (*decreto legislativo n. 174 del 2016*).

Italija taip pat turi **mokestinių bylų teismus**, jų darbo tvarkos taisyklės nustatytos Įstatyminiame dekrete Nr. 546/1992 (it. *decreto legislativo n. 546 del 1992*). Mokestinę jurisdikciją įgyvendina provincijų mokesčių bylų teismai (it. *Commissioni Tributarie Provinciali* – CTP), kurie yra pirmosios instancijos teismai, ir regioniniai mokesčių bylų teismai (*Commissioni Tributarie Regionali* – CTR), kurie yra apeliaciniai teismai. Mokesčių bylų teismai turi jurisdikciją nagrinėti visus ginčus, susijusius su kiekvienos rūšies ir pavadinimo mokesčiais, įskaitant regioninius, provincijų ir savivaldybių mokesčius ir Italijos nacionalinei sveikatos tarnybai (it. *Servizio sanitario nazionale*) mokamas įmokas, antmokesčius ir papildomus mokesčius, atitinkamas sankcijas ir palūkanas, taip pat kitas papildomas rinkliavas.

Specializuotų teismų priimamus sprendimus teisės aspektais galima skųsti Aukščiausiajam Kasaciniam Teismui (it. *Corte Suprema di Cassazione*) (Konstitucijos 111 straipsnis).

Paskutinis naujinimas: 18/01/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Kipras

Kipro Respublikoje veikia šie specializuoti teismai:

administracinis teismas (gr. *Διοικητικό Δικαστήριο*)

šeimos bylų teismas (gr. *Οικογενειακό Δικαστήριο*)

darbo ginčų teismas (gr. *Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών*)

nuomos kontrolės teismas (gr. *Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων*)

administracinis tarptautinės apsaugos teismas (gr. *Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας*)

karo teismas (gr. *Στρατιωτικό Δικαστήριο*)

Specializuoti teismai

Administracinis teismas (gr. *Διοικητικό Δικαστήριο*)

Pagal Konstitucijos 146 straipsnį Administracinis teismas turi jurisdikciją pirmąja instancija nagrinėti skundus dėl bet kokių administracinių įgaliojimų įgyvendinančių asmenų ar įstaigų sprendimų, veiksmų ar neveikimo. Administracinis teismas gali dėl pažeidimo, piktnaudžiavimo įgaliojimais arba įstatymų ar Konstitucijos pažeidimo panaikinti bet kokią įteiktą vykdytiną administracinį aktą. Kai skundas susijęs su mokesčių klausimais arba tarptautinės apsaugos procesais, šis teismas gali iš dalies pakeisti visą atitinkamą sprendimą ar aktą arba jo dalį.

Šeimos bylų teismas (gr. *Οικογενειακό Δικαστήριο*)

Šeimos bylų teismas turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti prašymus dėl santuokos nutraukimo, vaikų globos teisių ir išlaikymo bei turtinius ginčus, kilusius tarp Graikų ortodoksų bažnyčiai priklausančių sutuoktinių.

Jei bylos šalys priklauso kuriai nors kitai Kipro religinei grupei, t. y. armėnų, maronitų ar Romos katalikų, pirmiau nurodyti klausimai priklauso Religinių grupių šeimos bylų teismo jurisdikcijai.

Yra trys šeimos bylų teismai: vienas Nikosijoje ir Kirėnijoje, vienas Limasolyje ir Pafe, taip pat vienas Larnakoje ir Famagustoje. Nikosijoje įsteigtas Religinių grupių šeimos bylų teismas aprėpia visą Kiprą.

Šeimos bylų teisme bylas nagrinėja vienas teisėjas, išskyrus prašymus nutraukti santuoką – juos nagrinėja trijų teisėjų kolegija.

Darbo ginčų teismas (gr. *Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών*)

Išimtinė darbo ginčų teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti visus darbo ginčus, kylančius dėl darbo sutarties nutraukimo, pvz., dėl kompensacijos mokėjimo už neteisėtą atleidimą iš darbo (nebent reikalaujama suma viršija dvejų metų darbo užmokesčio sumą – šiuo atveju jurisdikcija priklauso apylinkės teismui), dėl mokėjimo vietoje įspėjimo, dėl išėitinių išmokų mokėjimo ir dėl iš darbo sutarties kylančių reikalavimų, pvz., sukaupto darbo užmokesčio, kasmetinių atostogų, tryliktojo atlyginimo ar premijų. Jo jurisdikcijai taip pat priklauso nagrinėti visus civilinius ieškinius, grindžiamus Motinystės apsaugos įstatymu (gr. *Ο περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμος*), nevienodo požiūrio ir seksualinio priekabiavimo darbo vietoje bylas ir ginčus tarp kaupiamųjų fondų (gr. *Ταμεία Πρόνοιας*) ir jų narių.

Darbo ginčų teismą sudaro pirmininkas arba teisėjas, kuris yra Kipro Respublikos teismų tarnybos (gr. *Δικαστική Υπηρεσία της Δημοκρατίας*) narys, ir du tarėjai, paskirti rekomendavus darbdavių ir darbuotojų atstovams. Tarėjų vaidmuo yra tik patariamasis.

Šiuo metu Kipro Respublikoje veikia trys darbo ginčų teismai, įsteigti Nikosijoje, Limasolyje ir Larnakoje.

Nuomos kontrolės teismas (gr. *Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων*)

Nuomos kontrolės teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti klausimus, susijusius su išnuomoto nekilnojamojo turto nuosavybės susigrąžinimu, sąžiningo nuomos mokesčio nustatymu ir bet kokiais kitais susijusiais ar papildomais klausimais.

Kiekvieną nuomos kontrolės teismą sudaro pirmininkas, kuris yra teisminės institucijos narys, ir du neprofesionalūs nariai, skiriami nuomininkų ir nuomotojų atstovų. Neprofesionalių narių vaidmuo yra tik patariamasis. Šiame teisme yra du skyriai.

Administracinis tarptautinės apsaugos teismas (gr. *Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας*)

Administracinis tarptautinės apsaugos teismas turi išimtinę jurisdikciją pirmąja instancija priimti sprendimus dėl pabėgėlių prieglobsčio prašymų pagal Pabėgėlių įstatymą, priimto pagal Konstitucijos 146 straipsnį, arba dėl neveikimo pagal minėtą įstatymą.

Karo teismas (gr. *Στρατιωτικό Δικαστήριο*)

Karo teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti bylas dėl nusikaltimų, kariškių padarytus pažeidžiant Karinį baudžiamąjį kodeksą (gr. *Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας*), Nacionalinės gvardijos įstatymą (gr. *Ο περι Εθνικής Φρουράς Νόμος*), Baudžiamąjį kodeksą (gr. *Ποινικός Κώδικας*) ar bet kurį kitą įstatymą, nepaisant numatytos bausmės. Išimties tvarka privatus asmenys taip pat gali būti perduodami karo teismui, jei taip numatyta Kariniame baudžiamajame kodekse arba bet kuriame kitame įstatyme.

Jei kaltinamasis turi pulkininko ar aukštesnį laipsnį, karo teismas sudaromas taip pat kaip apysunkių ir sunkių nusikaltimų baudžiamasis teismas.

Teismui pirmininkauja teisėjas, priklausantis Kipro Respublikos teismų tarnybai. Yra du asocijuotieji teisėjai, kurie tarnauja kariuomenėje, o juos skiria Aukščiausioji teismų taryba.

Teisinių duomenų bazės

Kol kas oficialios teisinių duomenų bazės nėra. Yra kelios privačios teisinių duomenų bazės, kai kurių jų paslaugos teikiamos prenumeratoriams, o kitomis duomenų bazėmis galima naudotis nemokamai.

Jose pateikiama informacija apie teismų sprendimus ir pirminės teisės aktus.

Paskutinis naujinimas: 11/04/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Latvija

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie Latvijos specializuotus teismus.

Latvijos Respublikos Konstitucinis Teismas (lat. *Satversmes tiesa*)

Pagal [Latvijos Respublikos Konstituciją](#) Latvijoje veikia **Konstitucinis Teismas**, kuris yra nepriklausoma teisminė institucija, pagal kompetenciją nagrinėjanti bylas dėl įstatymų atitikties Konstitucijai ir kitas įstatymu jai priskirtas bylas. Konstitucinis Teismas gali paskelbti įstatymus ir kitus teisės aktus arba jų dalis negaliojančiais.

Pagal [Konstitucinio Teismo įstatymo](#) 16 straipsnį Konstitucinis Teismas **nagrinėja bylas dėl:**

įstatymų atitikties Konstitucijai;

Latvijos pasirašytų ar sudarytų tarptautinių susitarimų atitikties Konstitucijai (prieš *Saeima* (parlamentui) patvirtinant šiuos susitarimus arba po to);

įstatymų ir kitų teisės aktų ar jų dalies atitikties aukštesnės galios teisės aktams;

kitų *Saeima* (parlamento), Vyriausybės, Prezidento, parlamento pirmininko arba ministro pirmininko priimtų aktų (išskyrus administracinius aktus) atitikties įstatymams;

įsakymų, kuriais Vyriausybės įgaliotas ministras sustabdo vietos tarybos priimtų sprendimų galiojimą, atitikties įstatymams;

Latvijos nacionalinių įstatymų nuostatų atitikties Latvijos sudarytiems tarptautiniams susitarimams, neprieštaraujantiems Konstitucijai.

Konstitucinį Teismą sudaro septyni teisėjai, kurių kandidatūras balsų dauguma tvirtina parlamento nariai (ne mažiau kaip 51 balsas). Trys teisėjai skiriami ne mažiau kaip dešimties parlamento narių teikimu, du – Vyriausybės teikimu, o dar du – Aukščiausiojo Teismo plenarinės sesijos teikimu. Aukščiausiojo Teismo pasiūlyti kandidatai privalo būti parenkami iš Latvijos teisėjų.

Konstitucinis Teismas neturi teisės kelti bylų savo iniciatyva; jis nagrinėja tik tas bylas, dėl kurių jį kreipiasi įstatymuose nustatyti asmenys.

Paduoti prašymą iškelti bylą dėl Latvijos pasirašytų ar sudarytų tarptautinių susitarimų atitikties Konstitucijai (prieš *Saeima* (parlamentui) patvirtinant šiuos susitarimus arba po to), dėl įstatymų ir teisės aktų ar jų dalies atitikties aukštesnės galios teisės aktams arba dėl Latvijos nacionalinės teisės nuostatų atitikties Latvijos sudarytiems tarptautiniams susitarimams, kurie neprieštarauja Konstitucijai, gali:

Prezidentas;

Saeima (parlamentas);

ne mažiau kaip dvidešimt parlamento narių;

Vyriausybė;

generalinis prokuroras;

Valstybės audito tarnybos taryba (lat. *Valsts kontroles padome*);

vietos taryba;

ombudsmenas (lat. *tiesībsargs*), jeigu ginčijamą aktą priėmusi institucija arba pareigūnas per ombudsmeno nustatytą terminą nepašalino nustatytų šio akto trūkumų;

civilinę, baudžiamąją arba administracinę bylą nagrinėjantis teismas;

žemės registro skyriaus teisėjas, registruodamas nekilnojamąjį turtą ir susijusias teises žemės registre;

bet kuris asmuo, kurio Konstitucijoje garantuojamos pagrindinės teisės buvo pažeistos;

Teismų taryba (lat. *Tieslietu padome*) pagal įstatymuose nustatytą kompetenciją.

Paduoti prašymą iškelti bylą dėl kitų *Saeima* (parlamento), Vyriausybės, Prezidento, parlamento pirmininko arba ministro pirmininko priimtų aktų (išskyrus administracinius aktus) atitikties įstatymams gali:

Prezidentas;

Saeima;

ne mažiau kaip dvidešimt parlamento narių;

Vyriausybė;

Teismų taryba pagal įstatymuose nustatytą kompetenciją.

Teisę paduoti prašymą iškelti bylą dėl įsakymų, kuriais Vyriausybės įgaliotas ministras sustabdo vietos tarybos priimtų sprendimų galiojimą, atitikties įstatymams turi ta vietos taryba.

Bylas, susijusias su įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų jos aktų atitiktimi Konstitucijai, Latvijos nacionalinių įstatymų nuostatų atitiktimi Latvijos sudarytiems tarptautiniams susitarimams, neprieštaraujantiems Konstitucijai, ir Latvijos pasirašytų ar sudarytų tarptautinių susitarimų atitiktimi Konstitucijai (prieš *Saeima* (parlamentui) patvirtinant šiuos susitarimus arba po to) ir įstatymų, nutarimų arba jų dalies atitiktimi Konstitucijai nagrinėja Konstitucinis Teismas plenarinėje sesijoje. Kitas bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija, išskyrus atvejus, kai Konstitucinis Teismas nusprendžia kitaip.

Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir įsiteisėja jį paskelbus. Konstitucinio Teismo sprendimas ir jame pateiktas ginčijamų nuostatų išaiškinimas yra privalomas visoms centrinėms ir vietos valdžios institucijoms (įskaitant teismus) ir pareigūnams, taip pat fiziniams ir juridiniams asmenims.

Nuostata, kurią Konstitucinis Teismas paskelbė nesuderinama su aukštesnę galią turinčia teisės norma, laikoma negaliojančia nuo tos dienos, kurią paskelbiamas Konstitucinio Teismo sprendimas, išskyrus atvejus, kai Konstitucinis Teismas nustato kitaip. Jeigu Konstitucinis Teismas paskelbia, kad Latvijos pasirašytas arba sudarytas tarptautinis susitarimas prieštarauja Konstitucijai, Vyriausybė turi nedelsdama imtis priemonių, kad pakeistų šį susitarimą, paskelbtų jį negaliojančiu, sustabdytų jo galiojimą ar iš jo pasitrauktų.

Teisinių duomenų bazės

Duomenų bazės pavadinimas ir URL

[📄 Konstitucinio Teismo nagrinėjamos bylos \(paieška\)](#)

Ar duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų bazė yra **nemokama**.

Trumpas duomenų bazės turinio aprašymas

Duomenų bazėje pateikiami Latvijos Respublikos Konstitucinio Teismo sprendimai.

Papildoma informacija

Duomenų bazėje esanti paieškos funkcija ir teismo sprendimai pateikiami latvių ir anglų kalbomis.

Nuorodos

[📄 Latvijos Respublikos Konstitucinis Teismas](#)

Paskutinis naujinimas: 20/12/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Lietuva

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie Lietuvos specializuotus teismus.

Specializuoti teismai

[📄 Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas](#) užtikrina **Konstitucijos** viršenybę teisės sistemoje. Jis sprendžia konstitucinio teisėtumo klausimus, nagrinėdamas, ar įstatymai ir kiti Seimo priimti aktai neprieštarauja Konstitucijai, taip pat ar Respublikos Prezidento bei Vyriausybės aktai neprieštarauja Konstitucijai ir įstatymams.

Administraciniai teismai

Lietuvoje yra šeši administraciniai teismai:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas,
penki apygardos administraciniai teismai.

Vyriausiasis administracinis teismas

[📄 Vyriausiasis administracinis teismas](#) yra pirmoji ir galutinė instancija administracinėms byloms, įstatymų priskirtoms jo kompetencijai. Jis taip pat nagrinėja apeliacinius skundus dėl apygardų administracinių teismų sprendimų, nutarimų ir nutarčių bei apeliacinius skundus dėl apylinkių teismų sprendimų administracinių teisės pažeidimų bylose.

Vyriausiasis administracinis teismas įstatymų nustatytais atvejais taip pat nagrinėja prašymus dėl proceso atnaujinimo užbaigtose administracinėse bylose, įskaitant administracinių teisės pažeidimų bylas. Vyriausiasis administracinis teismas formuoja vienodą administracinių teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus.

Apygardų administraciniai teismai

Apygardų administraciniai teismai yra specializuoti teismai. Jų funkcija – nagrinėti skundus (prašymus) dėl viešojo ir vidinio administravimo subjektų priimtų administracinių aktų ir veiksmų ar neveikimo (pareigų nevykdymo).

Apygardų administraciniai teismai nagrinėja ginčus **viešojo valdymo** srityje, norminių administracinių aktų teisėtumo klausimus, mokestinius ginčus ir kt. Prieš kreipiantis į administracinį teismą viešojo administravimo subjektų priimti individualūs teisės aktai ar atlikti veiksmai gali būti ginčijami ikitaismine tvarka. Tokiais atvejais ginčus nagrinėja savivaldybių visuomeninės administracinių ginčų komisijos, apskričių administracinių ginčų komisijos ir **Vyriausioji administracinių ginčų komisija**.

Paskutinis naujinimas: 18/02/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Liuksemburgas

Šiame skyriuje apžvelgiami Liuksemburgo specializuoti teismai.

Specializuoti teismai bendrosios kompetencijos teismų sistemoje

Socialinio draudimo arbitražo taryba ir Aukščiausioji socialinio draudimo taryba

Visus ginčus, kylančius socialinio draudimo srityje dėl narystės ar atsakomybės, įmokų, administracinių baudų ir paslaugų, išskyrus nurodytuosius Socialinio draudimo kodekso (pranc. *Code des assurances sociales*) 317 straipsnyje arba susijusius su 147 ir 148 straipsniais, nagrinėja Socialinio draudimo arbitražo taryba (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*), o apeliacinius skundus – Aukščiausioji socialinio draudimo taryba (*Conseil supérieur de la sécurité sociale*). Sprendimus, kuriuos galutinė instancija priima Arbitražo taryba, ir Aukščiausiosios tarybos sprendimus galima apskųsti kasacine tvarka Kasaciniam teismui (pranc. *Cour de cassation*).

Administraciniai teismai

Administracinis teismas

Jei įstatyme nenustatyta kitaip, Administraciniam teismui (pranc. *Cour administrative*), kurio būstinė yra Liuksemburge, galima paduoti apeliacinius skundus dėl Administracinio tribunolo (*Tribunal administratif*) sprendimų, **dėl prašymų panaikinti** individualius administracinius sprendimus arba sprendimus, priimtus dėl reglamentuojamojo pobūdžio administracinių priemonių. Administracinis teismas taip pat nagrinėja apeliacinius skundus ir **iš esmės** nagrinėja skundus dėl kitų administracinių teismų sprendimų, jeigu tie teismai svarstė prašymus dėl sprendimų panaikinimo, kai pagal specialius įstatymus jurisdikcija yra priskirta tiems teismams.

Visi advokatai, kurie turi teisę būti gynėjais Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teismuose, tokią pat teisę turi Administraciniame teisme; tačiau tik advokatai, įrašyti į advokatūros tarybų (pranc. *conseils des ordres des avocats*) kasmet sudaromų lentelių „I sąrašą“, turi teisę atlikti parengiamuosius ir procesinius veiksmus (teisinis atstovavimas).

Valstybei Administraciniame teisme atstovauja paskirtas vyriausybės pareigūnas arba advokatas.

Administracinis tribunolas

Administracinis tribunolas (pranc. *Tribunal administratif*), kurio būstinė yra Liuksemburge, nagrinėja skundus dėl valdžios pareigūnų nekompetentingumo, įgaliojimų viršijimo, naudojimosi įgaliojimais ne pagal paskirtį, įstatymų ar procedūrų, kuriomis ginami privatūs interesai, pažeidimo, **dėl visų administracinių sprendimų**, kurių niekaip kitaip apskųsti pagal įstatymus ir kitus teisės aktus neįmanoma, ir dėl bet kurios valdžios institucijos išleistų reglamentuojamojo pobūdžio administracinių priemonių. Tribunolas paprastai taip pat nagrinėja ginčus, susijusius su tiesioginiais mokesčiais ir komunaliniais mokesčiais bei rinkliavomis.

Administracinio tribunolo sprendimus apeliacine tvarka galima apskųsti Administraciniam teismui.

Administracinis tribunolas iš esmės nagrinėja skundus dėl Tiesioginių mokesčių administracijos (pranc. *Administration des contributions directes*) direktoriaus sprendimų, jeigu pagal įstatymus, kuriais ši sritis reglamentuojama, galima pateikti tokius skundus.

Kiti specializuoti teismai

Konstitucinis Teismas

Konstitucinis Teismas (pranc. *Cour Constitutionnelle*) priimdamas sprendimus sprendžia, ar **įstatymai neprieštarauja Konstitucijai**, išskyrus tuos įstatymus, kuriais ratifikuojamos sutartys.

Jei prašymą ištirti įstatymo atitiktį Konstitucijai šalis teikia bendrosios kompetencijos arba administraciniam teismui, šis privalo kreiptis į Konstitucinį Teismą, išskyrus atvejus, kai jis mano, kad: a) teismo sprendimui paskelbti nereikia priimti sprendimo dėl atitinkamo prašymo; b) prašymas visiškai nepagrįstas; c) Konstitucinis Teismas jau yra priėmęs sprendimą dėl prašymo, kurio dalykas yra tas pats.

Konstitucinį Teismą sudaro Aukščiausiojo teisingumo teismo (pranc. *Cour supérieure de justice*) pirmininkas, Administracinio teismo pirmininkas, du Kasacinio teismo teisėjai ir penki teisėjai, didžiojo hercogo skiriami Aukščiausiajam teisingumo teismui ir Administraciniam teismui pateikus bendrą nuomonę. Konstitucinį Teismą sudaro penkių teisėjų kolegija.

Teisinių duomenų bazės šiose srityse

Žr. Teisingumo ministerijos interneto svetainės [teismų skyrelį](#).

Ar duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų baze galima naudotis **nemokamai**.

Trumpas turinio aprašas

Žr. [Socialinio draudimo arbitražo tarybos ir Aukščiausiosios tarybos](#) interneto svetainę

Žr. [administracinių teismų](#) interneto svetainę.

Žr. [Konstitucinio Teismo](#) interneto svetainę

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ministerija](#)

Paskutinis naujinimas: 20/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Vengrija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie specializuotų teismų organizacinę struktūrą Vengrijoje.

Specializuoti teismai

Administracinių ir darbo bylų teismai

Vengrijos pagrindiniame įstatyme teismų sistema apibūdinama kaip daugiapakopė sistema ir yra numatyta *įsteigti specializuotus teismus, kurie nagrinėtų tam tikrų rūšių bylas. Teismų sistemoje administracinių ir darbo bylų teismai (közigazgatási és munkaügyi bíróságok) veikia kaip specializuoti teismai.*

Administracinių ir darbo bylų teismai veikia nuo 2013 m. sausio 1 d. Iki tol jų funkcijas vykdė darbo bylų teismai ir bendrieji teismai.

Kaip pirmosios instancijos teismas, administracinių ir darbo bylų teismas nagrinėja bylas dėl teisminės administracinių sprendimų peržiūros ar dėl darbo santykių ir panašių teisinių santykių, taip pat kitas pagal įstatymą jam priskirtas bylas. Bendrasis teismas arba (bylose dėl teisminės peržiūros) Aukščiausiasis Teismas (*Kúria*) veikia kaip antrosios instancijos teismas.

Konstitucinis Teismas (*Alkotmánybíróság*)

Konstitucinis Teismas yra nepriklausoma institucija, veikianti atskirai nuo teismų sistemos.

Konstitucinis Teismas yra pagrindinė už Pagrindinio įstatymo apsaugą atsakinga institucija, kurios buveinė yra Budapešte.

Konstitucinis Teismas sudarytas iš penkiolikos narių, kurie renkami dvylikai metų dviejų trečdalių Vengrijos parlamento narių dauguma. Pirmininkas renkamas iš Konstitucinio Teismo narių dviejų trečdalių Parlamento narių dauguma. Pirmininko įgaliojimai tęsiasi iki jo, kaip Konstitucinio Teismo teisėjo, kadencijos pabaigos. Konstitucinio Teismo nariams draudžiama būti politinių partijų nariais ar dalyvauti politinėje veikloje. Konstitucinio Teismo jurisdikcija, organizacinė sistema ir veikla nustatyta konstituciniuose įstatymuose.

Priimtų, bet dar nepaskelbtų teisės aktų konstitucingumo peržiūra;

konkrečioje byloje taikytinų teisės aktų konstitucingumo peržiūra teisėjo iniciatyva;

konkrečioje byloje taikytinų teisės aktų konstitucingumo peržiūra pagal konstitucinį skundą;

teismų sprendimų konstitucingumo peržiūra pagal konstitucinį skundą;

teisės aktų konstitucingumo peržiūra Vyriausybės iniciatyva, ketvirtadalio Parlamento narių ar Žmogaus teisių komisaro (*alapvető jogok biztosa*) iniciatyva;

teisės aktų atitikties tarptautinėms sutartims peržiūra;

kitų įgaliojimų įgyvendinimas ir kitų funkcijų, nustatytų Pagrindiniame įstatyme ar kituose konstituciniuose įstatymuose, vykdymas.

Įgyvendindamas b, c ir d punktuose nurodytus įgaliojimus, Teisingumo Teismas naikina teisės aktus, kurie pripažinti prieštaraujančiais Pagrindiniam įstatymui;

įgyvendindamas d punkte nurodytus įgaliojimus, jis naikina teismų sprendimus, kurie pripažinti prieštaraujančiais Pagrindiniam įstatymui;

įgyvendindamas f punkte nurodytus įgaliojimus, jis gali panaikinti teisės aktus, kurie pripažinti prieštaraujančiais tarptautinei sutarčiai

arba taiko konstituciniame įstatyme numatytas teises sankcijas.

Teisinių duomenų bazė

Papildomos informacijos galite rasti [Vengrijos Respublikos Konstitucinio Teismo \(*Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága*\)](#) interneto svetainėje.

Susijusios nuorodos

[Oficiali Vengrijos Respublikos Konstitucinio Teismo interneto svetainė](#)

[Oficiali Vengrijos teismų interneto svetainė](#)

Paskutinis naujinimas: 06/04/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Malta

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Maltos specializuotų teismų organizacinę sistemą.

Specializuoti teismai

Konstitucinis Teismas	Antroji instancija Apskundimas	Šis teismas nagrinėja skundus bylose, susijusiose su galimais žmogaus teisių pažeidimais, Konstitucijos aiškinimu ir teisės aktų negaliojimu . Jis taip pat turi pirminę jurisdikciją spręsti dėl klausimų, susijusių su Atstovų Rūmų nariais , ir dėl bet kokio kreipimosi, susijusio su balsavimu renkant Atstovų Rūmų narius.	Pirmininkauja Konstitucinio Teismo pirmininkas ir kiti du teisėjai
Civilinio teismo Pirmieji rūmai	Pirmoji instancija	Civilinio teismo Pirmieji rūmai taip pat nagrinėja bylas, susijusias su galimais žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių, saugomų Maltos Konstitucijos ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos, pažeidimais .	Pirmininkauja teisėjas
Darbo ginčų teismai	Pirmoji instancija	Šis teismas nagrinėja bylas, susijusias su neteisėtu atleidimu ir diskriminuojančiu arba kitokiu neteisėtu elgesiu darbe .	Pirmininkauja pirmininkas
Nuomos reguliavimo taryba	Pirmoji instancija	Nuomos reguliavimo taryba nagrinėja bylas, susijusias su nuomos sąlygų pakeitimais , įskaitant nuomos mokesčio padidinimą ir nuomos nutraukimą. Šios bylos turi būti susijusios su iki 1995 m. birželio 1 d. sudarytomis nuomos sutartimis.	Pirmininkauja taikos teisėjas
Žemės ginčų taryba	Pirmoji instancija	Žemės ginčų taryba nagrinėja bylas dėl nusavintos žemės klasifikavimo, viešųjų nusavinimo reikmių ir savininkui priklausančios kompensacijos sumos.	Pirmininkauja taikos teisėjas
Kaimo nuomos kontrolės taryba	Pirmoji instancija	Ši taryba nagrinėja ginčus dėl nuomos kaimo vietovėse ir savininkų pretenzijų dėl tokios nuomos nutraukimo.	Pirmininkauja taikos teisėjas
Administracinės peržiūros teismas	Pirmoji instancija	Šis teismas turi teisę peržiūrėti administracinius aktus .	Pirmininkauja teisėjas arba taikos teisėjas
Palikimo skaidymo teismas	Pirmoji instancija	Šis teismas priima sprendimus bylose dėl paveldėtojų bendrai valdomo mirusio asmens turto padalijimo.	Pirmininkauja arbitras
Konkurencijos ir vartotojų skundų teismas	Apskundimas	Šis teismas nagrinėja ir priima sprendimus dėl skundų, susijusių su konkurencijos generalinio direktoriaus ir vartotojų reikalų generalinio direktoriaus, sprendimais, įsakymais arba priemonėmis. Išskyrus išimtinus atvejus, kai leidžiama pateikti skundą, teismo sprendimai yra galutiniai. Tačiau šie skundai gali būti tik dėl teisės.	Pirmininkauja teisėjas ir du nariai
Notarinių aktų peržiūros teismas	Pirmoji instancija	Tai specializuotas teismas, stebintis visus notarus, notariato archyvus ir viešąjį registrą. Jis turi teisę lankyti ir tikrinti notariato archyvus, viešąjį registrą ir notarų biurus bei taikyti drausmines nuobaudas. Šis teismas taip pat turi teisę nurodyti, kad būtų ištaisyta viešojo registro įrašuose esanti klaidinga informacija.	Sudaro nariai, vadinami lankytojais

Administraciniai teismai

Teisminė peržiūra – tai procesas, kuriuo vyriausybės departamento, įstaigos ar agentūros sprendimas teismų gali būti peržiūretas ir galimai atšauktas, jei paaiškėja, kad jis neteisėtas.

Ši galimybė prieinama visiems, kurių netenkina su jais susijęs vyriausybės sprendimas ar veiksmas. Šią teisę teismams suteikia Maltos teisės aktų rinkinio 12 skyriaus 469A straipsnis. Tačiau net ir be šios įstatymo nuostatos teisminė peržiūra **neatimama teismų teise** galima laikyti remiantis demokratinėse valstybėse paprastai taikoma valdžios atskyrimo doktrina.

Jurisdikciją šiais klausimais turi bendrosios kompetencijos teismai – konkrečiai Civilinio teismo Pirmieji rūmai – kurių sprendimus galima skųsti Apeliaciniam teismui.

2009 m. sausio 1 d. įsigaliojo Administracinio teisingumo įstatymas, kuriuo numatyta įsteigti **Administracinės peržiūros teismą**. Šis nepriklausomas ir nešališkas teismas peržiūri bet kurio nukentėjusio asmens jam pateiktus administracinius aktus ir taip pat pat sprendžia jam perduotus ginčus. Jam pirmininkauja asmuo, kuris Maltoje eina arba yra ėjęs teisėjo arba taikos teisėjo pareigas. Teismo sprendimai gali būti skundžiami Apeliaciniam teismui.

Kiti specializuoti teismai

Vietos teismai

Vietos teismai yra neatskiriama Maltos teismų sistemos dalis. Juos galima vertinti kaip **teismų priedą**, kuris nagrinėja nors ir paprastų, tačiau galinčių kelti rimtus nepatogumus plačiajai visuomenei teisės pažeidimų bylas. Vietos teismams pirmininkauja teisingumo komisaras, kuris skiriamas dvejų metų laikotarpiui ir atleidžiamas taip pat ir dėl tų pačių priežasčių, kaip ir bet kuris kitas taikos teisėjas. Taip garantuojama, kad kiekvienam piliečiui būtų suteikta galimybė išsakyti konkrečias nusiskundimus, ir tuo pačiu užtikrinamas pagrindinio teisėto bylos nagrinėjimo principo laikymasis. Veikia devyni vietos teismai, jungiantys keletą vietos tarybų.

Teisinių duomenų bazės

Žr. Maltos puslapį „Teisingumo organizavimas valstybėse narėse. Malta“, kuriame rasite išsamios informacijos ir *nuorodų* į atitinkamas duomenų bazes.

Susijusios nuorodos

- [Teisingumo, kultūros ir savivaldos ministerija](#)
- [Teismų paslaugos](#)
- [Teismų paslaugos. „Sentenzi Online“](#)
- [Teismų paslaugos. Nagrinėjimas teisme](#)
- [Teismų paslaugos. Salių naudojimas](#)

[Teismų paslaugos. Statistiniai duomenys](#)

[Teismų paslaugos. Teismo varžytynės](#)

[Teismų paslaugos. Civilinio proceso dokumentų formos \(maltiečių k.\)](#)

[Teisinės paslaugos \(Maltos teisės aktai\)](#)

Paskutinis naujinimas: 04/05/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Nyderlandai

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Nyderlandų specializuotų teismų sistemą.

Administraciniai teismai

Nyderlanduose yra šie administraciniai teismai:

Apygardos teismas (nyd. *Rechtbank*): pirmoji instancija visose administracinėse bylose;

Apeliacinis teismas (nyd. *Gerechtshof*): apeliacinis teismas mokesčių bylose;

Aukščiausiasis Teismas (nyd. *Hoge Raad*): aukščiausiasis teismas mokesčių bylose;

Centrinis apeliacinis teismas (nyd. *Centrale Raad van Beroep*): apeliacinis (ir galutinės instancijos) teismas socialinės apsaugos bylose;

Prekybos ir pramonės ginčų teismas (nyd. *College van Beroep voor het bedrijfsleven*): apeliacinis (ir galutinės instancijos) teismas socialinėse ir ekonominėse administracinėse teisės bylose;

Valstybės tarybos administracinės jurisdikcijos skyrius (nyd. *Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State*): apeliacinis (ir galutinės instancijos) teismas visose administracinėse bylose, kurių nenagrinėja kiti apeliaciniai teismai.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos rasite [Nyderlandų teismų sistemos interneto svetainėje](#).

Susijusios nuorodos

[Informacija apie specializuotus teismus](#) (anglų k.)

Paskutinis naujinimas: 27/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Austrija

Šis skirsnis yra apie specializuotus civilinių ir baudžiamųjų bylų teismus Austrijoje.

Specializuoti teismai

Iš esmės bet kuris bendrosios kompetencijos teismas nagrinėja visas civilines ir baudžiamąsias bylas, priskirtas jo struktūriniam lygmeniui (apylinkės teismui [vok. *Bezirksgericht*] arba pirmosios ar antrosios instancijos teismui).

Didžiausi Austrijos miestai taip pat turi specializuotus teismus:

penkis teismus Vienoje, nagrinėjančius civilines bylas, baudžiamąsias bylas, komercines bylas (du teismai), darbo ir socialinės apsaugos bylas;

du teismus Grace, nagrinėjančius baudžiamąsias bylas ir kitas bylas.

Darbo bylas iš esmės sudaro civiliniai ginčai dėl darbo santykių, kaip apibrėžta Darbo ginčų ir socialinių teismų įstatymo [vok. *Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz*] 50 straipsnyje. Darbo byloms taikomos atskiros procesinės normos, panašios į taikomas civilinėms byloms, tačiau yra papildomų specialių teisės normų.

Darbo bylas pirmąją instanciją nagrinėja žemių teismai [vok. *Landesgerichte*] arba, Vienoje – Darbo ginčų ir socialinis teismas [*Arbeits- und Sozialgericht*], antrąją instanciją – aukštesnieji žemių teismai [*Oberlandsgerichte*] ir galiausiai trečiają instanciją – Aukščiausiasis Teismas [*Oberster Gerichtshof*].

Sprendimus priima atitinkamo teismo senatai [vok. *Senate*], kuriuos sudaro vienas arba keli profesionalūs teisėjai [*Berufsrichter(innen)*] ir du tarėjai [*Laienrichter(innen)*] – vieną jų skiria darbdavių, kitą – darbuotojų organizacijos.

Teismo sprendimo apskundimo procesas darbo bylose yra panašus kaip ir civilinėse bylose, tačiau yra mažiau apskundimo apribojimų. Pavyzdžiui, kasacija (vok. *Revision*) teisės klausimu Aukščiausiajam Teismui nepriklausomai nuo ginčo vertės yra leistina visada, kai nagrinėjamas svarbus teisinis klausimas.

Komercines bylas iš esmės sudaro civilinės bylos, kuriose dalyvauja verslo subjektas, kaip apibrėžta Teismų jurisdikcijos įstatymo [vok. *Jurisdiktionsnorm*] 51 straipsnyje. Joms taikomas paprastas civilinis procesas, su keliomis specialiosiomis teisės normomis. Kai komercinė byla nagrinėja pirmosios ar antrosios instancijos teismo senatas, prie senato prisijungia verslo subjektams atstovaujantis tarėjas. (Aukščiausiajame Teisme taip nedaroma).

Kartelių bylos, kaip apibrėžta Kartelių įstatyme [vok. *Kartellgesetz*], iškeliamos Vienos aukštesniajame žemės teisme, kuris veikia kaip pirmosios instancijos kartelių bylų teismas [*Kartellgericht*]. Jis turi jurisdikciją visoje šalyje. Kartelių teismo sprendimai antrąją ir paskutine instancija skundžiami Aukščiausiajam Teismui, kuris veikia kaip aukštesnysis kartelių bylų teismas [vok. *Kartellobergericht*]. Sprendimus priima senatai, kuriuos abiem atvejais sudaro vienas arba keli profesionalūs teisėjai ir du kvalifikuoti tarėjai. Austrijos federaliniai ūkio rūmai [vok. *Wirtschaftskammer Österreich*] ir – išskyrus keletą išimčių – Federaliniai darbuotojų rūmai [vok. *Bundeskammer für Arbeiter und Angestellte*] parenka po vieną tarėją.

Ne ginčo tvarka nagrinėjamos bylose [vok. *Verfahren außer Streitsachen*] teismai sprendžia tam tikrus ypatingos specifikos privatinės teisės klausimus (tam tikrų susitarimų klausimus, globos teisių klausimus ir kitus atvejus, kuriems nebūdingas tipinis dviejų šalių su priešingais interesais ginčas). Šioms byloms taikomas panašus procesas kaip ir savanoriškos jurisdikcijos atveju.

Paprastai tokias bylas pirmiausia išnagrinėja apylinkių teismai, antrąją instanciją – žemių teismai, o paskutine instancija – Aukščiausiasis Teismas. Pirmąją instanciją bylas sprendžia vienas teisėjas [vok. *Einzelrichter(in)*] arba specialią kvalifikaciją turintis teismo pareigūnas [*Rechtspfleger(in)*]. Antrąją ir trečiają instanciją bylas sprendžia trijų ar penkių profesionalių teisėjų senatai.

Ne ginčo tvarka nagrinėjamos bylose teismo sprendimo apskundimo tvarka taip pat panaši į taikomą civilinėse bylose. Tačiau dėl šio proceso specifikos yra mažiau apskundimo apribojimų. Be to, tam tikrais atvejais nagrinėjant bylą antrąją instanciją leidžiama papildyti pirmojoje instancijoje pateiktus argumentus ir pareiškimus.

Dėl ne ginčo tvarka nagrinėjamos bylose sprendžiamų klausimų įvairovės tam tikrose srityse taikomos įvairios specialiosios nuostatos.

Administraciniai teismai

Austrijoje veikia šie administraciniai teismai:

devyni žemių administraciniai teismai [vok. *Landesverwaltungsgerichte*] – po vieną kiekvienoje žemėje;

du federaliniai administraciniai teismai: federalinis administracinis teismas [vok. *Bundesverwaltungsgericht*] ir federalinis išdo teismas [*Bundesfinanzgericht*];

Vyriausiasis administracinis teismas [vok. *Verwaltungsgerichtshof*].

Administraciniai teismai, be kita ko, nagrinėja apeliacine tvarka apskųstus teismų sprendimus ir be teismo proceso priimtus administracinių įstaigų administracinius aktus, taip pat skundus dėl administracinių institucijų neveikimo per nustatytą terminą (vok. *Säumnisbeschwerden*).

Federalinis išdo teismas apeliacine tvarka nagrinėja bylas dėl valstybinių mokesčių ir rinkliavų (išskyrus kelias išimtis) ir baudžiamosios mokesčių teisės, jeigu šias bylas tiesiogiai nagrinėja federalinės išdo institucijos ar mokesčių administratoriai. Federalinis administracinis teismas visų pirma nagrinėja apeliacine tvarka apskųstus sprendimus, kuriuos priėmė federalinės valdžios institucijos, vykdydamos tiesiogines federalines administravimo funkcijas. Kitais atvejais administracinius apeliacinius skundus nagrinėja žemių administraciniai teismai.

Administracinių teismų sprendimus tam tikromis aplinkybėmis galima skųsti **Vyriausiajam administraciniam teismui**. Konstituciniam Teismui [vok. *Verfassungsgerichtshof*] gali būti skundžiami tam tikri konstituciniai pažeidimai, ypač pagrindinių teisių pažeidimai.

Kiti specializuoti teismai

Konstitucinis Teismas

Kartu su Aukščiausiuoju Teismu ir Vyriausiuoju administraciniu teismu Konstitucinis Teismas yra trečiasis Austrijos aukštasis teismas. Kaip ir du kiti aukštieji teismai, Konstitucinis Teismas yra įsikūręs Vienoje ir turi jurisdikciją visai šaliai.

Pagrindinis Konstitucinio Teismo uždavinys – patikrinti atitiktį Konstitucijai ir pagrindinėms teisėms. Į jį kreipiamasi konkrečiai siekiant, kad jis, gavęs prašymą, išnagrinėtų toliau nurodytų įstatymų, administracinių aktų ir teismų sprendimų atitiktį Konstitucijai:

federalinių ir žemių įstatymų;

administracinių institucijų priimtų administracinių aktų;

administracinių teismų sprendimų.

Prireikus teismas gali šiuos aktus panaikinti.

Kitaip nei kitų teismų, Konstitucinio Teismo teisėjai pareigas eina visuomeniniais, o ne profesiniais pagrindais [vok. *Honoratiorenrichter(innen)*]. Jie turi būti nepriekiaišingos reputacijos asmenys, sėkmingai padarę teisinę karjerą eidami kitas pareigas. Dauguma Konstitucinio Teismo teisėjų eidami savo pareigas dirba ne visą darbo laiką ir gali toliau dirbti ankstesnėje darbovietėje (pvz., kaip teisėjai arba universiteto profesoriai, tačiau jie negali dirbti valstybės tarnautojais, kurie turi būti atleidžiami nuo jų oficialių pareigų). Konstitucinis Teismas kviečiamas tik į sesijas, kurios paprastai vyksta keturis kartus per metus.

Teisinių duomenų bazės

 [Austrijos teisingumo sistemos](#) interneto svetainėje pateikiama bendro pobūdžio informacija apie Austrijos teismų sistemą.

Ar šia duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip.

Susijusios nuorodos

Teismų jurisdikcija. Austrija

Paskutinis naujinimas: 31/12/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Lenkija

Šioje dalyje pateikiama informacija apie Lenkijos specializuotų teismų sistemą.

Specializuoti teismai

Lenkijoje yra keli specializuoti teismai ir specialiosios jurisdikcijos teismai.

Aukščiausiasis Teismas (Sąd Najwyższy)

Aukščiausiasis Teismas yra aukščiausia teismo institucija. Jis įgyvendina teisminę visų kitų teismų sprendimų kontrolę, užtikrindamas įstatymų ir teismų praktikos aiškinimo nuoseklumą.

Aukščiausiasis Teismas nėra bendrosios kompetencijos teismas. Jis nagrinėja bylas kasacine tvarka, taip pat kitus apeliacinius skundus dėl teismo sprendimų ir priima nutarimus, išaiškindamas teisės nuostatas, kurios kelia abejonių arba dėl kurių vykdymo atsiranda teismo sprendimų nenuoseklumas. Jis taip pat priima nutarimus išspręsdamas jam pateiktus teisinius klausimus, kylančius nagrinėjant konkrečias bylas.

Lenkijos Aukščiausiasis Teismas (*Sąd Najwyższy*) skelbia savo sprendimus kartu su motyvais [Lenkijos Aukščiausiojo Teismo](#) interneto svetainėje, kuri išversta ir į anglų kalbą.

Konstitucinis Teismas (Trybunał Konstytucyjny)

Lenkijos teisės sistemoje Konstitucinis Teismas (*Trybunał Konstytucyjny*) nėra laikomas bendrosios kompetencijos teismu.

Konstitucinis Teismas priima sprendimus dėl:

nacionalinių teisės aktų ir tarptautinių sutarčių konstitucingumo;

dėl nacionalinių teisės aktų atitikties tarptautiniams susitarimams, kuriuos būtina ratifikuoti prieš patvirtinant juos parlamente;

dėl teisės normų, kurias priima centrinės valdžios institucijos, ratifikuotų tarptautinių susitarimų ir teisės aktų atitikimo Konstitucijai;

dėl politinių partijų tikslų bei veiklos konstitucingumo;

dėl konstitucinių skundų.

Visi jo sprendimai kartu su motyvais skelbiami viešai [Lenkijos Konstitucinio Teismo](#) interneto svetainėje, kuri išversta ir į anglų kalbą.

Valstybės tribunolas (Trybunał Stanu)

Valstybės tribunolas (*Trybunał Stanu*) nagrinėja bylas, iškeltas asmenims užimantiems (arba užėjusiems) aukščiausius postus valstybės tarnyboje už Konstitucijos ar kitų teisės aktų pažeidimą.

Daugiau informacijos galima rasti [Lenkijos valstybės tribunolo](#) interneto svetainėje.

Administraciniai teismai

Administracinių teismų sistemą sudaro **Aukštasis administracinis teismas** (*Naczelny Sąd Administracyjny*) ir **regioniniai administraciniai teismai**, kurių yra po vieną kiekvienoje **vaivadijoje** ar regione (*województwie sądy administracyjne*).

Aukštasis administracinis teismas

priima sprendimus dėl vietos valdžios institucijų arba regioninių valstybės valdymo institucijų (*terenowe organy administracji publicznej*) norminių aktų atitikties įstatymams;

priima sprendimus dėl skundų dėl administracinių sprendimų, dėl administracinėse bylose priimtų sprendimų pagal skundus (arba nutraukia tokias bylas), taip pat dėl sprendimų, kuriuos galima apskųsti remiantis faktinėmis bylos aplinkybėmis; priima sprendimus dėl tam tikrų vietos valdžios institucijų arba tokių institucijų asociacijų nutarimų; teikia atsakymus į teisinius klausimus, kuriuos jam išnagrinėti pateikia vietos valdžios skundus nagrinėjančios įstaigos.

Aukštasis administracinis teismas nuo 2007 m. spalio 1 d. skelbia visus savo sprendimus kartu su motyvais. Į duomenų bazę vis dar keliami ankstesni sprendimai. Teismo interneto svetainė yra tik lenkų kalba.

 Aukštasis administracinis teismas (*Naczelny Sąd Administracyjny*) savo sprendimus kartu su motyvais skelbia savo interneto svetainėje.

Paskutinis naujinimas: 10/12/2012

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Portugalija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Portugalijos specializuotų teismų sistemą.

Pirmosios instancijos teismai (portug. *Tribunais Judiciais de 1.ª Instância*)

Pirmosios instancijos teismai paprastai yra apylinkės teismai (portug. *tribunais de comarca*). Jie nagrinėja bylas visais klausimais, kurie nepriskiriami kitų teismų kompetencijai. Apylinkės teismai yra ir bendrosios, ir specializuotos kompetencijos.

Apylinkės teismuose yra specializuotos arba bendrosios kompetencijos kolegijos, taip pat vietos kolegijos. Kolegijų pavadinimai nustatomi atsižvelgiant į jų kompetenciją ir savivaldybės, kurioje atitinkama kolegija yra įsteigta, pavadinimą.

Gali būti įsteigtos šios specializuotos kolegijos:

centrinė civilinių bylų (portug. *Central cível*);

vietos civilinių bylų (portug. *Local cível*);

centrinė baudžiamųjų bylų (portug. *Central criminal*);

vietos baudžiamųjų bylų (portug. *Local criminal*);

vietos baudžiamųjų bylų dėl nesunkių nusikaltimų (portug. *Local de pequena criminalidade*);

baudžiamojo tyrimo (portug. *Instrução criminal*);

šeimos ir nepilnamečių bylų (portug. *Família e menores*);

darbo bylų (portug. *Trabalho*);

komercinių bylų (portug. *Comércio*);

vykdymo (portug. *Execução*).

Šių specializuotų teismų teritorinė jurisdikcija yra platesnė:

Intelektinės nuosavybės teismas (portug. *Tribunal da propriedade intelectual*);

Konkurencijos, reguliavimo ir priežiūros teismas (portug. *Tribunal da concorrência, regulação e supervisão*);

Laivybos teismas (portug. *Tribunal Marítimo*);

Bausmių vykdymo teismas (portug. *Tribunal de execução das penas*);

Centrinis baudžiamojo tyrimo teismas (portug. *tribunal central de instrução criminal*).

Specialiosios kompetencijos kolegijos

Itin svarbios yra toliau nurodytos kolegijos.

Centrinės civilinių bylų kolegijos

Šios kolegijos yra kompetentingos:

pagal paprastą procedūrą nagrinėti ieškinius dėl konstatuojamojo sprendimo, kurių suma viršija 50 000,00 EUR;

civilinio vykdymo proceso metu, kai išieškoma suma viršija 50 000,00 EUR, vykdyti Civilinio proceso kodekse nustatytas pareigas geografinėse srityse, kuriose nėra kompetentingų kolegijų ar teismų;

jų kompetencijai priklausančiais klausimais spręsti dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo skubos tvarka;

vykdyti kitas įstatymuose joms paskirtas pareigas.

Šeimos ir nepilnamečių bylų kolegijos

Klausimais, susijusiais su **asmenų ir šeimos civiline būkle**, šios kolegijos nagrinėja:

ne ginčo tvarka nagrinėjamas bylas tarp sutuoktinių;

ne ginčo tvarka nagrinėjamas bylas dėl bendro gyvenimo faktinių santykių arba susijusias su asmenimis, kurie kartu gyvena ir veda bendrą namų ūkį;

ieškinius dėl asmenų gyvenimo skyrium, nuosavybės atskyrimo ir santuokos nutraukimo;

ieškinius dėl civilinės santuokos pripažinimo negaliojančia arba panaikinimo;

ieškinius, pateiktus pagal Civilinio kodekso, patvirtinto 1966 m. lapkričio 25 d. įstatymu-dekretu Nr. 47344, 1647 straipsnį ir 1648 straipsnio 2 dalį;

ieškinius tarp išlaikymo išmokų tarp sutuoktinių ir tarp buvusių sutuoktinių ir šių prievolių vykdymo klausimus;

kitus ieškinius, susijusius su asmenų ir šeimos civiline būkle.

Be įgaliojimų šioje srityje, minėtos kolegijos taip pat įgyvendina įstatymais teismams suteiktus įgaliojimus, susijusius su inventorizacijos procedūromis, taikomomis dėl asmenų gyvenimo skyrium ir nuosavybės atskyrimo, santuokos nutraukimo ar civilinės santuokos pripažinimo negaliojančia arba panaikinimo, taip pat specialiais turto atskyrimo atvejais, kuriems taikomi atitinkami įstatymai.

Klausimais, susijusiais su **nepilnamečiais ir pilnamečiais vaikais**, šios kolegijos yra kompetentingos:

nustatyti globą ir turto administravimą;

paskirti asmenį, kuris nepilnamečio vardu sudarys teisinius sandorius, taip pat paskirti bendrąjį globėją, ne teisme atstovausiantį nepilnamečiui, kuriam taikoma tėvų valdžia;

suteikti leidimą įvaikinti;

kontroliuoti, kaip naudojamas tėvų valdžia, ir nagrinėti su tuo susijusius klausimus;

nustatyti išlaikymo išmokas, kurios turi būti mokamos Civilinio kodekso, patvirtinto 1966 m. lapkričio 25 d. įstatymu-dekretu Nr. 47344, 1880 straipsnyje nurodytiems nepilnamečiams, pilnamečiams ar emancipuotiems vaikams, ir nagrinėti ieškinius dėl išlaikymo išmokų išieškojimo;

nurodyti nepilnamečiams paskirti globą, kol jie bus įvaikinti;

pagal paramos ir apsaugos priemonę nustatyti gyvenamąją vietą su asmeniu, kuris buvo pasirinktas dėl įvaikinimo, arba institucijoje siekiant įvaikinti ateityje; nustatyti civilinių globos teisių santykius (portug. *apadrinhamento civil*) ir tokius sprendimus atšaukti;

įgalioji nepilnamečio teisinį atstovą atlikti tam tikrus veiksmus, patvirtinti veiksmus, kurie jau buvo atlikti neturint įgaliojimo, ir imtis priemonių dėl dovanojamo turto priėmimo;

priimti sprendimus dėl finansinės garantijos, kurią tėvai turi mokėti savo nepilnamečių vaikų naudai, mokėjimo;

nustatyti visiška arba dalinį draudimą naudotis tėvų valdžia ir naudojimosi tėvų valdžia ribas, kaip nustatyta Civilinio kodekso, patvirtinto 1966 m. lapkričio 25 d. įstatymu-dekretu Nr. 47344, 1920 straipsnyje;

oficialiai nustatyti vaiko kilmę iš motinos bei vaiko kilmę iš tėvo ir nagrinėti skundus ir tyrimus, susijusius su vaiko kilmės iš motinos bei vaiko kilmės iš tėvo klausimais;

priimti sprendimą dėl nepilnamečio vardo ir pavardės, kai tėvai dėl to nesutaria.

Be kompetencijos šioje srityje, minėtos kolegijos taip pat įpareigotos:

jei yra nustatyta globa arba turto administravimas – nustatyti globėjo arba administratoriaus atlyginimą; nagrinėti klausimus dėl globėjo, administratoriaus arba šeimos tarybos nario atleidimo, pareigų atsisakymo arba nušalinimo; reikalauti pateikti sąskaitas ir jas įvertinti, suteikti leidimą pakeisti teisinę hipoteką ir nustatyti pateiktos garantijos sustiprinimą ir pakeitimą; paskirti specialų globėją, kuris atstovaus nepilnamečiui už teismo ribų;

paskirti specialųjį globėją, kuris nepilnamečiui atstovaus visose bylose dėl globos;

pakeisti, atšaukti ir peržiūrėti įvaikinimą; pareikalauti įvaikintojo sąskaitų ir jas įvertinti, taip pat nurodyti pinigų sumą, kuri iš pajamų turi būti skirta įvaikinto vaiko išlaikymui;

spręsti dėl garantijos, suteikiamos nepilnamečių vaikų naudai, padidimo ir pakeitimo;

reikalauti tėvų pateikti sąskaitas ir jas įvertinti;

spręsti bet kokius kitus klausimus, susijusius su ankstesniuose punktuose (a– m) nurodytomis procedūromis.

Globos mokymosi tikslais ir apsaugos klausimais teismai yra kompetentingi:

nagrinėti paramos ir apsaugos bylas;

visais atvejais, kai vaikas arba jaunuolis yra pavojingoje situacijoje ir kai apsaugos komiteto intervencija negalima, taikyti paramos ir apsaugos priemonės ir, jei reikia, stebėti, kaip jos įgyvendinamos;

atlikti jurisdikcinius veiksmus, reikalingus globos mokymo tikslais tyrimui atlikti;

vertinti faktines aplinkybes, kurios pagal įstatymą kvalifikuojamos kaip nusikaltimai, įvykdyti 12–16 m. nepilnamečių, siekiant taikyti globos priemones;

įgyvendinti ir peržiūrėti globos priemones;

paskelbti globos priemonių nutraukimą arba panaikinimą;

nagrinėti apeliacinius skundus dėl sprendimų, kuriais nepilnamečiams, dėl kurių priimti arešto orderiai, taikomos drausminės priemonės.

Darbo bylų kolegijos

Šios kolegijos civilinėse ir kitose bylose nagrinėja klausimus, kylančius iš darbdavio ir darbuotojo santykių bei santykių, kurie atsiranda siekiant pasirašyti darbo sutartis, susijusius su nelaimingais atsitikimais darbe ir profesinėmis ligomis, klausimus dėl sutarčių, kurios pagal įstatymą prilyginamos darbo sutartims, ir klausimus dėl gamybinės ir mokomosios praktikos sutarčių, taip pat klausimus dėl su streiku susijusių pilietinių problemų.

Komerčių bylų kolegijos

Šios kolegijos nagrinėja:

nemokumo bylas ir klausimus dėl specialių restruktūrizavimo priemonių;

ieškinius, kuriais prašoma pripažinti bendrovės steigimo dokumento ir įstatų nebuvimą, negaliojimą ir atšaukimą;

ieškinius dėl bendrovių teisių įgyvendinimo;

ieškinius dėl bendrovių sprendimų galiojimo sustabdymo arba pripažinimo negaliojančiais;

ieškinius dėl bendrovių likvidavimo teismine tvarka;

ieškinius dėl bendrovių, įsteigtų pagal Europos bendrovės statutą, likvidavimo;

ieškinius dėl kontroliuojančiųjų bendrovių likvidavimo;

Bendrovių registravimo kodekse nurodytus ieškinius;

ieškinius dėl kredito įstaigų ir finansų bendrovių likvidavimo.

Jos taip pat kompetentingos nagrinėti skundus dėl įmonių registro skyrių registratorių priimtų įsakymų, taip pat skundus dėl registratorių sprendimų, kurie buvo priimti per administracines procedūras, vykdomas siekiant likviduoti bendroves.

Vykdyto kolegijos

Šios kolegijos atsako už civilinį vykdymo procesą, kaip nustatyta Civilinio proceso kodekse, išskyrus bylas, kurios priskirtos Intelektinės nuosavybės teismui, Konkurencijos, reguliavimo ir priežiūros teismui, Laivybos teismui, šeimos ir nepilnamečių bylų kolegijoms, darbo bylų kolegijoms ir komercinių bylų kolegijoms. Vykdyto kolegijos taip pat užtikrina baudžiamosiose bylose priimtų sprendimų, kurie pagal baudžiamojo proceso teisės nuostatas neturėtų būti vykdomi civilinių bylų teisme, vykdymą.

Teismai, turintys platesnę teritorinę jurisdikciją

Intelektinės nuosavybės teismai

Šie teismai nagrinėja klausimus, susijusius su:

ieškiniiais, kurių pagrindas susijęs su autorių teisėmis ir gretutinėmis teisėmis;

ieškiniiais, kai ieškinio pagrindas bet kokiomis įstatyme nustatytais sąlygomis susijęs su pramonine nuosavybe;

ieškiniiais dėl patentų, papildomos apsaugos liudijimų, naudingųjų modelių ir puslaidininkinių gaminių topografijų, nurodytų Pramoninės nuosavybės kodekse (portug. *Código da Propriedade Industrial*) ir kituose taikytinuose teisės aktuose, pripažinimo negaliojančiais ir panaikinimo, taip pat prašymais dėl piešinių arba modelių, prekių ženklų, logotipų, apdovanojimų, kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų registracijų, dėl kurių yra pareikštas priešieškis, paskelbimo negaliojančiomis arba panaikinimo;

apeliaciniais skundais dėl Nacionalinio pramoninės nuosavybės instituto (portug. *Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P. - INPI, I. P.*) priimtų sprendimų, kuriais suteikiamos arba atmetamos bet kokios rūšies pramoninės nuosavybės teisės, arba sprendimų dėl perdavimo, licencijų arba senėjimo paskelbimo, arba dėl bet kokių kitų aktų, kuriais keičiamos arba panaikinamos pramoninės nuosavybės teisės arba kurie joms turi poveikį;

Nacionalinio pramoninės nuosavybės instituto priimtų sprendimų arba bet kokių kitų priemonių, kurias teisiškai galima ginčyti, apskundimu ir peržiūra atvejais, susijusiais su pažeidimais ir baudomis;

ieškiniiais dėl konstatuojamojo sprendimo, kai ieškinio dalykas susijęs su interneto domeno vardais;

apeliaciniais skundais dėl Nacionalinio mokslinės analizės fondo (portug. *Fundação para a Computação Científica Nacional*), kuris yra kompetentinga institucija, atsakinga už domeno vardų registravimą, atmetimą arba atnaujinimą, priimtų sprendimų;

ieškiniiais, kurių pagrindas susijęs su bendrovėmis ar bendrovių pavadinimais;

skundais dėl Registrų ir notarų instituto (portug. *Instituto dos Registos e do Notariado, I. P. - IRN, I. P.*) priimtų sprendimų, susijusių su bendrovių ir prekių ženklų pavadinimų priimtumu pagal Nacionalinio juridinių asmenų registro (portug. *Registo Nacional de Pessoas Coletivas*) teisinę sistemą;

ieškiniais, kai ieškinių pagrindas susijęs su nesąžiningos konkurencijos arba komercinių paslapčių, susijusių su pramonine nuosavybe, pažeidimo veiksmais; įrodymų rinkimo ir saugojimo bei informacijos teikimo priemonėmis, kai jos būtinos intelektinės nuosavybės teisėms ir autorių teisėms apsaugoti.

Konkurencijos, reguliavimo ir priežiūros teismas

Be kitų klausimų, šis teismas nagrinėja klausimus, susijusius su sprendimų, nutarčių ir kitų priemonių, kuriuos pažeidimo atvejais priima kelias reguliavimo institucijos, t. y. Konkurencijos institucija (portug. *Autoridade da Concorrência*), Portugalijos civilinės aviacijos administracija (portug. *Autoridade Nacional da Aviação Civil*), Portugalijos bankas (portug. *Banco de Portugal*) bei Portugalijos vertybinių popierių rinkos komisija (portug. *Comissão do Mercado de Valores Mobiliários*) ir kurie gali būti teisiskai ginčijami, apskundimu, peržiūra ir vykdymu.

Laivybos teismai

Šie teismai nagrinėja bylas, susijusias su:

kompensacija dėl laivų, valčių arba kitų plaukiojančių priemonių sukeltos arba patirtos žalos arba dėl jų naudojimo jūrose kylančios žalos remiantis bendrais teisės aktuose nustatytais principais;

laivų, valčių ir kitų plūdriųjų konstrukcijų statymo, remonto, pirkimo ir pardavimo sutartimis, su sąlyga, kad jos skirtos naudoti jūrose;

jūrų transporto, mišraus transporto arba daugiarūšio transporto sutartimis;

transporto upėmis ar kanalais sutartimis, atsižvelgiant į 1 lentelėje, pridedamoje prie bendrųjų uostų taisyklių (portug. *Regulamento Geral das Capitánias*), patvirtintų 1972 m. liepos 31 d. dekretu-įstatymu Nr. 265/72, nustatytas ribas;

laivų, valčių ir kitų plūdriųjų konstrukcijų frachtavimo ar išperkamosios nuomos sutartimis;

jūrose naudoti skirtų laivų, valčių ir kitų plūdriųjų konstrukcijų bei jų krovinių sutartimis;

hipotekomis ir pirmumo teisėmis laivų arba valčių atžvilgiu ir bet kokiais užstatais dėl plūdriųjų konstrukcijų ir jų krovinių;

specialiomis procedūromis dėl laivų, valčių bei kitų plūdriųjų konstrukcijų ir jų krovinių;

skubiomis laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūromis, susijusiomis su laivais, valtimis ir kitomis plūdriosiomis konstrukcijomis, atitinkamais jų krovinių ir bunkerinių kuru bei kitu turtu, priklausančiu laivams, valtimis ir kitoms plūdriosioms konstrukcijoms, taip pat išankstiniais prašymais uosto kapitonui padėti išvežti daiktus, dėl kurių vykdomos šios procedūros;

klausimais dėl bendrų arba konkrečių nuostolių, įskaitant nuostolius, susijusius su kitomis plūdriosiomis konstrukcijomis, skirtomis naudoti jūroje;

pagalba jūroje ir naudingosiomis atliekomis;

laivo vilkimo ir laivo vedimo sutartimis;

jūrą teršiančių šiukšlių pašalinimu;

civiline atsakomybe už jūrų ir kitų jų jurisdikcijai priklausančių vandenų taršą;

žvejybos arba jūros gėrybių, moliuskų ir jūros žolių rinkimo būdų ar įrangos, grandinių, įrangos, ginklų, išteklių ir kitų objektų, skirtų naudoti plaukiojant ar žvejojant, naudojimu, praradimu, radimu ar pasisavinimu, taip pat su šių objektų sukelta arba jiems padaryta žala;

turtui, priklausančiam viešajai jūrų nuosavybei, padaryta žala;

išmestų į krantą laivų nuolaužų ir daiktų arba bet kokių esamų liekanų, atsiradusių arba atplukdytų iš vandenyno ir esančių ant dirvožemio arba podirvyje, arba atplukdytų iš vidaus vandenų arba juose esančių, nuosavybės teise ir valdymu, jei tai susiję su laivybos interesais;

areštu;

visais bendraisiais klausimais, susijusiais su komercine jūrų laivininkystės teise;

skundais dėl uosto kapitono priimtų sprendimų pažeidimų jūrų laivininkystės srityje atvejais;

Bausmių vykdymo teismas

Šis teismas stebi ir prižiūri bausmių vykdymą ir priima sprendimus dėl nuobaudos ar kardomojo kalinimo priemonės, nustatytos teismo sprendimu po bausmės skyrimo, keitimo, pakeitimo ir pabaigos. Šis teismas yra kompetentingas:

priimti sprendimą dėl papildomos priverstinio išsiuntimo nuobaudos vykdymo paskelbiant, kad laisvės atėmimo bausmė atlikta, ir priimti sprendimą dėl papildomos priverstinio išsiuntimo nuobaudos vykdymo pirma laiko;

paskelbti įkalinimo nuosprendžio, neapibrėžto termino nuosprendžio (portug. *pena relativamente indeterminada*) ar apsaugos priemonės internuojant asmenį pabaigą;

išduoti arešto, sulaikymo ir paleidimo orderius;

priimti deklaraciją dėl reikalavimų nesilaikymo ir nurodyti areštuoti turtą, susijusį su nuteistu asmeniu, kuris visiškai arba iš dalies sąmoningai išvengė laisvės atėmimo bausmės arba kardomojo kalinimo priemonės vykdymo;

spręsti dėl laikino faktinių aplinkybių ar sprendimų, kurie buvo įrašyti į nuosprendžių registrą, panaikinimo.

Centrinis baudžiamojo tyrimo teismas

Šis teismas atlieka baudžiamuosius tyrimus, priima apkaltinamuosius nuosprendžius ir turi jurisdikciją atlikti tyrimą, kai nusikalstama veikla vykdoma skirtingiems apeliaciniais teismams (portug. *Tribunais da Relação*) priskirtose apskrityse ir kai ji susijusi su šiais nusikaltimais:

nusikaltimais taikai ir žmonijai;

teroristų organizacijos nusikaltimais ir terorizmu;

nusikaltimais, kuriais keliamas pavojus valstybės saugumui, išskyrus su rinkimais susijusius nusikaltimus;

neteisėta prekyba narkotikais, psichotropinėmis medžiagomis ir narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais), išskyrus atvejus, kai šios medžiagos tiesiogiai platinamos vartotojams, ir nusikalstamo susivienijimo, susijusio su neteisėta prekyba, atveju;

pinigų plovimu;

korupcija, darbdavio turto pasisavinimu, papirkimu ir korupcija;

tyčiniu nemokumu;

netinkamu ekonomiškai nepriklausomų viešojo sektoriaus organizacijų administravimu;

sukčiavimu, susijusiu su subsidijų, dotacijų ar paskolų gavimu ar pasisavinimu;

ekonominėmis ir finansinėmis nusikalstamomis veikomis, kurios buvo įvykdytos organizuotu būdu, ypač naudojant informacines technologijas;

tarptautinio ar tarpvalstybinio pobūdžio ekonominėmis ir finansinėmis nusikalstamomis veikomis.

Paskutinis naujinimas: 04/10/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Rumunija

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie Rumunijos specializuotus teismus.

Specializuoti teismai

Brašovo vaikų ir šeimos bylų teismas (rum. *Tribunalul pentru Minori și Familie*)

Brašove veikiantis **vaikų ir šeimos bylų teismas** nagrinėja bylas, susijusias su vaikų arba prieš vaikus padarytomis nusikalstamomis veikomis. Prieš įsteigiant šį specializuotą teismą tokias bylas nagrinėjo Brašovo specializuotas teismas.

Specializuoti teismai

Yra trys specializuoti teismai (buvę komercinių bylų teismai):

Klužo specializuotas teismas (rum. *Tribunalul Specializat Cluj*),

Murešo specializuotas teismas (rum. *Tribunalul Specializat Mureș*),

Ardžešo specializuotas teismas (rum. *Tribunalul Specializat Argeș*).

Jie nagrinėja su specialistais susijusias bylas. Specialistu laikomas bet koks įmonę valdantis asmuo.

Karo teismai

Karo teismų kompetencija nustatyta Baudžiamojo proceso kodekse. Kiekvienas karo teismas turi karinės bazės statusą.

Karo teismų hierarchinė struktūra:

keturi karo teismai (Bukarešto, Klužo-Napokos, Jasų ir Timišoaros);

Bukarešto teritorinis karo teismas;

Bukarešto apeliacinis karo teismas.

Karo teismuose dirba karo teisėjai, tarnautojai, archyvarai ir kiti darbuotojai.

Pirmos instancijos karo teismai

Rumunijoje yra keturi pirmos instancijos karo teismai, posėdžiaujantys:

Bukarešte;

Kluže-Napokoje;

Jasuose;

Timišoaroje.

Karo teismas, kaip aukščiausias pirmos instancijos teismas, gali nagrinėti bylas dėl karinio personalo iki pulkininko laipsnio (įskaitytinai) ir kitas įstatymuose konkrečiai nurodytas bylas.

Bukarešto apeliacinis karo teismas.

Bukarešto apeliacinis karo teismas sprendžia šiuos klausimus:

kaip pirmosios instancijos teismas įstatyme nustatyta tvarka nagrinėja bylas dėl nusikaltimų nacionaliniam saugumui: išdavystės, išdavystės perduodant slaptą valstybės žvalgybos informaciją, išdavystės padedant valstybės priešui, veiksmų prieš konstitucinę santvarką, priešišių veiksmų prieš valstybę, šnipinėjimo, išpuolio, kuriuo keliamas pavojus nacionaliniam saugumui, išpuolio prieš bendruomenę, diversijos, klaidingo faktų pateikimo, karo propagandos, valstybės interesų diskreditavimo, informacijos atskleidimo, dėl kurio kyla pavojus nacionaliniam saugumui, nusikaltimų prieš asmenis, kuriems taikoma tarptautinė apsauga, nepranešimo apie karinio personalo įvykdytus nusikaltimus nacionaliniam saugumui, specialiuose įstatymuose nurodytų su Rumunijos nacionaliniu saugumu susijusių nusikaltimų, kuriuos įvykdė karinis personalas, karo teismų teisėjų ir prie šių teismų veikiančių karinių prokuratūrų prokurorų įvykdytų nusikaltimų, generolų, maršalų ir admiralų įvykdytų nusikaltimų, taip pat nagrinėja prašymus dėl priverstinio perkėlimo;

kaip **apeliacinis teismas** nagrinėja prašymus peržiūrėti karo teismų pirmąją instanciją priimtus sprendimus;

įstatyme nustatyta tvarka nagrinėja bylas dėl jo jurisdikcijoje esančių karo teismų **jurisdikcijos kolizijos** ir apeliacinius skundus, kuriais skundžiami šių karo teismų sprendimai.

Administraciniai teismai

Rumunijoje nėra administracinių teismų. Kompetenciją nagrinėti administracines bylas turi specialūs teismų administracinių bylų skyriai.

Kiti specializuoti teismai

Konstitucinis Teismas

Konstitucinį Teismą sudaro devyni teisėjai, skiriami devynerių metų kadencijai, kuri negali būti pratęsta arba atnaujinta. Po tris teisėjus skiria **Deputatų rūmai**, **Senatas** ir **Rumunijos prezidentas**. Konstitucinio Teismo pirmininką trejų metų kadencijai slapto balsavimu renka Konstitucinio teismo teisėjai. Trečdalis Konstitucinio Teismo teisėjų keičiami kas trejus metus.

Pagal **Rumunijos Konstitucijos** 146 straipsnį Konstituciniam Teismui suteikti šie įgaliojimai:

spręsti dėl **įstatymų** konstitucingumo prieš juos oficialiai paskelbiant, kai to paprašo Rumunijos prezidentas, vieno iš dviejų Parlamento rūmų pirmininkas, Vyriausybė, Aukštasis Kasacinis Teisingumo Teismas, ombudsmenas, bent 50 deputatų arba bent 25 senatoriai, taip pat *ex officio* Konstitucijos keitimo iniciatyvų atveju;

spręsti dėl tarptautinių **sutarčių** ar kitų tarptautinių susitarimų konstitucingumo, kai to paprašo bet kurių Parlamento rūmų pirmininkas, bent 50 deputatų arba bent 25 senatoriai;

spręsti dėl **Parlamento** priimtų teisės aktų konstitucingumo, kai to paprašo bet kurių Parlamento rūmų pirmininkas, Parlamento frakcija, bent 50 deputatų arba bent 25 senatoriai;

nagrinėti prieštaravimus dėl **įstatymų ir potvarkių** konstitucingumo, kai šie klausimai iškeliama teisme arba komercinio arbitražo teisme; tokį prieštaravimą taip pat gali tiesiogiai pareikšti ombudsmenas;

Rumunijos prezidento, bet kurių parlamento rūmų pirmininko, ministro pirmininko ar Aukščiausiosios magistratų tarybos pirmininko prašymu nagrinėti konstitucinio pobūdžio valdžios institucijų **teisinius ginčus**;

prižiūrėti, kaip laikomasi Rumunijos prezidento rinkimų **tvarkos**, ir tvirtinti rinkimų rezultatus;

priimti **patariamąsias nuomones** dėl pasiūlymų nušalinti Rumunijos prezidentą nuo pareigų;

patvirtinti, kad yra susiklosčiusios **aplinkybės**, kuriomis pateisinamas asmens, laikinai einančio valstybės vadovo pareigas, paskyrimas, ir pateikti savo išvadas Parlamentui bei Vyriausybei;

prižiūrėti, kaip **laikomasi** referendumo organizavimo ir rengimo tvarkos, ir tvirtinti jo rezultatus;

tikrinti, ar piliečiams sudarytos galimybės pasinaudoti **teisėkūros iniciatyva** sąlygos;

spręsti prieštaravimus dėl **politinės partijos** nekonstitucingumo;

vykdyti kitas **pareigas** nustatytas Teismo pagrindiniame įstatyme (Įstatymas Nr. 47/1992, paskelbtas nauja redakcija).

Teisinių duomenų bazės

Internetu skelbiamos šios duomenų bazės:

Aukštasis Kasacinis Teisingumo Teismas savo jurisprudenciją skelbia savo [interneto svetainėje](#);

teismai savo sprendimų santraukas skelbia teismų portale. Pavyzdžiui, žr. [Bukarešto apeliacinio teismo priimtų sprendimų santraukas](#);

 Rumunijos teisinėje duomenų bazėje, kurią tvarko **Rumunijos teisėkūros taryba**, pateikiami visi Rumunijos teisės aktų (įstatymų, Vyriausybės nutarimų, Vyriausybės sprendimų ir kt.) tekstai.

Ar teisine duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų baze galima naudotis nemokamai.

Susijusios nuorodos

Teismų jurisdikcija – Rumunija

Paskutinis naujinimas: 25/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepisiiama jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Slovėnija

Šiame skirsnyje pateikiama informacijos apie Slovėnijos specializuotų teismų sistemą.

Darbo teismai ir pirmosios instancijos socialinis teismas (*delovna sodišča ir socialno sodišče prve stopnje*)

Pagal teisės aktų nuostatas darbo teismai turi jurisdikciją nagrinėti individualius ir kolektyvinius darbo ginčus, o socialiniai teismai nagrinėja socialinius ginčus. Darbo teismai ir pirmosios instancijos socialinis teismas nagrinėja bylas pirmąją instanciją. Aukštesnysis darbo ir socialinis teismas (*Višje delovno in socialno sodišče*) nagrinėja skundus dėl darbo teismų ir socialinių teismų pirmąją instanciją priimtų sprendimų, o skundus dėl Aukštesniojo darbo ir socialinio teismo priimto sprendimų ir prašymus juos peržiūrėti nagrinėja Slovėnijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas.

Darbo teismas turi jurisdikciją nagrinėti šiuos **individualius** darbo ginčus:

- dėl darbo santykių pradžios, buvimo, trukmės ir pasibaigimo;
  - dėl teisių, pareigų ir įsipareigojimų pagal darbo santykius tarp darbuotojų ir darbdavių ar jų teisių perėmėjų;
  - dėl teisių ir įsipareigojimų pagal santykius tarp darbuotojų ir klientų, kuriems jie dirba pagal darbuotojo ir kliento sutartis; tarp darbdavio ir kandidato dėl įdarbinimo procedūrų;
  - dėl teisių ir įsipareigojimų, susijusių su pramonine nuosavybe, dėl kurios darbininkas ir darbdavys susitarė darbo santykių pagrindu;
  - dėl vaikų iki 15 metų, pameistrių, mokinių ir studentų atlikto darbo;
  - dėl personalo stipendijų, tarp darbdavių ir mokinių ar studentų;
  - dėl savanoriško bandomojo laikotarpio atlikimo;
- kai tai nustatyta teisės aktuose.

Darbo teismas taip pat kompetentingas priimti sprendimą bylose, kuriose draudimo bendrovė yra bendraatsakovė nagrinėjant ginčą dėl žalos atlyginimo, jei šios bylos patenka į jo jurisdikciją.

Darbo teismas turi jurisdikciją nagrinėti šiuos **kolektyvinius** darbo ginčus:

- kolektyvinės sutarties šalių arba sutarties šalių ir trečiosios šalies ginčus dėl kolektyvinės sutarties galiojimo ir vykdymo;
  - dėl kompetencijos vykdyti kolektyvines derybas;
  - dėl kolektyvinių sutarčių atitikties teisei, kolektyvinių sutarčių tarpusavio atitikties ir bendrųjų darbdavio teisės aktų atitikties teisei ir kolektyvinėms sutartims;
  - dėl streikų ir kitų kolektyvinių darbuotojų interesų gynimo veiksmų teisėtumo;
  - dėl darbininkų dalyvavimo valdyme;
  - dėl profesinių sąjungų kompetencijos darbo santykių srityje;
  - dėl sprendimų, susijusių su profesinių sąjungų atstovavimu darbuotojams;
- kai tai nustatyta teisės aktuose.

Socialinis teismas turi jurisdikciją nagrinėti šiuos socialinius ginčus:

1. Pensijų ir negalios draudimo srityje:

- dėl teisių į privalomąjį pensijų ir negalios draudimą ir iš šio draudimo kylančių teisių;
  - dėl teisių į papildomą privalomąjį pensijų draudimą ir iš šio draudimo kylančių teisių;
  - dėl privalomojo pensijų ir negalios draudimo ir privalomojo papildomo pensijų draudimo įmokų mokėjimo;
  - dėl statuso, kuriam privalomas įtraukimas į papildomo pensijų draudimo schemą, nustatymo ar panaikinimo;
  - dėl savanoriško įtraukimo į privalomojo nedarbo draudimo schemą ir šio draudimo įmokų mokėjimo;
  - dėl pensijų draudimo stažo pripažinimo ir „išpirkimo“;
  - dėl teisių į valstybinę pensiją;
- ginčus, susijusius su oficialiais registrais;

2. Sveikatos draudimo srityje:

- dėl teisių į privalomąjį sveikatos draudimą ir iš šio draudimo kylančių teisių bei šio draudimo įmokų mokėjimo;

3. Nedarbo draudimo ir įdarbinimo srityje:

- dėl teisių į privalomąjį nedarbo draudimą ir iš šio draudimo kylančių teisių bei šio draudimo įmokų mokėjimo;
- dėl savanoriško įtraukimo į privalomąjį nedarbo draudimą ir šio draudimo įmokų mokėjimo;
- dėl stipendijų, kurias skiriant lemiamas veiksnys yra turto įvertinimas, ir stipendijų talentingiems asmenims;
- dėl studijų paskolų, už kurias garantuojama arba kurioms taikoms subsidijuojamos palūkanų normos, kurias skiriant lemiamas veiksnys yra turto įvertinimas;

4. Tėvų apsaugos ir išmokų šeimai srityje:

- dėl teisių į tėvų apsaugos draudimą ir iš šio draudimo kylančių teisių ir šio draudimo įmokų mokėjimo;
- dėl teisių į išmokas šeimai;

5. Socialinių išmokų srityje:

- dėl socialinės apsaugos išmokų;

dėl teisių į socialines išmokas pagal įvairius straipsnius, jeigu siekiama išspręsti pareiškėjo socialinės apsaugos padėtį ir jeigu pripažįstant teisę į tokią išmoką lemiamas veiksnys yra turto įvertinimas.

Socialinis teismas taip pat kompetentingas nagrinėti tokius pirmiau nurodytų sričių socialinius ginčus:

dėl nepagrįstai gautų lėšų grąžinimo;

dėl žalos, apdraustajam arba socialinės apsaugos prašytojui padarytos oficialios valstybės institucijos arba viešųjų įgaliojimų turėtojo, arba žalos, apdraustojo padarytos institucijai, kai ji susijusi su draudimo santykiais arba su socialinės apsaugos teisių įgyvendinimu.

Socialinis teismas taip pat nagrinėja įstatymo nustatytus socialinius ginčus.

Toliau išvardyti Slovėnijos Respublikos pirmosios instancijos teismai:

Celės darbo teismas, įsikūręs Celėje, kurio jurisdikcija apima Celės teismų apygardos teritoriją;

Koperio darbo teismas, įsikūręs Koperyje, kurio jurisdikcija apima Koperio ir Nova Goricos teismų apygardų teritoriją;

Liublianos darbo ir socialinis teismas, įsikūręs Liublianoje, kurio jurisdikcija nagrinėti darbo ginčus apima Kranio, Krško, Liublianos ir Novo Mesto teismų apygardų teritoriją, o socialinius ginčus – Slovėnijos Respublikos teritoriją;

Mariboro darbo teismas, įsikūręs Maribore, kurio jurisdikcija apima Mariboro, Murska Sobotos, Ptujaus ir Sloven Gradeco teismų apygardų teritoriją.

Pirmosios instancijos teismai nagrinėja darbo ginčus teismo buveinėje, išskyrus, kai nustatyta, kad jie turi nagrinėti ginčus išorės skyriuose.

Darbo ir socialinių ginčų atvejais pirmosios instancijos teismas nagrinėja bylą **kolegija**, kurią sudaro teisėjas kolegijos pirmininkas ir du teisinio išsilavinimo neturintys kolegijos nariai, vienas iš jų turi būti renkamas iš darbuotojų ar apdraustųjų kandidatų sąrašo, o kitas – iš darbdavių ar institucijų kandidatų sąrašo.

Vienas teisėjas nagrinėja individualius darbo ir socialinius ginčus, susijusius su turiniais teisiniais reikalavimais, jei ginčo dalyko vertė neviršija 40 000 EUR. Nesvarbu ginčo dalyko vertė, teisėjas privalo išspręsti kai kuriuos svarbius klausimus: pvz., individualius darbo ginčus, susijusius su darbo sutarties galiojimo sustabdymu, bandomuoju laikotarpiu, viršvalandžiais, pertraukomis, poilsio laiku ir atostogomis, taip pat kitais nebuvimo darbe atvejais, ginčus dėl pareigos atlikti darbą dėl išimtinių aplinkybių, drausminių nuobaudų, laikino nušalinimo nuo darbo dėl drausminės procedūros pradėjimo ir laikino perkėlimo į kitas pareigas; socialinius ginčus dėl teisės į priežiūros pašalpą, teisės į neįgalumo pašalpą dėl fizinės negalios ir teisės į reabilitacijos procedūras.

Aukštesnysis darbo ir socialinis teismas (vįšje delovno in socialno sodišče)

Aukštesnysis darbo ir socialinis teismas nagrinėja skundus dėl darbo teismų ir socialinio teismo sprendimų. Slovėnijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) nagrinėja skundus dėl Aukštesniojo darbo ir socialinio teismo sprendimų ir juos peržiūri.

Aukštesnysis darbo ir socialinis teismas yra įsikūręs Liublianoje.

Aukštesnysis darbo ir socialinis teismas bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija.

Slovėnijos Respublikos administracinis teismas (Upravno sodišče Republike Slovenije)

Slovėnijos Respublikos administracinis teismas turi kompetenciją nagrinėti administracinius ginčus pagal Administracinių ginčų įstatyme nustatytus metodus ir procedūras.

Administraciniame ginče užtikrinama teisminė fizinių asmenų ir organizacijų teisių ir teisėtumų interesų apsauga valstybės, vietos valdžios institucijų ir viešuosius įgaliojimus turinčių subjektų sprendimų ir veiksmų atžvilgiu.

Administraciniame ginče teismas:

sprendžia dėl įsigaliojusiu administracinių teisės aktų, kuriais pažeidžiami teisėti ieškovo interesai, teisėtumo;

sprendžia dėl individualių aktų ir veiksmų, kuriais pažeidžiamas žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, teisėtumo, nebent užtikrinama kitokia tinkama procedūra;

sprendžia dėl valstybės institucijų priimtų aktų, kuriais reguliuojami individualūs santykiai, teisėtumo;

sprendžia dėl ginčų pagal viešąją teisę, kylančių tarp valstybės ir vietos bendruomenių, tarp kelių vietos bendruomenių arba tarp vietos bendruomenės ir viešuosius įgaliojimus turinčių subjektų, kai tai numatyta įstatymais ir kai Konstitucijoje ar teisės aktuose nėra nustatyta kitos ginčo sprendimo procedūros; įstatymų nustatytais atvejais sprendžia dėl kitų aktų teisėtumo.

Administraciniame ginče Slovėnijos Respublikos administracinis teismas priima sprendimą pirmąja instancija. Tačiau skundus dėl administraciniame ginče pirmąja instancija priimtų sprendimų nagrinėja Slovėnijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas.

Slovėnijos Respublikos administracinio teismo centrinė būstinė yra Liublianoje.

Administracinis teismas bylas nagrinėja **centrinėje būstinėje** ir šiuose **skyriuose**:

Celės skyriuje (Celės aukštesniojo teismo teritorijai);

Nova Goricos skyriuje (Koperio aukštesniojo teismo teritorijai);

Mariboro skyriuje (Mariboro aukštesniojo teismo teritorijai).

Administracinis teismas bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija, išskyrus įstatymais nustatytus atvejus, kai bylą nagrinėja vienas teisėjas.

Dėl bylos sustabdymo **Aukščiausiajame Teisme** sprendžia vienas teisėjas; apeliacinius skundus nagrinėja ir teismo sprendimus peržiūri trijų teisėjų kolegija;

ginčiuose, susijusiuose su administracinio teismo ir bendrosios kompetencijos teismo ar specializuoto teismo kompetencija, kolegiją sudaro trys teisėjai;

ginčiuose, susijusiuose su administracinio teismo ir Aukščiausiojo Teismo kompetencija, kolegiją sudaro penki teisėjai.

Teisės duomenų bazės

Daugiau informacijos apie Slovėnijos teismus galite rasti [oficialioje Slovėnijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo interneto svetainėje](#).

Susijusios nuorodos

[Darbo teismai](#)

[Slovėnijos Respublikos administracinis teismas](#)

Paskutinis naujinimas: 27/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Slovakija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Slovakijos specializuotų teismų sistemą.

Administraciniai teismai

Už administracinių bylų nagrinėjimą iš esmės atsako **apygardos teismai (slovak. krajský súd)** ir **Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas (slovak. Najvyšší súd Slovenskej republiky)**.

Slovakijos Respublikoje nėra atskirų administracinių teismų, vietoj jų veikia atskiros administracinių bylų teisėjų **kolegijos**.

Specializuoti teismai

Konstitucinis Teismas

[Slovakijos Respublikos Konstitucinis Teismas](#) (slovak. Ústavný súd Slovenskej republiky) yra nepriklausoma teisminė institucija, jo kompetencija – spręsti dėl teisės aktų [konstitucingumo](#).

Konstitucinio Teismo būstinė įsikūrusi Košice, adresu Hlavná 110, Košice 042 65; dar vienas jo skyrius įsikūręs Bratislavoje, adresu Župne námestí 12.

Kompetencija

Pagal Slovakijos Respublikos Konstituciją Konstitucinis Teismas sprendžia, ar:

įstatymai atitinka **Konstituciją, konstitucinius įstatymus ir tarptautines sutartis**, kurioms **Slovakijos Respublikos Nacionalinė Taryba** yra pritarusi ir kurios ratifikuotos ir paskelbtos įstatymo nustatyta tvarka;

vyriausybės norminiai teisės aktai ir visuotinai privalomos ministerijų ir kitų centrinės valdžios institucijų priimtos teisės nuostatos atitinka Konstituciją, konstitucinius įstatymus ir tarptautines sutartis, kurioms Slovakijos Respublikos Nacionalinė Taryba yra pritarusi ir kurios ratifikuotos ir paskelbtos įstatymo nustatyta tvarka, bei įstatymus;

visuotinai privalomi norminiai teisės aktai atitinka Konstituciją (68 straipsnis), konstitucinius įstatymus ir tarptautines sutartis, kurioms Slovakijos Respublikos Nacionalinė Taryba yra pritarusi ir kurios ratifikuotos ir paskelbtos įstatymo nustatyta tvarka, nebent sprendimą privalo priimti kitas teismas;

visuotinai privalomos vietos valdžios institucijų priimtos teisės nuostatos ir visuotinai privalomi vietos savivaldos institucijų teisės aktai (pagal 71 straipsnio 2 dalį) atitinka Konstituciją, konstitucinius įstatymus, tarptautines sutartis, kurios paskelbtos įstatyme nustatyta tvarka, įstatymus, vyriausybės norminius teisės aktus bei ministerijų ir kitų centrinės valdžios institucijų priimtas visuotinai privalomas teisės nuostatas, nebent dėl jų sprendimą privalo priimti kitas teismas.

Be to, Konstitucinis Teismas privalo:

spręsti dėl tarptautinių sutarčių, dėl kurių susitarta derybomis, kurioms reikalingas Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos pritarimas ir kurios turi atitikti Konstituciją ir (arba) konstitucinius įstatymus, atitiktis;

spręsti, ar pagal piliečių peticiją ar Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos sprendimu (pagal 95 straipsnio 1 dalį) paskelbto referendumo dalykas atitinka Konstituciją ar konstitucinį įstatymą;

spręsti ginčus dėl kompetencijos tarp centrinės valdžios institucijų, nebent įstatyme nustatyta, kad šiuos ginčus turi spręsti kita valstybės institucija; nagrinėti fizinių ar juridinių asmenų skundus dėl jų pagrindinių žmogaus teisių ar laisvių pažeidimo tarptautine sutartimi, kurią ratifikavo Slovakijos Respublika ir kuri paskelbta įstatymo nustatyta tvarka, nebent šių teisių ir laisvių apsaugos klausimus turi nagrinėti kitas teismas;

nagrinėti vietos savivaldos institucijų skundus dėl sprendimų ar veiksmų vietos savivaldos srityje prieštaravimo Konstitucijai ar neteisėtumo, nebent šių įstaigų teisių apsaugos klausimus turi nagrinėti kitas teismas;

aiškinti Konstituciją ar konstitucinį įstatymą, kai dėl jų iškyla ginčas;

nagrinėti skundus dėl sprendimų, kuriais patvirtinami arba nepatvirtinami parlamento nario įgaliojimai;

spręsti dėl rinkimų (Slovakijos Respublikos Prezidento, Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos, vietos savivaldos institucijų ir Europos Parlamento) konstitucingumo ar teisėtumo;

nagrinėti skundus dėl referendumo ar plebiscito dėl Slovakijos Respublikos Prezidento nušalinimo rezultatų;

spręsti, ar sprendimas likviduoti politinę partiją ar judėjimą arba sustabdyti jo veiklą atitinka konstitucinius ir kitus įstatymus;

spręsti dėl Nacionalinės Tarybos pradėtos apkaltos procedūros Slovakijos Respublikos Prezidentui dėl sąmoningo Konstitucijos pažeidimo ar valstybės išdavimo;

spręsti, ar sprendimas dėl išskirtinių aplinkybių ar nepaprastosios padėties paskelbimo valstybėje ir kiti su šiuo sprendimu susiję sprendimai priimti laikantis Konstitucijos ar konstitucinių įstatymų.

Teismo sudėtis

Konstitucinį Teismą sudaro **13 teisėjų**.

Konstitucinio Teismo teisėjus skiria Slovakijos Respublikos Prezidentas Nacionalinės Tarybos siūlymu 12 metų kadencijai. Nacionalinė Taryba turi pasiūlyti du kartus daugiau kandidatų į teisėjus, nei jų turi paskirti Prezidentas.

Kita svarbi informacija

Konstitucinio Teismo sprendimus priima **trijų teisėjų** kolegija arba **plenarinė sesija**.

Konstitucinio Teismo sprendimai yra galutiniai ir neskundžiami.

Konstitucinis Teismas gali pradėti bylą gavęs **prašymą**, kurį pateikė:

ne mažiau kaip penktadalis visų Slovakijos Respublikos Nacionalinės Tarybos narių;

Slovakijos Respublikos Prezidentas;

Slovakijos Respublikos Vyriausybė;

teismas;

generalinis prokuroras (slovak. *generálny prokurátor*);

bet kuris asmuo, kurio teisės nagrinėjamos byloje pagal 127 straipsnį (fizinių ir juridinių asmenų skundai) ir 127a straipsnį (teritorinės savivaldos subjektų skundai);

Slovakijos Respublikos Aukščiausioji audito institucija (slovak. *Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky*) 126 straipsnio 2 dalyje nurodytose byloje (neatsižvelgiant į Aukščiausiosios audito institucijos jurisdikciją);

Slovakijos Respublikos teisėjų tarybos pirmininkas, kai klausimas susijęs su 125 straipsnio 1 dalyje nurodytų teisės aktų dėl teisingumo vykdymo konstitucingumu;

ombudsmenas, kai klausimas, susijęs su teisės akto konstitucingumu, kaip nurodyta 125 straipsnio 1 dalyje, ir kai toliau taikant tokį teisės aktą gali būti pažeistos pagrindinės teisės ir laisvės ar žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, įtvirtintos tarptautinėje sutartyje, kurią Slovakijos Respublika ratifikavo ir paskelbė įstatyme nustatyta tvarka;

bet kuris asmuo, ginčijantis Slovakijos Respublikos Aukščiausiosios audito institucijos audito veiklą 126 straipsnio 2 dalyje nurodytoje byloje.

Teisinių duomenų bazės

 [Slovakijos Respublikos Konstitucinio Teismo interneto svetainėje](#) galima nemokai susipažinti su:

teismo sprendimais,

pranešimais apie išvadas ir nutarimus,

pranešimais spaudai,

tarptautine veikla,

informacija apie teismą.

Specialusis baudžiamųjų bylų teismas

 Specialusis baudžiamųjų bylų teismas įsteigtas 2009 m. vietoj Specialiojo teismo. Baudžiamųjų bylų teismas nagrinėja baudžiamąsias bylas ir kitus teismo procese sprendžiamus klausimus, kaip nustatyta teisės aktuose (Baudžiamojo proceso kodekse). Tai yra pirmosios instancijos teismas, turintis apygardos teismo statusą. Įstatymo Nr. 301/2005 (Baudžiamojo proceso kodeksas) 14 straipsnyje nustatyta šio teismo kompetencija ir funkcijos.

Slovakijos Respublikos specialiojo baudžiamųjų bylų teismo kontaktiniai duomenys:

Adresas: Suvorovova č. 5/A, P.O.BOX 117, 902 01 Pezinok

Telefonas +421 33 69 031 14

Faksas +421 33 69 032 72

Kompetencija

Specialiojo baudžiamųjų bylų teismo jurisdikcijai priklauso bylas, susijusias su šiomis nusikalstamomis veikomis:

pirmo laipsnio žmogžudyste;

manipuliacijomis viešaisiais pirkimais ir viešais aukcionais, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 266 straipsnio 3 dalyje;

valiutos ir vertybinių popierių klastojimu ir padirbinėjimu, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 270 straipsnio 4 dalyje;

valstybės pareigūno piktnaudžiavimu įgaliojimais, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 326 straipsnio 3 ir 4 dalyse, kartu su b, c, e, f, g, h, i, l arba m punktuose nurodytomis nusikalstamomis veikomis;

kyšio paėmimu, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 328–330 straipsniuose;

kyšio davimu, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 332–334 straipsniuose;

netiesiogine korupcija, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 336 straipsnyje;

rinkėjų papirkinėjimu, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 336a straipsnyje;

korupcija sporte, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 336b straipsnyje;

nusikalstamų grupių kūrimu, jų veiklos organizavimu ar skatinimu, nusikalstamų grupių padarytais itin sunkiais nusikalstamais;

terorizmu;

nusikaltimais nuosavybei, kaip nustatyta specialiosios Baudžiamojo kodekso dalies ketvirtame skyriuje, arba ekonominiams nusikaltimais, kaip nustatyta specialiosios Baudžiamojo kodekso dalies penktame skyriuje, kai dėl nusikaltimo padaryta žala arba gauta nauda bent 25 000 kartų viršija nedidelę žalą,

nustatytą Baudžiamajame kodekse, arba kai padaryto nusikaltimo mastas bent 25 000 kartų viršija nedidelę žalą, nustatytą Baudžiamajame kodekse;

žala Europos Sąjungos finansiniams interesams;

su a–l arba m punktuose išvardytomis nusikalstamomis veikomis susijusiais nusikaltimais, kai įvykdomos bylų sujungimo sąlygos;

ekstremizmu, kaip nustatyta Baudžiamojo kodekso 140a straipsnyje.

Paskutinis naujinimas: 10/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Suomija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Suomijos specializuotus teismus.

Specializuoti teismai

Suomijos specializuotų teismų uždaviniai numatyti atskiruose teisės aktuose. Specializuoti teismai buvo sukurti nagrinėti tokias bylas, kurių negali nagrinėti bendrosios kompetencijos ar administraciniai teismai, nes tam reikia specialiųjų žinių. Specializuotų teismų sudėtis paprastai priklauso nuo atitinkamai sričiai reikalingų specialiųjų žinių. Specializuoti teismai yra šie:

Darbo ginčų teismas

Rinkos teismas

Socialinio draudimo teismas ir

Aukštasis apkalto teismas.

Darbo ginčų teismas

[Darbo ginčų teismas](#) nagrinėja ir sprendžia ginčus dėl Darbo sutarčių įstatymo, Valstybės tarnautojų darbo sutarčių įstatymo, Savivaldybių tarnautojų darbo sutarčių įstatymo ir valstybės tarnautojų darbo sutartis su Evangelikų liuteronų bažnyčia reglamentuojančio teisės akto aiškinimo. Darbo teismas taip pat nagrinėja ginčus, susijusius su valstybės tarnautojų sutartimis ir darbuotojų kolektyvinėmis sutartimis.

Rinkos teismas

[Rinkos teismas](#) yra specializuotas konkurencijos ir vykdymo užtikrinimo, intelektinės nuosavybės ir rinkos teisės teismas.

Socialinio draudimo teismas

[Socialinio draudimo teismas](#) yra specializuotas socialinės apsaugos bylų teismas. Socialinio draudimo teismas, *inter alia*, nagrinėja bylas, susijusias su asmens teise gauti profesinę pensiją, nacionalinę pensiją ir bedarbio pašalpą bei kompensacija dėl nelaimingo atsitikimo darbe, profesinės ligos, nusikaltimo padarytos žalos, karininko invalidumo ar nelaimingo atsitikimo atliekant karinę tarnybą.

Aukštasis apkalto teismas

[Aukštasis apkalto teismas](#) yra specializuotas teismas, nagrinėjantis bylas, kuriose kaltinimai piktnaudžiavimu tarnybine padėtimi pareikšti ministrams, taip pat Aukščiausiojo Teismo ir Aukščiausiojo administracinio teismo teisėjams ir tam tikriems vyresniesiems valstybės tarnautojams. Aukštasis apkalto teismas šaukiamas pagal poreikį.

Papildoma informacija

[Suomijos teismų interneto svetainėje](#) skelbiama informacija apie Suomijos teismų sistemą. Tai vieno langelio portalas, kuriame teikiama informacija apie teismus, prokurorus, teisėsaugos institucijas ir teisinę pagalbą.

Pavyzdžiui, portale skelbiama naujausia apeliacinių teismų ir administracinių teismų praktikos medžiaga, taip pat nuorodos į visų teismų interneto svetaines.

Paskutinis naujinimas: 02/02/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Švedija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Švedijos specializuotųjų teismų sistemą.

Specializuotieji teismai

Veikia daug įvairių specializuotųjų teismų, kuriems pavesta nagrinėti konkrečias bylas ir teisės klausimus:

[Darbo bylų teismas](#) (*Arbetsdomstolen*) sprendžia darbo ginčus. Darbo ginču laikomas bet koks ginčas, kylantis iš darbdavio ir darbuotojo santykių. Darbo bylų teismas paprastai yra pirmoji ir vienintelė instancija, kompetentinga nagrinėti darbo ginčus. Tačiau tam tikri darbo ginčai pirmiausia nagrinėjami apylinkės teisme, kurio sprendimas gali būti apskųstas darbo bylų teisme. Tokiu atveju jis yra antrosios (ir galutinės) instancijos teismas.

[Rinkos ir konkurencijos bylų teismas](#) (*Marknadsdomstolen*), be kita ko, nagrinėja ginčus pagal Konkurencijos įstatymą ir Rinkos praktikos įstatymą.

[Apeliacinis patentų teismas](#) (*Patentbesvärsttten*) nagrinėja skundus dėl Švedijos patentų biuro (*Patent- och registreringsverket*) sprendimų dėl patentų, prekių ženklų ir pan. Apeliacinio patentų teismo sprendimai gali būti skundžiami [Aukščiausiam administraciniam teismui](#) (*Högsta förvaltningsdomstolen*).

[Žemės ir aplinkos apsaugos teismai](#) (*Mark- och miljöödomstolar*) nagrinėja bylas, susijusias su veikla vandens telkiniuose ir aplinkai pavojinga veikla, sveikatos apsaugos, gamtos išsaugojimo, atliekų surinkimo, užterštų vietovių, pavojingų atliekų, žalos aplinkai ir jos atlyginimo klausimais, statybos, griovimo

ir žemės leidimų pagal Planavimo ir statybos įstatymą klausimais, sklypų nuoma, skundais dėl planavimo klausimų, žemės padalijimo, servituto ir eksproprijavimo. Yra penki žemės ir aplinkos apsaugos teismai, kurie yra specializuotieji teismai, veikiantys Nakos, Vanersborgo, Vaksjo, Umėjos ir Ostersundo apylinkėse. Žemės ir aplinkos apsaugos teismų nuosprendžiai ir sprendimai gali būti apskūsti Žemės ir aplinkos apsaugos apeliaciniam teismui (*Mark- och miljööverdomstolen*), priklausančiam Svea apeliaciniam teismui. Apeliaciniai skundai dėl apskūstų ir Žemės ir aplinkos apsaugos apeliaciniam teisme išnagrinėtų bylų gali būti pateikti Aukščiausiam Teismui (*Högsta domstolen*).

Jūrų teismai (*Sjörättsdomstolar*) nagrinėja bylas, kurioms taikomas Švedijos jūrų kodeksas (1994:1009). Yra septyni apylinkių teismuose veikiantys jūrų teismai: Lulėje, Sundsvalyje, Stokholme, Kalmare, Malmėje, Geteborge ir Vermlande.

Migracijos bylų teismai (*Migrationsdomstolar*) peržiūri Švedijos migracijos agentūros (*Migrationsverket*) sprendimus dėl užsieniečių ir pilietybės reikalų. Migracijos bylų teismai – tai specializuotieji teismai, veikiantys Malmės, Geteborgo, Stokholmo ir Lulėjos administraciniuose teismuose. Migracijos bylų teismų nuosprendžiai ir sprendimai gali būti apskūsti Apeliaciniam migracijos bylų teismui (*Migrationsöverdomstolen*), veikiančiam Stokholmo administraciniame teisme.

Kai kurių rūšių ginčus dėl nuomos ir išsinuomoto nekilnojamojo turto sprendžia regioniniai **nuomos ir turto nuomos bylų teismai** (*hyres- och arrendenämnder*). Tai pusiau teisminės institucijos, kurių funkcijos panašios į teismų.

Kiti specializuotieji teismai

Švedijoje nėra konstitucinio teismo ar jį panašios institucijos.

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Anglija ir Velsas

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie kai kuriuos Anglijos ir Velso specializuotus teismus, įskaitant specialiosios jurisdikcijos teismus.

Administraciniai teismai

2007 m. specialiosios jurisdikcijos teismų, teismų ir priverstinio vykdymo įstatymu buvo sukurta bendra daugumos specialiosios jurisdikcijos teismų sistema, kurią sudaro Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas ir Aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas. Ir Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas, ir Aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas turi atskiras kolegijas, kurios nagrinėja skirtingų sričių bylas ir kurios apima panašią kompetenciją. Daugiau informacijos apie specialiosios jurisdikcijos teismus galima rasti [Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos](#) interneto svetainėje.

Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas

Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas yra bendros kompetencijos teismas. Jo pagrindinė funkcija – nagrinėti skundus dėl vyriausybės sprendimų tose srityse, kurios priskirtos šio specialiosios jurisdikcijos teismo kompetencijai. Tam tikrais klausimais jo jurisdikcija apima visą Jungtinę Karalystę. Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismą šiuo metu sudaro šešios kolegijos:

Socialinių teisių kolegija,
Sveikatos, švietimo ir socialinės rūpybos kolegija,
Karo pensijų ir kompensacijų kariškiams kolegija,
Mokesčių kolegija,
Bendroji reguliavimo kolegija,
Imigracijos ir prieglobsčio kolegija,
Nuosavybės kolegija.

Aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas

Aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas daugiausia (bet ne išimtinai) nagrinėja apeliacinius skundus dėl Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismo sprendimų. Šis teismas yra aukštesnysis teismas, kuriame surašomi posėdžių protokolai ir kuris tam tikrais atvejais turi kompetenciją nagrinėti bylas dėl teisminės peržiūros.

Aukštesnį specialiosios jurisdikcijos teismą sudaro:

Administracinė apeliacinių skundų kolegija,
Žemės kolegija,
Mokesčių ir Kanclerio kolegija,
Imigracijos ir prieglobsčio kolegija.

Specialiosios jurisdikcijos teismai išsiskiria tuo, kad jų teisėjai turi ekspertinių žinių, susijusių su apeliacinių skundų sritimi. Jų teisėjai yra šių teismų kompetencijai priskirtų teisės sričių ekspertai, o nariai, kurie nėra teisininkai, turi profesinę kvalifikaciją arba pakankamai patirties savo srityje. Atskirų rūšių apeliacinius skundus nagrinėjančių kolegijų sudėtis priklauso nuo apeliacinio skundo dalyko.

Darbo ginčų teismai ir apeliaciniai darbo ginčų teismai

Darbo ginčų teismas ir Apeliacinis darbo ginčų teismas nepriklauso bendrai specialiosios jurisdikcijos teismų sistemai, tačiau jiems padeda Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba. Šie teismai atlieka administracines užduotis, būtinas Darbo ginčų teisme pareikštiems reikalavimams ir Apeliaciniam darbo ginčų teismui vėliau pateiktiems apeliaciniams skundams išnagrinėti.

Anglijoje ir Velse Administracinis teismas turi kompetenciją nagrinėti administracinės teisės bylas bei vykdyti žemesnių teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų priežiūrą.

Specializuoti teismai

Anglijoje ir Velse veikia šie specializuoti teismai:

Koronerio teismuose koroneris (kartais pasitelkdamas prisiekusiuosius) tiria smurtinių, nenatūralių ir įtartinų mirčių priežastis, taip pat staigios mirties, kai mirties priežastis nežinoma, atvejus.

Globos teismas priima sprendimus dėl neveiksnių suaugusiųjų (kartais ir vaikų) nuosavybės, reikalų, sveikatos priežiūros ir asmeninės gerovės. Šis teismas taip pat turi įgaliojimus paskelbti, ar asmuo geba priimti tam tikrą sprendimą. Tai aukštesnės instancijos teismas, kuriame saugomi procesinių veiksmų protokolai ir kuris gali nustatyti precedentus.

Karo teismai nagrinėja ginkluotųjų pajėgų nariams iškeltas bylas, kurioms taikytina karo teisė.

Bažnytiniai teismai sprendžia klausimus, susijusius su Anglikonų bažnyčia ir bažnytine teise.

Komercinių bylų teismai nagrinėja komercines bylas.

Technologijos ir statybos bylų teismai nagrinėja su statybos darbais arba IT sutartimis susijusius klausimus.

Susijusios nuorodos

[Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba](#)

Paskutinis naujinimas: 27/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Šiaurės Airija

Šioje dalyje pateikiama informacija apie Šiaurės Airijos teismų tarnybos administruojamus specializuotus teismus.

Kelis Šiaurės Airijoje veikiančius specializuotus teismus administruoja teisingumo ministerija. Praktikoje šias funkcijas atlieka Šiaurės Airijos teismų tarnyba (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service, NICTS*), vykdomasis šios ministerijos padalinys.

Teisingumo ministerija pagal įstatymus atsako už šių teismų veiklą:

globos bylas nagrinėjantį teismą (*Care Tribunal*);

labdaros bylas nagrinėjantį teismą (*Charity Tribunal*);

skundus dėl nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimo nagrinėjantį Šiaurės Airijos teismą (*Criminal Injuries Compensation Appeals Panel*);

žemės nuosavybės bylas nagrinėjantį teismą (*Lands Tribunal*);

skundus dėl skirto psichiatrinio gydymo nagrinėjantį teismą (*Mental Health Review Tribunal*);

sveikatos ir saugos bylas nagrinėjantį teismą (*Health and Safety Tribunal*);

skundus dėl baudų už KET pažeidimus nagrinėjantį Šiaurės Airijos teismą (*Northern Ireland Traffic Penalty Tribunal*);

skundus dėl žemės mokesčio nustatymo nagrinėjantį Šiaurės Airijos teismą (*Northern Ireland Valuation Tribunal*);

socialinės apsaugos ir vaiko teisių bylų teisėjus (*Social Security Commissioners and Child Support Commissioners*);

bylas dėl specialiųjų švietimo poreikių ir negalios nagrinėjantį teismą (*Special Educational Needs and Disability Tribunal*);

1972 m. Šiaurės Airijos akto dėl sveikatos ir asmens socialinių paslaugų 11 priedu įsteigtą teismą (*Tribunal under Schedule 11 to the Health and Personal Social Services Order 1972*).

2010 m. balandį NICTS administracinei atsakomybei priskirtos tam tikrus socialinio pobūdžio skundus nagrinėjanti apeliacinė tarnyba (*Appeals Service*) ir nuomos ginčus nagrinėjanti įstaiga (*Rent Assessment Panel*), kurios abi administruojamos remiantis tarpžinybinio susitarimu su Bendruomenių ministerija. Įgyvendinant specializuotų teismų reformą įstatymo nustatyta tvarka jas abi ketinama priskirti NICTS.

Be to, remdamasi tarpžinybinio susitarimu, NICTS teikia administracinę pagalbą visoje Jungtinėje Karalystėje veikiantiems teismams, įsikūrusiems Šiaurės Airijoje, įskaitant mokesčių teismą, imigracijos ir prieglobsčio teismą, Informacijos teismą, nagrinėjantį skundus dėl duomenų apsaugos, ir Aukštojo teismo Administracinę apeliacinių skundų kolegiją.

Daugiau informacijos apie Šiaurės Airijos teismų tarnybos administruojamus Šiaurės Airijos specializuotus teismus ir jų kontaktinius duomenis rasite [čia](#)

[Šiaurės Airijos teismų tarnybos svetainėje.](#)

Susijusios nuorodos

[Šiaurės Airijos teismų tarnyba](#)

Paskutinis naujinimas: 10/07/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Specializuoti nacionaliniai teismai - Škotija

Šiame puslapyje aprašomi kai kurie Škotijos specializuoti teismai.

Administraciniai teismai

2007 m. specialiosios jurisdikcijos teismų ir teismų įstatymu buvo sukurta bendra daugumos specializuotos jurisdikcijos teismų, nagrinėjančių su Jungtinės Karalystės vyriausybe susijusias bylas, sistema, kurią sudaro Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas ir Aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas. Ir Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas, ir Aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas turi atskiras kolegijas, kurios nagrinėja skirtingų sričių bylas ir kurios apima panašią kompetenciją. Daugiau informacijos apie specialiosios jurisdikcijos teismus galima rasti [Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnybos](#) interneto svetainėje.

Pagal 2014 m. Specialiosios jurisdikcijos teismų (Škotija) įstatymą Škotijoje įsteigtas vienas Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas ir vienas Aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas. Pirmieji specialiosios jurisdikcijos teismai į naują sistemą buvo įtraukti 2016 m. gruodžio 1 d.

2016 m. Škotijos įstatymo 39 straipsnyje leidžiama kelių išimtinės kompetencijos teismų administravimą ir valdymą perduoti Škotijai.

Jungtinės Karalystės pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas

Jungtinės Karalystės pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismas yra bendros kompetencijos teismas, kurio pagrindinė funkcija – nagrinėti skundus dėl vyriausybės sprendimų tose srityse, kurios priskiriamos šio specialiosios jurisdikcijos teismo kompetencijai. Tam tikrais klausimais jo jurisdikcija apima visą Jungtinę Karalystę, įskaitant Škotiją. Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismą sudaro septynios kolegijos:

Socialinių teisių kolegija,

Sveikatos, švietimo ir socialinės rūpybos kolegija,

Karo pensijų ir kompensacijų kariškiams kolegija,

Mokesčių kolegija,

Bendroji reguliavimo kolegija,

Imigracijos ir prieglobsčio kolegija,

Nuosavybės kolegija.

Jungtinės Karalystės aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas

Jungtinės Karalystės aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas daugiausia (bet ne išimtinai) nagrinėja apeliacinius skundus dėl Jungtinės Karalystės pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismo sprendimų. Šis teismas yra aukštesnysis teismas, kuriame saugomi procesinių veiksmų protokolai ir kuris tam tikrais atvejais turi kompetenciją nagrinėti bylas dėl teisminės peržiūros.

Jungtinės Karalystės aukštesnįjį specialiosios jurisdikcijos teismą sudaro:

Administracinė apeliacinių skundų kolegija,

Žemės kolegija,

Mokesčių ir Kanclerio kolegija,
Imigracijos ir prieglobsčio kolegija.

Specialiosios jurisdikcijos teismai išsiskiria tuo, kad jų teisėjai turi ekspertinių žinių, susijusių su apeliacinių skundų sritimi. Teisėjai yra šių teismų kompetencijai priskirtų teisės sričių ekspertai, o nariai, kurie nėra teisininkai, turi profesinę kvalifikaciją arba pakankamai patirties savo srityje. Atskirų rūšių apeliacinius skundus nagrinėjančių kolegijų sudėtis priklauso nuo apeliacinio skundo dalyko.

Darbo ginčų teismai ir apeliaciniai darbo ginčų teismai

Darbo ginčų teismas ir Apeliacinis darbo ginčų teismas nepriklauso bendrai specialiosios jurisdikcijos teismų sistemai, tačiau jiems padeda Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba. Šie teismai atlieka administracines užduotis, būtinas Darbo ginčų teisme pareikštiems reikalavimams ir Apeliaciniam darbo ginčų teismui vėliau pateiktiems apeliaciniams skundams išnagrinėti. Yra atskiras Škotijos apeliacinis darbo ginčų teismas.

Škotijos specialiosios jurisdikcijos teismai

Škotijoje yra keli specialiosios jurisdikcijos teismai. Daugumai specialiosios jurisdikcijos teismų vadovauja atskiras pirmininkas ir kiekvienam priklauso skirtingi vykdymo įgaliojimai. Jų kompetencija įvairi – nuo skundų dėl baudų už transporto priemonės stovėjimą nagrinėjimo iki sunkia psichikos liga sergančių pacientų privalomo gydymo ir suvaržymo priemonių taikymo.

Škotijoje apeliaciniai skundai dėl Škotijos specialiosios jurisdikcijos teismų sprendimų nagrinėjami civilinių bylų teismuose, juos taip pat gali svarstyti šerifo teismas ir Škotijos aukščiausiasis civilinių bylų teismas.

Škotijos specialiosios jurisdikcijos teismų reforma

2014 m. Specialiosios jurisdikcijos teismų (Škotija) įstatyme nustatyta supaprastinta dviejų pakopų Škotijos specialiosios jurisdikcijos teismų sistema. Naujai sistemai vadovauja (panašiai kaip pagal pirmiau aprašytą Jungtinės Karalystės modelį) Škotijos vyriausiasis teisėjas – lordas pirmininkas. Lordas pirmininkas dalį funkcijų perdavė teisėjai A. Smith, kuri buvo paskirta Škotijos specialiosios jurisdikcijos teismo pirmininke. Aukštesnysis specialiosios jurisdikcijos teismas nagrinės daugumą apeliacinių skundų dėl Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismo sprendimų, todėl šių skundų nagrinėjimas nebepriklausys teismų kompetencijai. Pirmosios pakopos specialiosios jurisdikcijos teismą ir Aukštesnįjį specialiosios jurisdikcijos teismą administruos [\[1\]](#)

Škotijos teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba. Specialiosios jurisdikcijos teismai keliais etapais bus pakeisti į Škotijos specialiosios jurisdikcijos teismus; pirmas etapas prasidėjo 2016 m. gruodžio mėn.

Specialiosios jurisdikcijos teismų praktika

Apskritai Jungtinės Karalystės ir Škotijos specialiosios jurisdikcijos teismų procesas yra ne toks formalus kaip kitų teismų. Specialiosios jurisdikcijos teismų nariai gali būti kitų sričių (ne teisės) specialistai ar ekspertai, pavyzdžiui, gydytojai ir specialios kvalifikacijos neturintys asmenys, tačiau pirmininkas beveik visada turi teisininko kvalifikaciją.

Administracines teisės bylas Škotijoje nagrinėja (atlieka teisminę priežiūrą) **Škotijos aukščiausiasis civilinių bylų teismas**. Daugiau informacijos apie Škotijos specialiosios jurisdikcijos teismus pateikta Škotijos teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų interneto svetainėje.

Specializuoti teismai

Kai **Škotijoje** civilinėje ar baudžiamojoje byloje kyla konstitucinis klausimas, kurio pagrindas – susitarimai dėl Jungtinės Karalystės perduotų sričių (pavyzdžiui, žmogaus teisių klausimai), šią bylą gali nagrinėti Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis Teismas.

Bylų dėl asmens sužalojimo šerifo teismas

Šis teismas buvo įsteigtas 2015 m. rugsėjo 22 d. ir veikia kaip nacionalinis bylų dėl asmens sužalojimo kompetencijos centras. Šis teismas gali nagrinėti bylas dėl asmens sužalojimo, jei reikalaujama suma viršija 5 000 GBP. Šalys taip pat gali vietos šerifo teisme pareikšti bet kokio dydžio reikalavimus atlyginti žalą asmens sužalojimo atveju. Byloms dėl asmens sužalojimo darbo vietoje taikoma speciali sąlyga: reikalavimus, kurių suma viršija 1 000 GBP, galima reikšti tiesiogiai Bylų dėl asmens sužalojimo šerifo teisme, o bylos, kurių suma neviršija 1 000 GBP, šiam teismui gali būti perduodamos, jei vietos šerifas mano, kad byla yra pakankamai svarbi ar sudėtinga. Nuo 2015 m. rugsėjo 22 d. Škotijos aukščiausiasis civilinių bylų teismas nebegali nagrinėti ieškinių dėl asmens sužalojimo, kurių suma yra mažesnė nei 100 000 GBP.

Kiti teismai:

[\[1\]](#) **Lordo Lyono teismas** sprendžia heraldikos klausimus;

[\[2\]](#) **Škotijos žemės teismas** sprendžia nuomotojų ir nuomininkų ginčus.

Susijusios nuorodos

[\[3\]](#) **Jos Didenybės teismų ir specialiosios jurisdikcijos teismų tarnyba**

[\[4\]](#) **Lordo Lyono teismas**

[\[5\]](#) **Škotijos žemės teismas**

Paskutinis naujinimas: 28/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.